

Venkovské památky

Interreg
EVROPSKÁ UNIE
Rakousko-Česká republika
Evropský fond pro regionální rozvoj

OBSAH

VÝLETNÍ TRASY 4–19
SPOLEČNÁ TURISTICKÁ NABÍDKA 20–31
REJSTŘÍK PAMÁTEK 32–63
MAPA 64

Použité symboly

zřícenina hradu	muzeum	rozhledna
kostel	přírodní památka	židovská synagoga
dům	památník	zvonice
domy	hřbitov	železniční depo, nádraží
jeskyně	mlýn	letoviště

Venkovské památky jsou většinou polozapomenuté a málo navštěvované objekty ve volné krajině, ale i v malých a středních obcích nejen česko-rakouského příhraničí. Najdou se mezi nimi velmi pěkné architektonické i přírodní památky, které si zaslouží větší pozornost veřejnosti. Právě proto vznikl tento projekt „Venkovské památky/Ländliche Denkmäler“ podaný v roce 2019 do česko-rakouského programu INTERREG V-A 2014-2020. Jde nám v něm o zvýšení návštěvnosti venkovských památek, rozptýlení návštěvníků z přetížených hradů, zámků, klášterů a turistických center velkých měst směrem k malým památkám typu venkovská architektura, skanzeny, mlýny, hamry, kovárny, venkovská muzea a galerie, poutní místa a křížové cesty, zříceniny hradů a tvrzí, rozhledny, přírodní památky, jako jsou jeskyně, rašeliniště, vyhlídka, skalní útvar, soutěska apod. Počet těchto památek v krajině je několikanásobně vyšší než počet hojně navštěvovaných hradů, zámků a klášterů. Proto stojí za námahu přivést turisty od těchto přetížených objektů k malým a většinou neznámým venkovským památkám, a prodloužit tak pobyt návštěvníků v příhraničním regionu. To je hlavní cíl našeho projektu.

Cestovní ruch i další společenský život byl v letech 2020–2021 ohrožen celosvětovou pandemií COVID-19. Ta snížila návštěvnost našich zemí a regionů přibližně o 40 %, chybí zejména zahraniční turisté z Asie, Ameriky a jiných vzdálenějších regionů. Proto si projekt Venkovské památky klade za cíl obnovu návštěvnosti nejdříve z bližších evropských regionů, později i z těch vzdálených. Proto se ve svém projektu obracíme na sousedy v Dolním a Horním Rakousku, podobně jako oni se obracejí na nás. Výměna turistů a s ní spojené rozptýlení návštěvnosti by mělo k trendu obnovy regionální turistiky po pandemii účinně přispět.

Přeji celému projektovému týmu a zapojeným památkám mnoho úspěchů na cestě k vlastní prosperitě a rozvoji cestovního ruchu v česko-rakouském příhraničním regionu, jmenovitě v Jihočeském kraji, Kraji Vysočina, rakouským regionům Mühlviertel, Waldviertel a Thayaland. Dobrá sousedská spolupráce tvoří základ společné Evropy nejen v cestovním ruchu, ale i v politické, společenské, vzdělávací, ekonomické a kulturní spolupráci.

Pavel Hroch
náměstek hejtmana Jihočeského kraje
předseda Euroregionu Silva Nortica

Příhraničí Rakouska a České republiky je bohaté na společnou historii, turistické zajímavosti a kulturní poklady. Velký počet těchto míst z této oblasti už byl náplní přeshraničních projektů a je známý velkému počtu lidí, kteří se zajímají o kulturu. Přesto existují místa spjatá s kulturou či přírodou, která jsou hlavně v přeshraničním měřítku málo známá, a místní obyvatelé je dokonce považují za tajný tip. Všechny tyto aspekty se staly impulsem ke vzniku česko-rakouského projektu „Venkovské památky“. A že to byla myšlenka správná, dokazuje potěšující skutečnost, že se do projektu zapojilo celkem 163 míst z obou stran hranice.

Prostřednictvím této publikace chtějí všichni, kdo jsou za projekt odpovědní, představit především méně známé historické vesnické domy, mlýny, hamry, kovárny, venkovská muzea, hradní zříceniny, rozhledny a přírodní památníky, ale také jiná historicky důležitá, památkově chráněná místa v jižních Čechách, na Vysočině a rovněž v rakouských příhraničních regionech Mühlviertel a Waldviertel, a probudit tak zájem o návštěvu sousedních regionů. Tato místa vyprávějí o bohatých dějinách společného příhraničí a přibližují mnoho historických propojení mezi oběma sousedními zeměmi.

Na své si tu přijdou nejen zájemci o kulturu. Místa se silným působením energií, jako například Kraftarena Groß Gerungs, kamenné formace v Großschönau nebo tzv. Místo škorpióna – Naturplatz des Skorpions – v obci Kautzen jsou považována za mimořádně přitažlivé přírodní objekty s neobvyklými geomantickými vibracemi. Pěší putování přírodními parky, vrchovišti a k vyhlídkovým bodům, jako jsou Mandelstein, Nebelstein nebo Wachtstein ve Waldviertelu, zvou k nezapomenutelným přírodním zážitkům.

Nechte se inspirovat rozmanitostí kulturního a přírodního dědictví a poznejte náš region i mimo známé trasy.

Margit Göll

poslankyně dolnorakouského zemského sněmu
předsedkyně Euroregionu Silva Nortica Waldviertel

Chýnov – Bílkova vila s altánem

Poznejte méně známá místa jižních Čech. Místa malebná, strašidelná, rozverná i kouzelná

Trasa dlouhá asi 38 km vás provede krajinou jihočeských pohádek, romantickou i tajemnou. Cesta vede přes blata vonící mechem a rašelinou, kolem kouzelných vesniček plných bohatě zdobených stavení. Pokud dáte přednost víkendovému pobytu, máme pro vás tip na další výlet.

Středověké město **Soběslav** najdete v jižních Čechách u řeky Lužnice. Slavné rožmberské časy připomínají zbytky městského opevnění a hrad s okrouhlou gotickou věží Hláška. Historické jádro města s gotickými kostely sv. Petra a Pavla, a sv. Víta, Mariánským sloupem a kamennou kašnou je městskou památkovou zónou. Nezapomeňte navštívit Smrčkův dům, kde je umístěno národopisné muzeum s expozicí věnovanou blatům. Dům Petra Voka neboli Rožmberský dům, kterým se po nocích prochází a žalostně kvílí soběslavská Bílá paní Zuzana Vojřívová, vám zprostředkuje informace o rodu Rožmberků.

Ze Soběslavi se přesunete do malebné vesnice **Záluží**, na jejíž návsi s kapličkou nemůžeme minout kovárnu se zařízenou blatskou světnicí, černou kuchyní a muzeem loutek, které majitel pan Vaněk, uředník Jiřího Trnky, sám vyrábí.

Sesedněte z kola a projděte si Blatskou stezku, která vede přírodní rezervaci **Borkovická blata**. Chráněné

území zde bylo vyhlášeno z důvodu ochrany zachovalého ekosystému ručně vytěženého rašeliniště s charakteristickou flórou a faunou. Borkovická rašeliniště jsou původem z konce doby ledové, kdy po ústupu ledu zůstala jezírka sycená vodou. Dlouho zde probíhala ruční a následně průmyslová těžba rašeliny. Z rašeliniště se v minulosti vyrýpávaly rašelinné „cihly“ nazývané „borky“, které se sušily a užívaly na otop a následně jako hnojivo. Určitě vaší pozornosti neunikne „Blatská princezna“ – nejstarší a nejvyšší borovice blatka, která má rozdvojený kmen.

Romantického ducha blatům dodávají vesničky sešlého baroka s jedinečnou lidovou architekturou – **Mažice, Zálší, Klečaty, Komárov, Svinky, Vlastiboř, Dobruška**. Jejich bílé, žluté i jinak barevné statky s bohatě zdobenými štíty, často díly známých tvůrců z rodin Šochů či Patáků, připomínají perníkové chaloupky.

Uprostřed lesa Svákov se osvězte čistou vodou ze studánky vedle **Kaple Panny Marie Bolestné**. Voda studánky může mít dle pověsti záračnou moc, když vrátila zrak osleplému tesaři či uzdravila nemocnou ženu velitele Soběslavských kanonýrů. U kaple končí křížová cesta, která začíná u kříže nad kempem a tvoří ji 14 zastavení ve formě reliéfů vytesaných do kamenných balvanů. Nedaleko kaple najdete kdysi mocné **hradiště** osadníků z doby bronzové. V polovině výstupu je romantický altánek, a kdo projde valem, dostane se k dřevěné **rozhledně Svákov** s výhledem na celou soběslavskou krajinu a začátek českomoravské vrchoviny s vrchem Choustník.

Vracíme se do Soběslavi, kde se můžete osvěžit na moderním koupališti se dvěma bazény, tobogánem, skluzavkami a brouzdalištěm pro děti.

Druhý den se přepravte vlakem nebo autem do nedalekého **Milevska**, města proslaveného pestrými a bujarými maškarní průvody, čeká vás asi 23 km dlouhá trasa. V Milevsku si prohlédnete rozpustilé masky a dozvíte se něco z historie této tradice v Muzeu milevských maškar, jediném v Čechách. Najdete zde také nejstarší klášter jižních Čech s kostelem Navštívení Panny Marie, který nese stopy všech architektonických stylů od románského období přes gotiku až po baroko.

Z Milevska vyrazte jihovýchodním směrem, cca po 9 km navštívte **Muzeum mlynářství, pekařství a zemědělství v Božeticích**. V jednotlivých expozicích si prohlédnete velké zemědělské stroje i nářadí, nebo vybavení pekárny či dobové domácnosti.

Po dalších asi 4 km se zastavte u **tvrze Vlksice**. Renesanční tvrz v obci Vlksice byla přeměněna nejprve na sýpku a později na skladiště. Dochovala se až do dnešní doby jako obdélná patrová budova se zbytky původních renesančních sgrafit.

Pokud máte ještě čas a chuť, doporučujeme si výlet asi o 20 km prodloužit a navštívit **usedlost Budař v obci**

Zřícenina hradu Koží hrádek

Kovářov. Usedlost je nejstarším roubeným domem v Čechách, byla citlivě vybudována z bývalého mlýna, jehož založení se datuje do počátku 17. století. Je součástí přírodního parku **Zeměráj**, plného zážitků a poznání. Pokud s sebou máte děti, neměli byste jim tento zážitek odepřít. Součástí areálu je i Hospůdka Pod Hrází, kde si můžete dát výborný oběd nebo svačinu.

Kolik přívlastků může mít řeka? Čarovná a mocná, hluboká, romantická, dechberoucí i obávaná ... to všechno je Vltava

Hluboká nad Vltavou bývá cílovou destinací mnoha výletníků, jenž zavítají do regionu Jižních Čech. Dnes tomu nebude jinak, jen zvolíme trasu, která vás provede po stopách vorařů kolem Vltavy. Startujeme u přehrady Hněvkovice, trasa dlouhá asi 13 km není nijak náročná, cyklostezku z Purkarce až do Hluboké nad Vltavou lemují infotabule s informacemi o stavbě a okolí Hněvkovické nádrže.

Než v **Purkarci** nasednete na kola, prohlédněte si Siň tradic jihočeské voroplavy, muzeum práce a způsobu života vorařů a šífařů v povodí Vltavy. Vesnice samotná je obrazem doby, kdy několik obcí na obou březích Vltavy muselo ustoupit výstavbě vodní nádrže Hněvkovice a Temelínské elektrárny. Purkarec přišel o svou pravobřežní část, které se říkalo Malá Strana. Tyto události popisuje ve svém částečně autobiografickém románu Rybí krev Jiří Hájíček. Ve vsi je několik staveb ve stylu jihočeského lidového baroka. V lesích okolo Purkarce bylo objeveno několik pravěkých mohyl.

Po cca 2,5 km vás krátká odbočka z hlavní cyklostezky dovede po červené „Svatojanské“ turistické značce ke zřícenině gotického loveckého hradu **Karlův hrádek**. Hrad byl založen císařem Karlem IV., podle něhož byl pojmenován Karlshaus, měl se stát centrem nového pan-

ství odděleného od nedaleké Hluboké. Hrad byl pravděpodobně bez věží, vjíždělo se do něj přes hradní příkop s padacím mostem rovnou do nádvoří. Od konce 14. století je však již uváděn jako opuštěný. Byly zde provedeny archeologické průzkumy a objeveny pozůstatky mnohem staršího zřejmě až pravěkého osídlení. K historii hradu se váže několik místních pověstí, podle nejnámější z nich má být někde pod hradem schovaný vinný sklípek naplněný vínem, který má hlídat velký vzteklý pes.

Zpátky na cyklostezce, po dalších asi 5 kilometrech, u infocedule č. 4 můžete odložit kola, a pěšky se vydat po červené značce podél plotu místní obory na místo s krásným a uklidňujícím pohledem na Vltavu a okolí Hluboké nad Vltavou – **vyhlídku Babu**. Na skalním vrcholu ve 449 m n. m. se nalézají také zbytky hradiště ze starší a pozdní doby bronzové.

Purkarec – muzeum voroplavy

Pomník Jahuba Kubaty

A teď už nás čeká **Hluboká nad Vltavou**. Již z dálky nás svými bílými zdmi a cimbuřím zdraví **zámek Hluboká**. Zámek známý z pohádky Pyšná princezna je jedním z nejkrásnějších a nejnavštěvovanějších v České republice. Svou dnešní podobu inspirovanou tudorovskou a alžbětinskou architekturou získal až v 19. století za vlády knížete Jana Adolfa II. Schwarzenberka. Zámek má 140 místností a 11 věží, je přístupný celoročně, nabízí několik variant prohlídek včetně bezbariérových. Zámecká jízdárna je využívána jako výstavní síň Alšovy jihočeské galerie. Určitě byste neměli vynechat prohlídku romantických zámeckých zahrad či parku. Od roku 2013 je v provozu naučná stezka zámeckým parkem, dlouhá 2,5 km s deseti zastaveními se zajímavostmi z historie i současnosti zámeckého areálu a Hlubocka.

Do našeho výletu tematicky zapadá také barokní lovecký **zámeček Ohrada**, který naleznete nedaleko, na břehu Munického rybníka. Sloužil k pořádání honosných loveckých slavností. V jeho interiérech jsou umístěny expozice Národního zemědělského muzea, věnované lesnictví, myslivosti a rybářství. V těsném sousedství můžete zavítat **do zoologické zahrady Ohrada**, která chová více než 250 živočišných druhů.

Pokud se nechcete vracet zpět na kole stejnou cestou, můžete využít lodní dopravy, což váš zážitek z putování podél Vltavy jen umocní.

Jihočeské Volary jsou místem s bohatou historií, odkud můžete poznávat krásy šumavské části jižních Čech

Plánujete strávit víkend v jižních Čechách a hledáte místo v krásné přírodě hlubokých šumavských hvozdu, kde můžete skloubit sportovní aktivity s poznáním historie a kultury? Naším tipem jsou Volary a okolí. Jeden den věnujte prozkoumávání bližšího okolí, na druhý den si naplánujte delší výlet třeba na kole.

Volary jsou městem ležícím v kotlině mezi kopci a lukami šumavských lesů v jihozápadní části Jihočeského kraje, na území chráněné krajinné oblasti Šumava. Rozkvět zažívaly v 16. století. Až do 18. století byl hlavním zdrojem příjmů cestovní ruch na Zlaté stezce, významné středověké dopravní cestě z Pasova do Prachatic. Ve vrcholné době tu bylo 13 hostinských, 4 kovářů a sídlila tu řada soumarských rodin. Podle listiny Petra Voka směli Volarští dokonce odebrat vozy s nákladem i koně kupcům, kteří se Volarům vyhnuli. Rázovitost a jedinečnost do Volar přinesli usedlíci, především statkáři a dobytkaři ze Štýrska a Tyrol. Lišili se způsobem chovu dobytka, svými zvyky a odíváním, a především svými staveními. Rou-

bené usedlosti, pro něž bylo charakteristické soustředění celého hospodářství, obytných místností, chlévů, stodoly i dvorku, do jediného celku pod společnou střechou, jsou povětšinou patrové s částečně či celokamenným přízemím a kryté nízkou a velmi širokou sedlovou střechou. Dřevěné stavby byly často zničeny požáry, kdy např. v roce 1863 shořelo 59 domů, škola i kostel. Dochovalo se jen několik těchto architektonických skvostů, najdete je spíše mimo centrum. V jednom z nich můžeme navštívit Městské muzeum. Dominantou náměstí je raně barokní kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, vybudovaný podle pro-

Lenora – rechle

Stožecká kaple

jektu J. Canevalla na místě původního pozdně gotického. Část města je chráněna památkovou zónou, Staré město s roubenou architekturou je dokonce městskou památkovou rezervací. Na místním židovském hřbitovně je památník 96 židovských obětí, převážně žen, pochodu smrti z roku 1945.

Z Volar můžete za dalšími památkami vyrazit pěšky nebo na kole několika směry. Jihozápadně od Volar ke **Stožecké kapli Panny Marie** při prameni léčivé vody, která je ukázkou lidového řezbářství. V nedalekém bavorském Phillipsreuthu byla v r. 1985 vysídlenými Němci postavena její kopie jako připomínka domova. Nebo se vydejte západně do obce **Lenora**, proslavené svou sklářskou minulostí. Sklářském muzeu se nachází v budově obecního úřadu. Můžete navštívit také malou sklářskou huť, nebo brusírnu skla. Pod silnicí přes Vltavu stojí krytá dřevěná lávka z roku 1870, zvaná **rechle**. Sloužila k zadržování, počítání a postupnému vypouštění dřevěných polen, která se plavila do papíren ve Větřní. Zhruba v polovině trasy Volary – Lenora vystoupejte na **rozhlednu Soumarský most**, 9 metrů vysokou dřevěnou vyhlídkovou věž z roku 2011, která byla postavena v rámci naučné stezky Soumarská rašeliniště.

Druhý den posílnění dobrou snídaní vyrazte na trasu dlouhou cca 25 km (tam) do Husince. Žlutá značka kopíruje původní Zlatou stezku, po cca 7 km odložte kola

u rozcestí a pěšky se vydejte do strmého kopce nad řekou Blanice k pozůstatkům **hradu Hus**. Hrádek byl vystavěn ve 14. století a měl poměrně krátkou, ale pestrou minulost. Vystřídalo se zde spousta majitelů a když se stal sídlem loupeživých rytířů, byl v druhé polovině 15. století dobyt a rozbořen.

Po krátké zastávce cesta pokračuje do Husince, rodiště mistra Jana Husa. **Centrum Mistra Jana Husa** se třemi měšťanskými domy včetně jeho rodného domu, stodolou a provozní budovou bylo prohlášeno za kulturní památku. Součástí objektu na hlavní ulici je expozice věnovaná době, životu, dílu, tradici a odkazu českého reformátora. Mistrovu sochu najdete na náměstí. U mostu přes Blanici najdete také barokní sochu sv. Jana Nepomuckého z 18. století. Obec má dva kostely – farní kostel Povýšení svatého Kříže a hřbitovní kostel svatých Cyrila a Metoděje. Mezi kulturní památky patří i radnice a rodný dům a ateliér Josefa Krejse, významného českého malíře a grafika. Dům je vyzdoben jeho kresbami.

Z důvodů častých povodní a záplav řeky Blanice zde byla ve 30. letech 20. století vybudována **vodní nádrž Husinec**, jejíž hrází probíhala hranice protektorátu Čechy a Morava. Přehrada má i místa na koupání, tak se zde po náročném dni můžete osvěžit. A pokud se necítíte na zpáteční cestu opět na kole, využijte vlakového spojení mezi Husincem a Volary.

Tvrz Tichá

Poznejte poutní místa Jižních Čech, historii obchodních cest i místa v čase ztracená

Dnes Vás zveme na víkendové putování Jižními Čechami podél kapliček a zřícenin. Výchozí stanicí bude město Velešín, které leží asi 10 km východně od Českého Krumlova, na západním břehu vodní nádrže Římov. Po ubytování a prohlídce města, které má řadu kulturních památek, můžete nasednout na kola a vyrazit. Druhý den se vydáme po trase bývalé tzv. Zemské cesty, která spojuje několik zřícenin dříve významných hradů.

Nejvíce **Velešínských památek** najdete na náměstí, je zde radnice, která spolu s měšťanskými domy tvoří pozdně barokní podobou historického centra. V jednom z městských domů na náměstí můžete navštívit Rožmberskou lazebnu, expozici věnovanou historii lazebnictví. Nepřehlédnete bývalý kostel sv. Filipa a sv. Jakuba a sloup se sochou panny Marie. Koněspřežku, která vedla z Českých Budějovic do Lince a oblasti přinášela prosperitu, připomíná zachovaný násep s klenutým mostkem.

Z Velešína podél Římovské přehrady dojedeme do obce **Římov**, jejíž historie sahá až do 10. století. Obec je známá jako poutní místo – cesta za Pannou Marií Římovskou. Poutní kostel svatého Ducha doplňuje loretánská

kaple, věrně napodobující svatyni v italském Loretu. Před kostelem stojí památná lípa, oceněná jako Strom roku 2008. Koněspřežní železnice České Budějovice–Linec sice přes Římov nevedla, ale v místním zámku měl její projektant a stavitel F. A. Gerstner hlavní kancelář a odtud celou stavbu řídil. Na tyto tradice navazuje železniční muzeum Roubenka. Vynechat Křížovou cestu vedoucí krajinou kolem Římovu by byl snad přímo hřích. Tato unikátní asi pětikilometrová pašijová křížová stezka spojuje 25 kapliček. Nečekejte však žádné malé kapličky, jde převážně o významné stavby zdobené sochami a výjevy jednotlivých zastavení.

Obec **Doudleby** je další zastávkou na naší cestě. Je to obec posazená v ostrohu nad řekou Malší. Tvoří ji dvě části, Doudleby a Straňany, spojené kulturní památkou Čapkovým mostem. Původní hradiště, ze kterého toho moc nezbylo, bylo dlouhé 600 metrů. Zhruba uprostřed stojí kostel sv. Vincence, v jehož sakristii byly odkryty vzácné gotické fresky s výjevy Narození Páně a Klanění Tří králů z doby po roce 1350. U kostela najdete sousoší Piety a kapli sv. Barbory. V obci se dodržují folklórní tradice a slavnosti jako například Doudlebský masopust, velikonoční řehtání či Doudlebské dožínky. Podle obce byla dokonce pojmenována i planetka, objevená v roce 1980 observatoří Klet.

Nakonec se zastavíme v **Komařicích**, jejichž dominantou je renesanční zámek. Byť značně zchátralý je

spolu se zahradou, sýpkou, zahradním altánem, sochou Panny Marie Immaculaty a kaple sv. Jana Nepomuckého zapsán jako význačná renesanční architektonická památka. Je zde také množství památných stromů. Na katastrálním území obce se nachází studánka svaté Barbory, jejíž pramen má údajně léčivé účinky obzvláště na problémy s očima. V obci najdete také kovárnu s muzeem. Je možné si zde i kovářské řemeslo vyzkoušet. Součástí kovárny je muzeum zámků a klíčů, kde jsou exponáty až ze 16. století.

Po návratu do Velešína máte v nohou minimálně 25 km, tak pokud jste tak neučinili cestou v Římovské přehradě, můžete se osvěžit na místním koupališti. Druhý den nás čeká výlet trochu delší spojující zříceniny významných hradů. Doporučujeme jet autem a spojit to s pěšími výstupy k jednotlivým zříceninám. Pokud byste přeci jenom raději na kole, můžete pro zpáteční cestu využít vlakového spojení z Bujanova do Velešína.

Zříceninu hradu Velešín najdete na zalesněném ostrohu nad nádrží Římov, na protější straně přehrady, než leží město Velešín. Jde o drobné pozůstatky raně gotického hradu ze 13. století. Do dnešní doby se dochovaly pouze zbytky opevnění a fragmenty půlválcové bašty a mohutné válcové věže. O něco zachovalejší jsou

Hrad Pořešín

pozůstatky středověkého **hradu Pořešín**, vzdálené asi 11 km. Na přelomu 13. a 14. století hrad založili pánové z rodu Bavorů. Hrad nechal pobořit jeho majitel Oldřich z Rožmberka, aby zabránil jeho obsazení husity. Po dalších asi deseti kilometrech najdete zbytky **hradu Louzek**. Jako zřícenina se uvádí od roku 1541. Do současnosti se dochovaly zbytky věže a část okolního zdva bývalého paláce. Všechny tři hrady byly zbudovány mimo jiné pro ochranu důležité obchodní stezky směřující do hornorakouského Freistadtu. Po cestě do Rakouska byste našli určitě další podobné památky v čase ztracené.

Církevní putování s přesahem ke spisovateli Jaroslavu Haškovi

Tato nenáročná trasa je dlouhá 19 km, prochází malebnou oblastí Vysočiny v okolí Lipnice nad Sázavou. Během výletu potkáme spoustu skvostů, které rozhodně stojí za zhlédnutí.

První a nejdelší část spojuje podlipnické kostely. **Kostel sv. Jiří** v Řečici, který je pro svou dochovanou lidově gotickou stavbu a rustikální malby od roku 1958 chráněn jako kulturní památka České republiky, je startovním bodem cyklotrasy. Po cca 5,5 km se dostaneme do oblasti již zaniklé obce Loukov ke **kostelu sv. Markéty** a po dalších cca 4 km dojedeme do Dolního Města ke **kostelu sv. Martina**. Jejich vznik se datuje do 1. poloviny 14. století. Kromě zajímavé architektury nabízí k obdivu množství poměrně dobře dochovaných středověkých nástěnných maleb.

Další zastávka je plánována u monumentu **Hlava XXII**. Je to osmnáctitunová a téměř tři metry vysoká žulová hlava s Haškovou tvář. Není to tak docela tvář Jaroslava, protože ten měl dlouhý a špičatý nos, a hrozilo, že ho někdo urazí. Za model posloužil nos vnuka Richarda Haš-

Lipnice nad Sázavou

ka, který zdědil po mamince. V podstatě to není poznat, protože hlava je rozdělena na osm kusů, kdy na každé rovné ploše je vytesán text z Haškova Švejka. Monument je pojmenován podle románu Josepha Hellera, americké obdoby našeho Švejka.

Jaroslav Hašek byl a stále je s touto oblastí neodmyslitelně spojen. V Lipnici nad Sázavou má nejen „svůj“ památník a muzeum, ale také hostinec U České koruny, kde pracoval na svém nejslavnějším románu. Hostinec zrekonstruoval jeho vnuk Richard, a když budete mít štěstí, můžete zde potkat i pana Martina, pravnuka Jaroslava Haška.

Podlipnické kostelíky

Během trasy nelze vynechat Národní památník odposlechu, který svými třemi reliéfy metaforicky znázorňuje získávání informací (odposlech, udávání a sledování). Zatopené žulové lomy u Lipnice nad Sázavou posloužily havlíčkobrodskému sochaři Radomíru Dvořákovi a jeho partě k vytvoření nevšedního monumentu. Reliéf **Zlatý voči** byl odhalen 14. září 2007 v lomu Střelnice. Oči rámované trojúhelníkem symbolizují boží vševědounost. Trojúhelník, ve kterém jsou oči vytesány, měří na výšku 2,5 metru. Oční bulvy nesou nápis Home, Exit a Enter ve zlaté barvě. Reliéf **Bretschneiderovo ucho** byl odhalen jako první v roce 2005. Název dostal podle tajného poli-

cisty z románu Dobrý voják Švejk. Tři metry vysoký ušní boltec má symbolizovat špiclování. V neposlední řadě zbývá reliéf **Ústa pravdy**. Tento třímetrový reliéf je inspirován římskou plastikou Bocca della Verità, která slouží k odhalování lhářů.

Nyní už míříme do samotné Lipnice nad Sázavou navštívit Památník Jaroslava Haška. Památník spolu s muzeem je umístěn v rodinném domku v podhradí, kde Jaroslav Hašek pobýval. Přestože si spisovatel zdejší prostředí dlouho neužíval, přinesl této oblasti významnou publicitu. V muzeu jsou umístěny exponáty věnované nejen místnímu pobytu a tvorbě. Dozvíme se něco o Haškově mládí a rodině. Expozicím vévodí jak jinak než známé postavy Haškových románů, a také například fotografie z proslulých festivalů humoru a satiry – Haškova Lipnice, které se konaly (a stále konají) v amfiteátru pod hradem od roku 1959.

Poslední zastávkou je hrad Lipnice neboli Kamený strážce Posázaví. Jeden z nejmohutnějších českých šlechtických hradů byl založen počátkem 14. století rodem pánu z Lichtenburka. Od roku 1963 je chráněn jako kulturní památka. Hrad je ve vlastnictví státu a je veřejně přístupný. Hradem provázal ve své době dokonce i sám Jaroslav Hašek. Hradní prostředí jste mohli zahlédnout jako kulisu i v některých pohádkách či filmech, například Čert ví proč, nebo Ať žijí rytíři!

Věděli jste, že kousek Itálie, Vídně nebo Prahy najdete v Brtnici na Vysočině?

Dnes vás pozveme na východ okresu Jihlava, Kraje Vysočina, do okolí města Brtnice oceněného titulem Historické město roku 2018. Cyklistická trasa dlouhá 22,2 km není náročná a dá se zvládnout za necelé dvě hodiny. To by ale znamenalo vynechat zastavení či prohlídku zajímavých míst, což by byla velká škoda.

Startujeme je u **panské sýpky v Brtnici**. Tato mohutná dvoupatrová budova je součástí rozlehlého panství, jehož počátky jsou spojeny s rozvojem ekonomiky z konce 16. století. Interiér je dnes využíván jako výstavní expozice.

Po pár metrech jsme u dominanty města, **zámku Brtnice**. Zámecký komplex přezdívaný Moravské Hradčany je poměrně rozlehlý, má tři nádvoří a dvě zahrady. Historie sahá až k husitským válkám, kdy jej založil rod Valdštejnů. V 16. století byl původní hrad renesančně přestavěn, snoubí se zde tedy gotické opevnění s romantickým duchem zámeckých budov. Po bitvě na Bílé hoře byl brtnický majetek Valdštejnům zkonfiskován a odkoupen italským rodem Collaltů, jedním z nejvýznamnějších

rodů v řadách rakouské aristokracie. V Brtnici sídlili až do roku 1945, jejich majetek se v té době rozprostíral přes pět okresů Vysočiny – Jihlava, Třebíč, Nové Město na Moravě, Velké Meziříčí a Moravské Budějovice. V současné době prochází zámek rekonstrukcí, tváří projektu obnovy je princezna Isabelle de Croÿ-Collalto, poslední dědička tohoto rodu.

Standardní prohlídková trasa s průvodcem trvá cca 50 minut. Zámek si můžete prohlédnout i bez průvodce, většina přístupných místností je však téměř prázdná. Na zámeckém nádvoří stojí morový sloup, další je v centru

Brtnice – panská sýpka

Brtnice – muzeum Josefa Hoffmanna

města. Oba společně symbolizují dvě morové rány, kterými si Brtnice prošla. Od té poslední z roku 1715 se konají každoroční morové průvody na počest svatého Rocha, patrona proti moru.

Brtnický zámek je opředen spoustou legend a tajemných pověstí, které podporují jeho tajemnou atmosféru. Jedna pověst vypráví o zlém lesmistrovi, který pro svou krutost nenalezl klidu v hrobě, a tak strašil v zámeckém stromořadí. Pokoj nalezl, až když ho kněz zažehnal. Jiná pověst je o nezdrárném adjunktovi, který nevěda kudy kam sám se zastřelil, po smrti se pak zjevoval na zámku a chechtal se z okna. Brtnický zámek má také svou bílou paní, která v nočních hodinách kráčí chodbami zámku. Jedná se o Biancu, dvorní dámu hraběnky Chiavy, manželky mladého hraběte Tolberta Collalta. Bianca mladého pána tajně milovala, když však prozradila své neopětované city, hraběnka ji nechala zaživa zardít.

Před další etapou se zastavíme ještě u **rodného domu Josefa Hoffmanna**, významného architekta a designéra, muže mnoha talentů a schopností. Narodil se zde v roce 1870, po studiích v Brně se přesunul do Vídně, kde pak žil a tvořil. Věnoval se interiérum, bytovému vybavení, nádobí, šperkům, sklu nebo keramice. V muzeu si můžeme prohlédnout průřez jeho tvorbou.

Po šesti kilometrech narazíme na **zříceninu hradu Rokštejn**. Torza dvou hradních paláců s hranolovou věží a zbytky hospodářských budov tvoří jednu z největších hradních zřícenin na Českomoravské vrchovině. Rokštejn

Znáte babylonskou věž, tu českou u Vlčího kopce? Poznejte ji a další malebné poklady Vysočiny v okolí Třebíče

Počasí akorát na výlet, ale vy nevíte kam? Nechte se nalákat na putování za památkami, které nabízí Třebíčsko na jihovýchodním cípu Kraje Vysočina. Trasa je dlouhá asi sto kilometrů a je proto vhodná pro víkendové putování ať už autem nebo na kole.

Zřícenina hradu Rokštejn

je zapsán na seznamu kulturních památek a od roku 1981 zde probíhá archeologický výzkum. Mezi vzácné a zajímavé nálezy dokládající život našich předků patří kostra novorozence, patrně oběti pohanských zvyků ze 13. století, kdy se věřilo, že hradu lze tímto způsobem zajistit nedobytnost. V šachtě brány do horního hradu byl objeven unikátní soubor hracích kostek (největší kolekce v Evropě), což odpovídá zvěstem, že si strážníci rádi a často krátili čas hrou.

Do trochu novodobější historie nás přenesou Muzeum autiček ve vesničce Příseka. Ve čtyřech patrech zrekonstruovaného zámku je umístěno více než tisíc exponátů včetně téměř kompletní sbírky autiček a modelů vyrobených na území Československa ve 20. století. Autička sbírkám dominují, ale k vidění jsou zde i letadla, vláčky, hry a další hračky.

Příseka – Muzeum autiček

Výlet zahájíme u **Dašovského mlýna**. Jde o soukromé rodinné muzeum mlynářství a venkovského životního stylu. Můžeme si prohlédnout kompletní strojové vybavení válcového mlýna, příklady zpracování lnu, muzeum pytlů, sbírky předmětů denní potřeby z kuchyně, dětského pokoje a prádelny, součástí expozice je i zachovalá lékárna.

Krátkou odbočkou ze směru na Moravské Budějovice se dostaneme do **Dešova**, obce se dvěma katastrálními územími, Malý a Velký Dešov, jejíž počátky se datují do konce 14. století. Pro bohatou štukovou výzdobu fasád,

Rozhledna Babylon

Dašovský mlýn

zdobená vjezdová vrata či barokně tvarované štíty především domů č. p. 3, 4, 5 a 17 byla obec v roce 1995 prohlášena vesnickou památkovou rezervací.

Vrátíme se do **Moravských Budějovic**, druhého největšího města okresu Třebíč. Historicky první písemná zpráva pochází z roku 1231. Město bylo vybudováno na říčce Rokytce na staré Haberské stezce ze Znojma do Jihlavy. Vystřídala se zde řada majitelů, k nimž patřili páni z Lichtenburku, Valdštejnové, za kterých město dosáhlo největšího rozmachu, dále Schaumburkové a Wallisové. K památkám patří barokně klasicistní zámek z pozdního 18. století, kostel sv. Jiljí ze 13. století, kaple sv. Michala, masné krámy s expozicí dávno zaniklých řemesel, farní areál s hradební zdí a baštou, částečně dochované opevnění města, pod kterým se nachází vzácný geologický útvar – pararulová vrása. Historické centrum zdobí řada zachovalých měšťanských domů.

Následující zastávkou je **Boňov**. Obec horského návesního typu ležící na pravém břehu Ostrého potoka má téměř původně zachovalý půdorys. Malebná náves je obklopena štítově orientovanými uzavřenými statky s branou a přízemními, delší stranou do ulice řazenými domy se zdobenými vjezdovými branami. Uprostřed návsi stojí kaple se zvoničkou z druhé poloviny 19. století. Obec byla v roce 1995 prohlášena památkovou zónou.

Pokračujeme do starobylého města **Hrotovice**. Prohlédnout si můžeme původně románský, goticky přestavěný kostel sv. Vavřince, nebo renesanční zámek, který dostal v 18. století barokní podobu. Tragédií z konce 2. světové války, kdy omylem shozená bomba usmrtila několik místních občanů a sovětských vojáků, připomíná kamenný kříž a pomník uprostřed náměstí. Hrotovic-

ké muzeum dokumentuje bohatou historii města a jeho okolí podloženou archeologickými nálezy a příběhy od středověku až do 20. století. Připomíná také hrotovické rodáky v čele s malířem Františkem Bohumírem Zvěřinou. Nejnovější expozice je věnována místnímu průmyslu a zemědělství.

Dále nás čeká **Babylon**, druhá nejstarší a jedna z nejkrásnějších rozhleden v ČR. Kamenná věž v empírovém stylu stojí v parku u loveckého zámečku Vlčí kopec. Má čtyřhranný půdorys, od vyšších pater je osmistěnná. Od úchvatné vyhlídky, která je krytá, má okna a je vybavena stojatými dalekohledy, nás dělí 18 metrů a 105 schodů po dubovém kruhovém schodišti. Prohlédneme si stropní fresky, vytvořené ve znameních zvěrokruhu. Pokud počasí dovolí, uvidíme až do Vídně a na vrcholky Alp.

Dnešní putování zakončíme v **Náměšti nad Oslavou**. Dominantou je renesanční zámek přestavěný v 16. století z původního středověkého hradu. V interiérech

Obec Boňov

je k vidění kolekce vzácných tapisérií, lze nahlédnout do kaple, knihovny s freskovou výzdobou, na nádvoří s arkádami a Neptunovou fontánou, do malé francouzské zahrady a anglického parku. Zámecká věž vetknutá do mraků okouzlí snad každého. Po kamenném barokním mostě se sedmi oblouky a dvaceti barokními sochami světců přejdeme na pravý břeh s historickým centrem, které je městskou památkovou zónou a najdeme zde kostel sv. Jana Křtitele, faru, špitál či hřbitov s hrobkou Haugwitzů.

Náměst nad Oslavou

MÜHLVIERTEL

Barevná cesta hornorakouským Mühlviertelem nabízí pestrou paletu možností

*Hornorakouská krajina je jako stvořená pro výlety všeho druhu, ať už v sedle kola nebo pěšky. Na cyklistické túře po Mühlviertelu z barvířské obce **Gutau** do **Kefermarktu** a zpět najdete celou řadu zajímavostí. Po návratu se můžete ještě vydat na procházku po stopách ledňáčků. Zážitek z výletu umocníte regionálními kulinařskými skvosty, které můžete spláchnout pivem z místních pivovarů.*

Výchozím bodem této cyklotrasy je hornorakouské tržní město **Gutau**, v okrese Freistadt. „Zažijte přírodu, užijte si života.“ Tak zní motto barvířské obce. Barvířské řemeslo se v Mühlviertelu provozovalo již od 17. století. Svůj rozkvět zažilo díky pěstování lnu a provozování nesčetných domácích tkalcoven. Místní modrotisk je památkou zapsanou na seznam světového nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Jednou z pozoruhodných architektonických pamětihodností barvířského řemesla této doby je barvířský dům v Gutau. V jeho místnostech, které jsou dnes muzeem, se barvířské řemeslo provozovalo až do roku 1968, kdy odešla do důchodu poslední mistrová Margarethe Krennbauer. Navštívit můžete také novou barvířnu v budově staré školy. Každou poslední neděli v měsíci si zde můžete vyzkoušet barvení indigem a výrobu modrotisku.

Od barvířského muzea vyrazíte na nenáročnou, celkem asi 25 km dlouhou cestu. Po 7,5 km dorazíte do **Kefermarktu**, kde v kostele najdete pozdně gotický křídlový oltář vyřezaný z lipového dřeva. Další raritou Kefermarktu je první esoterická naučná stezka v Horním Rakousku, naučná stezka Pendel, která je dlouhá asi 1 km. Na 10 stanovištích si můžete vyzkoušet své „proutkařské“ schopnosti. První hornorakouská pivní naučná stezka je tematická okružní cesta s úchvatnými výhledy. Další 1,5 km dlouhá naučná stezka pojednává o původním životě lidí v souznění s přírodou.

Gutau - interiér barvířského muzea

Na kopci nad centrem Kefermarktu stojí zámek **Weinberg**, nejmohutnější hradní komplex v zemi. Původní gotické jádro bylo postaveno ve 12. století a v průběhu času byl středověký hrad stále rozšiřován. Kolem roku 1600 byl hrad přestavěn na renesanční zámek. Dnes je místem pro umění a vzdělávání.

Již více jak 20 let se zde koná Weinbergský advent – jeden z nejkrásnějších vánočních trhů v Rakousku. V bezprostřední blízkosti zámku Weinberg zavítejte do Zámeckého pivovaru Weinberg, prvního hostinského pivovaru v Horním Rakousku. V hostinské jízdě stojí měděné varné kotle, v nichž se vaří přirozeně zakalené nefiltrované pivo, podávají se zde tradiční pokrmy.

Gutau – barvířské muzeum

Pokud jste se neobčerstvili v pivovarském hostinci, cestou zpět do Gutau můžete zavítat do některé z neméně lákavých restaurací, například v asi 4 km od Kefermarktu vzdálené **Elzer Stub'n** v Lasbergu. Špičkovou místní kuchyni si můžete vychutnat v kamenné budově s fasádou z volně uložených žulových kvádrů se spárami vyplněnými vápnem, ve stylu zvaném „Steinbloss“, typickém pro oblast Mühlviertelu. Nebo zavítejte do **Wirt auf**

da Furling – Gasthaus Rampetsreiter ve Furlingu, asi 10 km od Kefermarktu. Rodinný hostinec je provozován již třetí generací a je zárukou ověřené kvality. Jsou to místa, kde byste se měli zastavit a ochutnat třeba jen orosené místní pivo.

Po návratu do Gutau zážitky nekončí. Kola nechte chvíli odpočívat a vydejte se v doprovodu symbolického ledňáčka a jeho malé kamarádky sýkorky Meisi na pestrou, přibližně 1,5 hodiny trvající procházku lesem a loukami. Podél **naučné ptačí stezky** jsou umístěny hrací a informační zastávky, zaměřené na určitá témata z ptačího světa. Na dospělé i děti čeká mlsání v zahrádkách s malinami, černým rybízem, borůvkami a ostružinami. Cestou narazíte na obrovské ptačí hnízdo, kam se lze vyšplhat, a na ptačí budku s krásným výhledem.

Poté se nechte hýčkat kulinářskými specialitami v Gutau. Devět hostinců a kaváren, z nichž většinu najdete přímo na náměstí, dokazuje, že gastronomie má v tomto regionu vysokou prioritu. Pokud si chcete vychutnat místní atmosféru a pohostinnost ještě déle, může přenocovat v některém z hostinců nebo na statku.

Cestu po stopách nejen kamenných pokladů Mühlviertelu budete vnímat všemi smysly

*Pokud dáváte přednost aktivnímu trávení volného času, hornorakouský Mühlviertel je pro vás ideální oblastí. Spojíte zde krásu přírody, jedinečných památek, místní pohostinnost a radost z pohybu. Pro region jsou typické kamenné domy s fasádou z volně uložených žulových kvádrů se spárami vyplněnými vápnem, ve stylu zvaném „Steinbloss“. Na trase **Hirsbach – Freistadt** jich potkáte celou řadu.*

Cyklovýlet startuje v **Hirsbachu** u muzea selského nábytku **Hirschbacher Bauernmöbelmuseum**. Skvostný selský nábytek s typickými prvky jako umělecky ztvárněné ornamenty, technika mramorování nebo malba na dýhu se zde vyrábí od počátku 19. století. V muzeu najdete více než 90 vzácných exponátů tohoto nábytku, doplněných předměty každodenní potřeby, výrobky lidového umění s náboženskou tematikou, tradičními kroji a keramickými předměty. Pozornost je věnována především obytnému prostoru, „černé kuchyni“ a sociálním poměrům tehdejších obyvatel.

Při delším pobytu doporučujeme také pěší túru po známé turistické stezce **Steinbloss-Mauer-Weg**. Nenáročná, 12,5 km dlouhá okružní trasa kolem Hirsbachu je věnovaná rozmanitosti kamenů, provede vás okolo typických kamených usedlostí, kamenných zídek i přírodních kamenů.

Hirsbach–interiér muzea selského nábytku

Cca 4 km od Hirsbachu se zastavte na farmě s lihovarem **Verwöbnbauernhof – Brennerei Wagner**. Typické selské stavení uprostřed zvlněných zalesněných kopců, mezi vonícími loukami a uklidňujícími bylinkami zve

Hirsbach–muzeum selského nábytku

k odpočinku a relaxaci. Pro svou polohu a jedinečnost můžeme toto místo vřele doporučit jako výchozí bod pro víkendové putování touto harmonickou krajinou.

V místním „Steinbloss“ stylu je také nedaleký rodinný restaurant **Kulturwirthshaus Pammer**. Restaurace rodiny Pammerů s tradicí od roku 1714 je vyhlášena svou kuchyní, která potěší všechny vaše smysly. Pokrmy jsou připravované z čerstvých produktů místních biofarem a bylinných zahrádek. Jídelna je obložená dřevem, v zimě vytápěná kachlovými kamny, v teplejších měsících můžete posedět na malebném dvorku.

Posilnění skvělým jídlem a občerstvení místním pivem zvládnete dalších asi 6,5 km do květinové obce **Waldburg**. Římskokatolický **farní kostel Waldburg** se třemi pozdně gotickými oltáři z období 1517–1520 patří ke kulturním klenotům kraje. Hlavní oltář vyobrazuje Pannu Marii, svatou Kateřinu a patronku kostela Marii Magdalenu. Pravý boční oltář je zasvěcen sv. Wolfgangovi z Řezna, levý pak svatému Laurentiovi Římskému. Navštívit můžete také **Muzeum „mini agrimundus“** s více než 100 věrnými miniaturami výjevů z každodenního života sedláků v 19. a 20. století.

Po dalších asi 8 km dojedeme do cíle – **Freistadt**. Středověké pivovarské město má téměř kompletně zachovalé obranné opevnění a hrad s mohutnou věží ze 14. století, ve kterém sídlí **Muzeum kraje Mühlviertel** ve Freistadtu (Mühlviertler Schlossmuseum Freistadt). Příkop kolem starého města je upraven jako park. Na

hlavním náměstí stojí barokní kostel Marienbrunnen. Naproti se nachází gotický farní kostel „Katharinenmünster“ s jedinou pětিলodní bazilikou v Rakousku, pozoruhodnou klenbou a barokní kostelní věží, a kolem hlavního náměstí řada historických domů s gotickými, renesančními a barokními prvky.

Navštivte také údolí Feldaist ve Freistadtu včetně **Hamru Thurytal**. Jediné údolí, které se objevuje ve státní hymně, vás určitě nadchne. Kdysi se údolím ozývala kladiva kováren Thuryů, poháněná hučícími vodními koly. Venkovské a řemeslnické nářadí, zejména srpy a kosy zabalené v těžkých přepravních sudech, byly žádaným artiklem daleko za hranicemi. S průmyslovou revolucí ale „ruční“ výroba téměř vymizela. Díky Sdružení „Revitalisierung Thurytal“ (Revitalizace údolí Thurytal) byly pozůstatky hamrů obnoveny jako tzv. „Druhý hamr“. Kovářské řemeslo se tak může opět představit v původní podobě.

Freistadtský pivovar je pro milovníky piva a regionální kuchyně jako stvořený. Právo vařit pivo ve svých vlastních domech obdrželi freistadtští občané již v roce 1363 od vévody Rudolfa IV. a týkalo se každého, kdo vlastnil dům uvnitř freistadtských hradeb. Počátky současného pivovaru se datují do roku 1770, kdy se spojili majitelé 149 domů v centru města do „Braucommune Freistadt“, aby chránili své zájmy, a společně pak uzavřeli s obcí smlouvu, jejíž práva a povinnosti jsou platná do dnes.

Honorakouský Mühlviertel není jen krajinou mlýnů, ale hlavně statků Steinbloss, kopcovitých lesů, rybníků a velmi pohostinných lidí

*Přímo v srdci přírodního parku Mühlviertel v okrese Perg najdete malebnou obec **Rechberg** s krásným římskokatolickým farním kostelem sv. Mikuláše. Leží si tu klidně mezi mírnými kopečky a láká turisty k prozkoumání této pestré a jedinečné krajiny. Dnešní výlet bude krátký na kilometry, o to ale bohatší na zážitky.*

Navštivte **skanzen Grossdöllnerhof**, přibližně 400 let starou třístrannou zemědělskou usedlost v Mühlvierteu v místně typickém stylu Steinbloss. Posledními hospodáři na statku až do roku 1968 byla rodina Pehböck, v roce 1994 byl statek koupen obcí a bylo zde zbudováno farmářské muzeum a kulturní centrum. Stálá expozice přibližuje tehdejší život místních sedláků, jejich rodin a poddaných. Obytné místnosti jsou vybaveny původním nábytkem a rekvizitami potřebnými k běžným pracím, jako je vázání košťat, sprádání vln, stříhání peří, nebo výroba dřeváků. Hospodář s manželkou měli vlastní ložnici, dcery a služebné spaly v „Mentscher-Kammer“, synové hospodáře a pacholci ale žádnou svou místnost neměli a nejspíš obývali hospodářská stavení či chlévy. Expozice se dále věnuje také staletým praktikám lidových léčitelů a tkalců nebo léčitelským a žehnacím zvykům, které byly úzce spjaty s každodenním životem na statku.

Dále cesta vede kolem **Rechberského jezera**, které je vhodné ke koupání, najdete zde krásná stinná místa, ale i hřiště na plážový volejbal s jemným pískem či dětské hřiště. Užít vodu si můžete také na šlapadle nebo paddleboardu.

Posilnit se můžete ve vyhlášených restauracích, které najdete na trase. Rodinná **restaurace s penzionem Haunschmid** mimo jiné nabízí čerstvé pstruhy z místního jezera. V areálu se nachází bowlingová dráha, kulečnická a stolní fotbal. V teplých dnech si vychutnejte špičkovou regionální kuchyni na slunné terase. **Hostinec Der Dorfwirt** nejdete nedaleko, i zde se vám dostane vyhlášené pohostinnosti a skvělého gastronomického zážitku. Obě zařízení nabízejí těm, co by zatoužili poznat z místního kraje něco více, ubytování v moderně zařízených pokojích.

Posilnění obědem či svačinkou se vydejte k **Schwam-merlsteinu**, 3,5 metru vysokému „houbovému“ kameni z weinsberské žuly, který je od roku 1984 chráněn jako přírodní památka. Legenda praví, že francouzské jednotky pod vedením Napoleona se pokusily kámen vyvrátit, ale on se ani nepohnul. Nedaleko mezi duby a břízami najdete lesní dílničku, kde se představují původní druhy místních dřevin. Po necelých 2 km můžete obdivovat mystickou krásu 15 metrů vysokých skalních útvarů Fuchsmauern neboli „Liščích stěn“.

Cestou zpět do Rechbergu navštivte **rozhlednu Karl-Weichselbaumer**, 20 metrů vysokou dřevěnou věž umístěnou na 6 metrů vysoké kamenné plošině. Rozhledna je pojmenována po bývalém starostovi a poslanci zemského sněmu Karlu Weichselbaumerovi. Pokochejte se panoramatickou vyhlídkou na úpatí Alp.

U jezera také najdete **kemp Rechberg**. Skákací prkno, odpočívadla, molo i bezbariérový vstup do vody zaručují neomezenou zábavu. Máte-li rádi aktivní dovolenou, můžete si zde pobyt prodloužit a poznávat další nádherné kouty Mühlviertelu na kole nebo pěšky. Tato oblast zaručuje pohodovou atmosféru, nádhernou přírodu, krásné památky, regionální pochoutky a pohostinnost místních obyvatel.

Potěšení z jízdy na kole s mystikou, historií a tradicí zažijete v Thayalandu

Nádherná krajina národního parku Thayaland Dolního Rakouska vám bude odměnou i energetickým dopingem na dnešní okružní cyklo trase dlouhé přes 72 km. Zalesněná oblast podél koryta řeky Dyje nabízí mnohé.

Výchozím bodem cyklotrasy je nejsevernější okresní město Rakouska **Waidhofen an der Thay** vystavěné vysoko na skalní plošině nad řekou Dyje (Thaya). Nabízí turistům pestrou paletu zážitků, přes kulturní památky až po největší voliéra ibisů skalních na světě. Nesmíme zapomenout na kulinářské speciality, jako je waldviertelský kapr, makové speciality nebo bramborové pochoutky, které se nabízejí v celém regionu. Navštivte **Stadtmuseum Waidhofen an der Thaya**. Městské muzeum s expozicí tkalcovství přibližuje historický význam tkalcovství pro město a okolí. Rozsáhlá sbírka historických tkalcovských nástrojů umožňuje nahlédnout do technické historie tkalcovství. Raritou je tkalcovský stav na kravaty, poslední dochovaný exemplář této zaniklé tkalcovské technologie nejen v Rakousku.

Odtud pokračujte na sever po cyklotrase „Thayarunde“ asi 6,5 km do obce Thaya. V **Haidlově sklepě**, historickém systému tunelů, který je částečně zděný, částečně tesaný do pevné skály, můžete na lodi prozkoumat podzemí. Vzhledem k chladu a stálým teplotám byl sklep nejspíše využíván jako sklad potravin a nápojů. Původně tržní osada **Thaya** byla v 19. století známá obchodem

s prasaty. O bohatství obchodníků s vepří svědčí četné domy s historickými průčelími a rovněž nádherné náhrobky na hřbitově. **Muzeum Thaya** prezentuje fotografie, listiny, dopisy a nástroje těchto „prasečích baronů“. Najdete zde také mince nalezené během vykopávek a rekonstrukcí z opuštěné osady Hard. V Thaya se nachází velký kemp a oblíbené říční lázně. Stejnomenou řeku je možné překonat na voru.

Pokračujte podél „Thayarounde“ ke křižovatce „Kräuterrunde“ na západ do obce **Kleinzwettl**. Zde najdete opevněný **kostel sv. Jakuba Staršího**, románský kostel ze 13. století. Na zachovalé obranné zdi jsou dodnes patrné základy bývalého padacího mostu a obranného příkopu. V kněžišti je vchod do tzv. zemní stáje. Kola na chvíli odložte a vystoupejte k souboru kamenných žulových útvarů, uspořádaných podle astrologického souhvězdí Štíra, tzv. **Platz des Skorpions** u Engelbrechtu. Zde si můžete dát krátkou pauzu a nechat na sebe dýchnout mystické místo s údajně vysokofrekvenční silou.

Stežka krátce odbočuje z „Kräuterrunde“ a prochází kolem **dřevěné kaple v Radschinu**. Původní zvonice, typická pro tento region, se zvonem starým přibližně 300 let byla během první světové války přestavěna na dřevěnou kapli. Poblíž se nachází kámen, který označuje hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Černým mořem.

Zpět na „Kräuterrunde“ odbočte u Reinolzu směrem na **Fratres**, kde můžete ve starém zámečku navštívit **Museum Humanum** se sbírkou stovek sošek, kultovních předmětů, insignií, amuletů a dávných nástrojů z pěti kontinentů, které jsou vystaveny v tematických celcích. Antropologická sbírka konfrontuje předměty z různých období a kultur. Výstavní expozice se pokouší vzbudit zá-

Thaya – plavba na voru

jem o to, co je cizí či jiné a navést pozornost k tomu, co je společné a spojující.

Odtud se vydejte po „Thayarunde“ na jih po trase bývalé Thayatelské železnice a brzy dorazíte do **Waldkirchenu**. Na místě bývalého nádraží se nachází Remise (kotelna parní lokomotivy) a Zughotel Waldkirchen, kde můžete

obdivovat bývalé stavební vagony ÖBB z posledních sedmdesáti let, které byly přestavěny na neobvyklé noclehárny.

Dále podél „Thayarunde“ leží tržní město **Dobersberg** s barokním zámekem, přírodním parkem, bývalým lihovarem a možností osvěžit se ve starých říčních lázních na řece Dyje (Thaya).

Po dalších asi 5 km pojedete kolem **osady Merken-gersch**, kde si můžete prohlédnout zemědělský statek s č. p. 34, který je typickou selskou stavbou Waldviertalu dřívějších dob. Přední část z kamene sloužila jako obydlí, zadní dřevěná byla určena zvířatům a jako sklady. Domy byly většinou kryté slámou, která se v době nouze v zimním období zkrmila několika málo kusům dobytka.

Poslední zastávkou před návratem do Waidhofenu je středověká opuštěná osada **Hard**. Jako jediná v Rakousku byla vykopána a kompletně prozkoumána. Nálezy jsou vystaveny ve Vesnickém muzeu obce Thaya.

Zpět na „Thayarunde“ vede trasa po staré železniční trati do výchozího bodu ve **Waidhofen an der Thaya**.

Waldviertelské hrady na cestě svázané stuhou řeky Dyje

Řemeslnou tradici, historii a krásu přírody severního Waldviertelu můžete obdivovat během téměř 70 km dlouhé cyklistické trasy kolem Německé a Moravské Dyje až k jejich soutoku u města Raabs an der Thaya.

Výchozím bodem je obec **Groß Siegharts**, která je pro četné tkalcovny považována za centrum waldviertelské textilní oblasti tzv. „Bandlkramerland“. **Textilní muzeum** nevystavuje exponáty pokryté prachem, ale naopak velmi živě prezentuje kousek historie regionu. Stroje na zpracování šňůr, pentlí a stuh, které se prodávaly po zemích celé podunajské monarchie, jsou stále funkční. V blízkosti muzea stojí **renesanční zámek** ze 16. století, vzniklý mnoha přestavbami z původní hradní pev-

Zřícenina hradu Kollmitz

Osada „Siedlung Linde“

nosti. V dřívější hradní kapli byly teprve před několika lety odhaleny fresky od Carla Carloneho z roku 1717.

Po asi 10 km cyklotrasy „Thayarunde“ za obcí Pfaffenschlag odbočkou na sever dorazíte k osadě **„Siedlung Linde“**. Jedná se o šest přesídlených farem, které byly vybudovány při vyklizení vojenského výcvikového prostoru Allentsteig. Osada vznikla během druhé světové války, byla vybudována jako „německá modelová farma“ podle typického waldviertelského třístranného statku.

Odtud se vydejte po „Cyklostezce zřícenin“ přes Liebnitz do obce **Karlstein an der Thaya**, kde se na skalnatém ostrohu nad tržním městečkem tyčí **zámek Karlstein** přestavěný z původního gotického hradu. Navštivte také **bylinkovou zahradu** v pastýřském centru. Rozmanitost rostlin a léčivých bylin si můžete nejen prohlédnout, ale i vychutnat v podobě čaje, likérů, limonád nebo zmrzliny.

Pokračujte po cyklostezce „Kräuterrunde“ do obce **Weikertschlag an der Thaya**, která byla poprvé zmíněna v první polovině 12. století jako osada s hradem a kostelem. Na severovýchodě města se nachází **římskokatolický farní kostel sv. Štěpána** s kostnicí. Na severní straně se nachází hlavní otvor, tzv. „kostní žlab“, kterým byly do sklepa spouštěny ostatky ze hřbitova. Hloubku suterénu je možné pouze odhadnout, až do začátku primární kopule je vyplněn lidskými ostatky a otvory je možné nahlédnout dovnitř. Datum výstavby **hradu Weikertschlag** na tzv. Pankráckém vrchu není známo. Jelikož hrad nebyl po svém zničení na konci 14. století obnovován, byl časem zbořen a posloužil jako stavební materiál pro jiné stavby,

takže ze skutečného hradu dnes zbylo jen velmi málo. Zachovalé jsou zbytky hradební věže.

Odtud trasa po Cyklostezce zřícenin (Ruinen-Rad-Route) pokračuje přes Grosau, následně podél „Thayarunde“ ke zřícenině středověkého **hradu Kollmitz**. Stojí na strmém skalním ostrohu, který obtéká řeka Dyje (Thaya) v široké smyčce, a je jedním z největších opevnění v zemi. Dochovaly se mohutné hrady se dvěma kruhovými nárožními věžemi, polokruhová věž s branou s lomeným obloukem, hladomorna, obranná věž a zbytky dvou-podlažního obytného paláce. Na severozápadní straně se zvedá 110 metrů dlouhá tzv. Česká zeď postavená kolem roku 1450 na obranu proti Jiřímu z Poděbrad, která je asi 300 metrů předsunutá vlastnímu hradu.

Zpět Cyklostezkou zřícenin se vydejte do obce **Raabs an der Thaya**, nad kterou se rozpíná velkolepý středověký hrad **Raabs**. Zachovalý mohutný hrad založený v 11. stol. je prvně zmiňován v Kosmově kronice. Původně byl postaven jako hrad na křižovatce starých obchodních cest jako ochrana před nájezdy ze severu. Spojují se zde dva prameny Dyje, Německá Dyje a Moravská Dyje. Hrad je Čechy nazýván Rakous (dříve Rakús), z čehož je odvozen český a slovenský název pro Rakousko/Rakúsko jako celek.

Z Raabsu se vydejte po cyklotrase „Thayarunde“ na jih. U Pfaffenschlagu můžete odbočit do **Lienbenbergu**, kde se nachází římskokatolická kaple zasvěcená svatému Šebestiánovi, pravděpodobně nejstarší dochovaná stavba v obci s románským jádrem a původní venkovní omítkou, nebo můžete pokračovat přímo do výchozího **Groß Siegharts**.

Příběh Zemské cesty

Od úsvitu dějin lidé putovali okolo vodních toků, které jim poskytovaly zásobárnu vody pro sebe a zvířata, ryby a tvorové okolo řeky vytvářely nepřebornou zásobárnu živých konzerv. Dobře situované řeky a potočky se tak proměňovaly ve starověké dálnice, po kterých se migrovalo z jihu na sever, z východu na západ a obráceně, dopravovalo se zboží, pochodovala vojska.

Nejvýznamnějším tokem v centrální Evropě byl Dunaj, jehož břehy lemoval těžko prostupný hustý les od Baltského moře k Balatonu, široký dvě stě kilometrů, Římany pojmenovaný Silva Nortica, Severní les. Římským legionářům trvalo deset dnů, než tuto přírodní bariéru mezi Západem a Východem dokázali překonat. Stezky za levým břehem Dunaje vedoucí okolo místních řek Vltavy a Malše se časem proměňovaly v cesty spojující Čechy

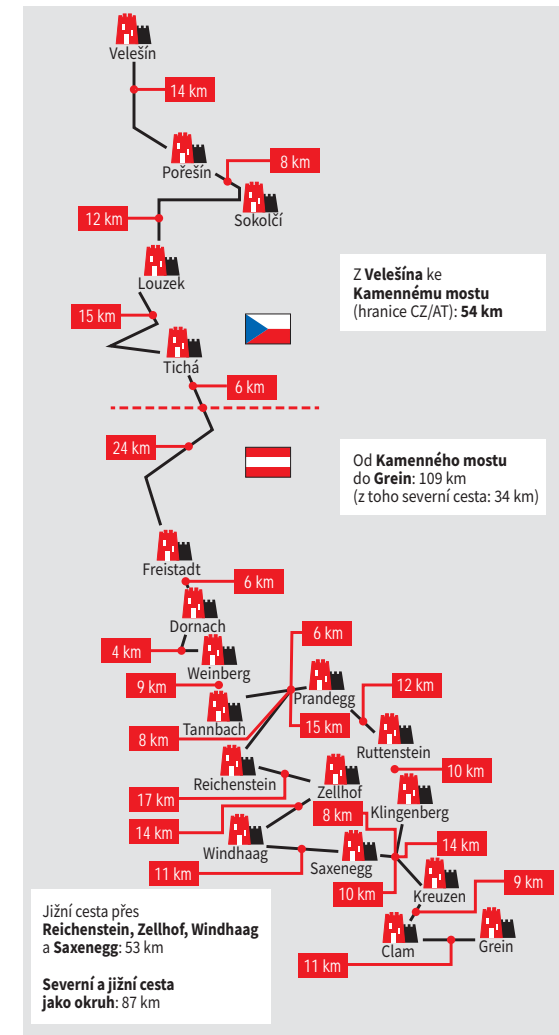
a Rakousko, vznikaly na nich brody, mosty, vesnice a města, stával se z nich důležitý článek středověké ekonomiky především díky vybírání mýta a cla.

Obchodní karavany a poutníky zejména v odlehlých místech při zemských hranicích bylo třeba chránit, a tak panovníci a lokální feudálové při cestě stavěli tvrze, hrady, vojenské pevnosti, přičemž se mnohdy bohulibý ochránářský, strážní záměr převtěloval do loupeživých choutek. Od těch časů uplynulo stovky let a dnes díky nadšení, a tak trochu romantickému vidění světa, desítek aktivních lidí se tyto zapomenuté stezky a cesty obnovují, ožívují včetně jejich strážních sídel, po kterých se již nepresunují obchodní karavany, ale po zážitcích toužící turisté. Díky obnově zbytků hradů a tvrzí se postupně na staré zemské cestě nabízejí nová ubytování v penzionech a hotýlcích, významu se dostává opomíjeným zajímavostem a zvláště na trase.

Zemská cesta spojující Čechy a Rakousko je určena především pro pěši a v součtu měří lehce přes dvě stě kilometrů. Na české straně vzniklo sdružení Hradů na Malši, které postupně, jako když se navlékají korálky, oživuje hrady Velešín, Pořešín, Sokolčín, Louzek a tvrz Tichá (u Pořešína a Tiché došlo k záchraně objektů i s vybudováním sympatických hradních muzeí).

Co spojuje české hrady na Malši? Vedle řeky Malše je to 13. století s mocnými Přemyslovci, lokální feudálové, Bavorové ze Strakonice se šipkou v erbu a Rožmberkové s proslulým padělatelem listin Oldřichem II. z Rožmberka, který jako první v Čechách pochopil, že více získá (tj. ukradne) s dobře nabroušeným brkem než s vytaseným mečem, a to vše v zájmu bezpečnosti a spravedlnosti při potírání loupeživých rytířů.

Nejsevernějším hradem na Malši chránící jižní hranici Českého království je **Velešín**. Z bývalého hradu mnoho neuvídíme, ale můžeme si prohlédnout město Velešín, nedalekou koněsprážku a připomenout pověst o hladové cikánce, která prosila dělníky stavějící hrad o kousek chleba, ale ti se jí jen vysmívali a když ji nacytili, jak prohlédává jejich odložené věci, tak ji zazdili do základů hradu, ze kterých se ozývá její zoufalý pláč.

Tvrz Tichá

Dalším hradem je **Pořešín**, který skutečně v posledních deseti letech povstal z troskek a rozvalin a může se pyšnit originálním hradním muzeem a bohatým kulturním a společenským životem. Takřka novozákonní rozměry má legenda, s tímto hradem spojená. Pán z Pořešína, loupeživý rytíř si se svými druhy po krvavých mordech umýval ruce v kamenné prohlubni nad řekou, aby si očistil ruce jako biblický Pilát. Kamenu se říkalo krvavá mísa. Když byl hrad dobyt, skončil tento lapka ve svislé poloze

Hrad Pořešín

na plané hrušce podobně jako zrádný Jidáš na švestce. Jeho duši nebylo dopřáno klidu, a tak neustále bloudí okolo hradu.

Jižněji položený hrad **Sokolčů** asi nejvíce proslavil padělatelský příběh spojený s Oldřichem II. z Rožmberka. První listinou si Rožmberk přisvojil hrad na základě vymyšleného majetnického práva uděleného Přemyslem Otakarem II. v roce 1264 a druhou listinou si toto vymyšlené právo potvrdil věnováním hradu králem Janem Lucemburským v roce 1333.

V okolí dalšího hradu **Louzek** si zalapkoval i náš budoucí slavný vojevůdce Jan Žižka z Trocnova. Velice zajímavá pověst je spojována s posledním majitelem, který byl prý velice krutý a zlý. Jednou o Vánocích se mu snažil domluvit starý poutník putující od svatého hrobu z Jeruzaléma, ale za moralizování se mu dostalo krutého trestu. Skončil ve vězení, kde ho umožili jedovatí hadi. Po jeho smrti se hadi rozlezli po okolí a našli si i krutého rytíře, kterého rozežrali.

Posledním hradem na české straně Malše je tvrz **Tichá**, kterou z troskek vyhrabala a znovu oživila parta nadšenců okolo Radka Kocandy. Její příběh je o původní zemské pevnosti, přes správní sídlo, pobělohorský konfiskát, pivovar, pastevecké družstvo až ke státnímu statku po roce 1948. Ale to se již blížíme na rakouskou stranu Malše, kde na nás čekají další hrady, příběhy a turistické zážitky.

Mgr. Jan Zeman, starosta obce Boršov nad Vltavou

V prázdninovém regionu Mühlviertler Alm Freistadt se nachází mnoho starobyklých hradů a zřícenin. Zvláštní pozornost si zaslouží zřícenina hradu **Prandegg** v Schönau im Mühlkreis, zřícenina hradu **Ruttenstein** v Pierbachu a zřícenina hradu **Windhaag bei Perg**. Ty také najdete v letáku „Venkovské památky“, který v projektu vydal rakouský partner Tourismusverband Mühlviertler Alm Freistadt.

Zdroj: www.buschweg.at

Hrad Ruttenstein

Korálky na niti řeky Lužnice

Řeka Lužnice pramení v rakouské části Novohradských hor, na západním svahu hory Eichelberg u obce Karlstift. Na horním toku několikrát překračuje česko-rakouskou hranici, aby po 59 km toku definitivně vstoupila do Čech a zamířila si to do široké Třeboňské pánve.

Na horním toku v Dolním Rakousku vytváří široká niva řeky Lužnice příznivé prostředí pro vznik řady přírodních památek. K rašeliništím vrchovištního typu patří **přírodní park Nordwald** (v překladu Severní les = Silva Nortica), který je oázou klidu v rozsáhlé oblasti lesů na severním okraji Waldviertelské hornatiny. Kdo touží v horkém létě po chladných severských slatích, neměl by návštěvu tohoto místa pominout.

Dalšími typickými přírodními úkazy v této oblasti jsou skalní útvary a žulové viklany. Nacházejí se např. ve vrcholových partiích **hory Nebelstein** a **hory Mandelstein** u obce Moorbach-Harbach, kde pramení další přítoky řeky Lužnice, ale také jako **skalní útvary u obce Großschönau** či **Blockheide u Gmündu**. Tato mystická místa působí na návštěvníky tajemnou silou přírody, která zvětráváním po miliony let formovala tyto skalní bloky do rozmanitých tvarů a formací.

Pramen Eichelberg, 208 km řeky

Nejsevernější bod Rakouska

Proti proudu Lužnice směrem od Weitry se rozkládá nádherný přírodní krajinný park s loukami, nivami a smíšenými lesy, **údolí Gabrielental** (Gabrielino údolí). To založil šlechtický roh Fürstenberků na počest hraběnky Gabrielly (1821–1895). Dnes je toto místo známé především díky pestré nabídce pro pěší turistiku, podobně jako na české straně Novohradských hor **Terčino údolí** u Nových Hradů.

Dále po proudu řeka protéká městem Gmünd, kde ji přehrazuje mohutný skalní práh, který ukončuje podhorský charakter Lužnice a řeka se stává nížinným tokem pozvolna vtékajícím do jižních Čech. Zde se do ní vlévá říčka Skřemelice (*německy: Braunaubach*), která odvodňuje oblast jižně od **nejsevernějšího bodu Rakouska** ležícího blízko přeshraniční cesty Rottal–Nové Mlýny. Zde se nacházejí zajímavá **rašeliniště Heidenreichstein** a **vrchoviště Schrems**, která lákají pěší turisty svými návštěvníckými centry (zejména Unterwasser Reich Schrems) a turistickými stezkami vedoucími po povalových chodnících. Zejména v parném létě nabízejí vstupy na rašeliniště a přírodní rybníky s možností koupání vítané ochlazení!

Po vstupu do jižních Čech teče řeka Lužnice po území **Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko**. Je to jedno z nejceněnějších krajinných území v České republice, které svým umem dotvořil člověk stavbou velké soustavy asi 500 rybníků (tu postavili rybníkáři Štěpánek Netolický a Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan, hejtmani pánů Voka a Viléma z Rožmberka). Na řece byly před 500 lety provedeny tyto stavby: před jezem Pilař z Lužnice doleva odbočuje k Třeboni **umělý kanál Zlatá stoka** (geniální dílo Štěpánka Netolického), která napájí celou řadu rybníků až k Veselí nad Lužnicí. Asi 3 km za Majdalenou se na tzv. **rozvodí** koryto Lužnice rozděluje **vlevo na Starou řeku** a **vpravo na Novou řeku** (stavba Jakuba Krčína). Stará řeka je původní tok Lužnice, dnes meandrující, úzká, mělká a písčité říčka, které napájí největší rybník v Česku Rožmberk a z něj pokračuje dál k Veselí nad Lužnicí. Nová řeka je naopak umělý 13,5 km dlouhý kanál s přímými úseky, který slouží zejména k odvádění povodňové vody

Naučná stezka Borkovická blata

mimo Rožmberský rybník do řeky Nežárky a ke zmenšení nebezpečí případného protržení jeho hráze.

Z rybníků Třeboňské pánve jsou neznámější rybníky Rožmberk, Svět, Dvořiště, Bošilecký a Horusický. Největším rybníkem v České republice je **rybník Rožmberk**, založený v letech 1584–1590 Jakubem Krčínem z Jelčan a Sedlčan, s rozlohou 647 ha. Turistickou atrakcí je jeho výlov, který se koná každý rok, zpravidla druhý víkend v říjnu. Jedná se o slavnostní akci, kterou třeboňští rybáři zahajují podzimní výlovy. Událost každoročně přiláká na hráze desetitisíce návštěvníků; je to nejvíce navštěvovaný výlov v Čechách.

Výlov rybníka Rožmberk

Před Veselím se do Lužnice z levé strany vrací voda Zlaté stoky a ve městě se zprava vlévá řeka Nežárka vracející i vody Nové řeky. Na severním okraji města se zleva vlévá Bechyňský potok, který přivádí vody ze známých Borkovických blat, např. od obcí Vyhnalice, Hlavatce, Vlastiboř a Záluží, nebo jeho přítok Blatská stoka také od Komárova, Mažic a Borkovic. Přírodní rezervace **Borkovická blata** (nazývané též Soběslavsko-veselská blata anebo jen krátce Blata) představují nejsevernější rašelině Třeboňské pánve. Jedná se o chráněné území nedaleko obce Borkovice u Soběslavi. Rezervaci prochází naučná Blatská stezka, která začíná 3 km severně od obce Mažice (parkoviště naučné stezky Borkovická blata) a je unikátní mj. obrovskou informační hodnotou. Procházkou po této stezce (délka 5,5 km, asi 2 hodiny; 31 zastávek) se seznámíte s krásnou a ojedinělou blatskou přírodou, její florou a faunou a také se něco dozvíte o těžbě rašeliny a o rekultivaci této oblasti.

Významnou součástí Borkovických blat jsou také obce s mimořádnými architektonickými stavbami tzv. **selského baroka**. Jejich domy s bohatě zdobenými štíty s bílými štukovými reliéfy na barevné omítce působí dojmem jemně vyšívané krajky, která zdobí nejen obytná stavení, ale i špýchary.

Zdroje: wikipedie.cz, trebonsko.cz, venkovskepamatky.cz

Stezka okolo Lužnice

Stezka údolím řeky Lužnice je první česká pěší trasa, která získala prestižní evropskou certifikaci Leading Quality Trails Best of Europe. Zařadila se tak mezi nejlepší turistické trasy Evropy. Provede nás hlubokým údolím řeky Lužnice, okolo starých mlýnů a zřícenin a historickými městy Tábor a Bechyně.

Trasa Stezky údolím Lužnice vede po značených turistických cestách, je označena originálním logem a doplněna 18 informačními panely. Turisty čekají celkem čtyři denní etapy dlouhé dvanáct až patnáct kilometrů. Jde tedy o pohodové putování úchvatnou jihočeskou krajinou, kde se budete kochat hradními zříceninami, starobylými mlýny, a dokonce projdete jedním z mála turistických tunelů u nás.

První etapa nás z Plané nad Lužnicí dovede na okraj Sezimova Ústí, kde na soutoku Lužnice a Chotovinského potoka leží areál Vily Hany a Edvarda Benešových. Vila druhého československého prezidenta je pro návštěvníky otevřena od roku 2009, prohlídky jsou zdarma a je třeba si je předem rezervovat na webu.

Druhý den jdeme po červené turistické značce, tzv. Příběnické stezce, kterou již v roce 1899 pomohl vybudovat hrabě Harrach. Přírodní pěšina se proplétá divokou, romantickou krajinou kolem mnoha skal a mýj staré mlýny, pod jejichž jezy bublají zpěněné proudy vody. Jednou z mnoha zajímavostí je několik desítek metrů dlouhý **tunel pod Candátí skálou**, jenž byl pro účely turistiky proražen už před druhou světovou válkou. Na druhém břehu řeky nás lávka přivede k výletní restauraci Harrachovka, oblíbenému místu mezi vodáky i výletníky. Další možnost občerstvení nabízí penzion pod zříceninou hradu Příběnice, kde řeka vytváří ostrý zákrut. V následující známé osadě Lužničanka najdeme několik kempů oblíbených mezi vodáky a rybáři, kde se v létě můžeme ubytovat pod stanem nebo v chatce.

Rovněž třetí etapa vede po červené značce, záhy po startu však vyměníme levý břeh řeky za pravý. Řeku přejdeme přes historický **Stádlecký most**, poslední empírový řetězový most v Čechách. Ten se původně klenul přes Vltavu v Podolsku, avšak kvůli stavbě Orlické přehrady byl rozebrán a v roce 1975 znovu postaven u obce Stádlec.

Prudké stoupání od řeky nás přivede ke gotickému kostelu Nanebevzetí Panny Marie a zároveň k nádherné vyhlídce na Lužnici a blízkou obec Dobronice. Dříve než zcela sestoupíme zpět k řece, můžeme odbočit a prozkoumat **zříceninu hradu Dobronice** ze 14. století, jíž dominuje mohutná válcová věž.

Těsně před historickou Bechyní se před námi objeví typický oblouk bechyňského mostu, zvaného příznačně „Duha“. Město nad soutokem Lužnice a říčky Smutné se může pochlubit slatinnými lázněmi, tradicí keramiky nebo unikátním muzeem turistiky. Tady také končí nejstarší meziměstská elektrická dráha ve střední Evropě. Trať mezi Tábořem a Bechyní postavil František Křížlík a vlaky na ní jezdí od roku 1913.

Čtvrtý den nás pod Bechyní čeká asi nejdivočejší úsek údolí Lužnice, kde vysoké skály svírají řeku z obou stran, a vytvářejí tak romantický kaňon. Stezka obchází skály po visuté lávce, naproti nám se po skalách vine horolezecká „via ferrata“ a do řeky ústí romantická Židova strouha.

Z obce Koloděje nad Lužnicí s barokním zámečkem Mitrowicz nás stezka zavede k Týnu, kde je odbočka k soutoku Lužnice s Vltavou. Po prohlídce posledních metrů Lužnice se vydáme na rozhlednu Semenec. A odtud po červené značce sestoupíme do Týna nad Vltavou, kde na nábřeží stezka končí.

Zdroje: www.national-geographic.cz, www.toulava.cz

Zřícenina hradu Dobronice

Mozaika venkovských muzeí

V projektu Venkovské památky je zastoupeno přes 40 venkovských muzeí různého typu – přes selská a zemědělská muzea, řemeslná muzea, přírodní muzea, obecní a místní muzea až k muzeím významných osobností, vojenským muzeím apod. Zcela unikátní je Muzeum maškar v Milevsku, Muzeum pašijových her v Hořicích na Šumavě, židovský skanzen Zichpil v Humpolci či muzeum voroplavy v Purkarcu u Hluboké nad Vltavou.

I. MLÝNY

25 Muzeum středního Pootaví – vodní mlýn Hoslovice

První zmínka o hoslovickém mlýně pochází již z roku 1352. Více pramenů pochází až ze 70. let 16. století, kdy část vsi Hoslovice patřila k johanitskému panství. Díky podrobným údajům v záznamech řádu lze sestavit seznam majitelů mlýna až do současnosti. Nejstarší zápisy z první gruntovní knihy pocházejí z počátku 20. let 17. století. Mlýnu je zde věnována samostatná složka.

Posledním rodem, který se zapsal do dějin mlýna, byl rod Harantů, který koupil mlýn v roce 1829. Způsob života posledních vlastníků, kteří se od padesátých let 20. století izolovali od společnosti kvůli nejrůznějším perzekucím, kterými jim tehdejší komunistický režim neustále ztrpčoval život, byl výjimečný. Odmítli veškerý

technický pokrok, a proto je poslední dochovanou technickou úpravou žentour z počátku 20. století. V areálu tak zůstal zakonzervován tradiční venkovský způsob života, dokumentující hospodaření přibližně ve 20. letech 20. století.

Poslední majitel Karel Harant zemřel v lednu 2004. V roce 2005 schválilo zastupitelstvo Jihočeského kraje odkoupení této jedinečné technické památky a majetek

předalo do správy strakonického Muzea středního Pootaví, které je jím zřizováno. Od roku 2005 do prosince 2007 probíhala náročná rekonstrukce v celkové výši téměř 18 mil. Kč. Areál mlýna byl po celkové obnově zpřístupněn veřejnosti od počátku dubna 2008. Hned v prvním roce si ho prohlédlo asi 18 tisíc lidí. V červnu 2008 byl areál prohlášen národní kulturní památkou. V současné době je možné vodní mlýn navštívit sezonně od začátku dubna do konce října.

Zdroj: www.muzeum-st.cz

16 Božetice – muzeum mlynářství, pekařství a zemědělství

První zmínka o mlýně v Božeticích pochází z druhé poloviny 16. století. Do roku 1881 se vystřídalo ve mlýně ně-

kolik majitelů, v tomto roce mlýn koupil mlynář Václav Šerhant. Na počátku 20. století v roce 1925 prošel mlýn rozsáhlou modernizací, původní dřevěné kolo nahradila turbína. To vše se stalo za života mlynáře Ferdinanda Šerhanta, kdy mlýn velmi vzkvétal. Ve mlýně se mlelo až do roku 1945, od 50. let zde mělo skladiště místní JZD a mlýn postupně chátral.

Na počátku 21. století prošel mlýn rozsáhlou modernizací. V roce 1998 celý mlýn koupil pan Zdeněk Stejskal a v roce 2014 byla zahájena fyzická realizace projektu „Vybudování muzea mlynářství – Božetice“ za podpory ROP NUTS II Jihozápad spolufinancovaném Evropskou unií. Projekt se zaměřil na rekonstrukci objektu mlýna do podoby Muzea mlynářství, pekařství a zemědělství.

Zdroj: www.muzeumbozetic.cz

24 Horní Dubenky – Chadimův mlýn

První záznam o mlýně je datován rokem 1508 a rod Chadimů sídlí v Horních Dubenkách na Jihlavsku již od roku 1644. V původní mlýnici můžete shlédnout mlýnské stroje z roku 1926, kdy byl mlýn po požáru obnoven, ale i starší unikáty, mlecí kameny, kašnu s turbínou a náhon. Při prohlídce se dozvíte o mletí obilí, mlynářství a historii Chadimova mlýna.

V současné době je zde nainstalováno české mlecí zařízení, expozice je doplněna dobovým zemědělským

náčiním. Mlýn je ve velmi dobrém stavu také proto, že po roce 1948 byl tzv. válečnou rezervou pro případ, že by byly zničeny velké průmyslové mlýny. V Chadimově mlýně funguje také ubytování s kempem a majitelé zde provozují rodinnou ekofarmu.

Zdroj: www.chadimmlyn.cz

3 Gross Gerungs – muzeum Hypolzův mlýn

Více než 600 let se v Hypolzově mlýně mlela mouka. První písemná zmínka o mlýně je z roku 1382. Aktuální mlýnské zařízení je kompletně zachované a odpovídá stavu techniky z 1. poloviny 20. století.

V obytné budově i ve mlýně se dochoval velký počet starých detailů – například okna ve tvaru střílen, stropní trámy s letopočtem 1656, barokní kování dveří a pec na 25 bochníků chleba. Mlýn, vedle stojící pilu a valchu původně poháněla vodní kola na svrchní vodu. Dochoval se starý jez a mlýnský náhon, který má ještě dnes provedení jako žlab z bloků kamene. V roce 1941 došlo k výměně vodního kola za Francisovu turbínu, která dodává elektřinu do mlýna a obytné budovy dodnes.

Návštěvníci se během prohlídky seznámí s životem mlynářské rodiny a dozvědí se, jak po celá staletí vznikala z obilí základ jejího živobytí. Prohlídky nabízejí témata: historie, sociální aspekty, mlynářské nářadí a stroje, dějiny stavby a vodní síla.

Zdroj: www.waldviertel.at/ausflugsziele/a-hypolzmuehle

II. HAMRY

11 Šlakhamr v Hamrech nad Sázavou

Památka se nachází nedaleko města Žďár nad Sázavou v katastru obce Hamry nad Sázavou. Původně středověký hamr – mechanická kovárna, měl za úkol zpracovávat železnou rudu těženou v okolí. V roce 2011 zde Technické muzeum v Brně otevřelo expozici věnovanou hamernictví a dřevařství. Jádrem expozice je plně funkční hamerské zařízení, při prohlídkách je návštěvníkům předváděna činnost vodního kola.

tví a dřevařství. Jádrem expozice je plně funkční hamerské zařízení, při prohlídkách je návštěvníkům předváděna činnost vodního kola.

Zdroj: www.tnbrno.cz

37 Buškův hamr

Buškův hamr je kovárna na vodní pohon a nachází se u Trhových Svinů na toku Klenského potoka. Byl založen v roce 1780 a je jedním se tří zachovalých funkčních hamrů na území České republiky. Zdejší unikátní dubový buchar s názvem kobyla, jímž hamerníci opracovávali železné výkovky, je ovšem se svou hmotností kolem 300 kilogramů v republice největší. Dokáže kovat rychlostí až 150 úderů za minutu.

Buškův hamr je funkční technickou památkou. Celé zařízení je poháněno třemi vodními koly, jež uvádějí do chodu buchar, brus a dmychadla u výhně. K přívodu vody na kola slouží hamru uměle vybudovaný náhon s přepadovou vodní kaskádou. Veškeré toto zařízení je za příznivého stavu vody v Klenském potoce možno vidět v provozu.

Součástí expozice výrobní části hamru je i jedinečná kolekce nářadí hamerníka. Dochovaná kladiva a kleště

jsou předměty s velkou historickou hodnotou. Tyto nástroje si totiž každý z hamerníků vyráběl sám a ve značně svérázných podobách. Úpravy nářadí se řídily druhem výrobků, které v převládaly v produkci jednotlivého hamru. V kovárnách zdejších hamrů se hamerníci zabývali zejména výrobou drobných železných nástrojů a náčiní. Jednalo se především o pluhy pro místní zemědělce a dále kladiva, sekery a lopaty. Z dodnes zachovalých hamrů byl právě ten Buškův provozován nejdéle. Rodina posledního zdejšího hamerníka v obytném stavení u hamru žila ještě koncem 70. let dvacátého století. Do roku 1948 hamr ještě běžel, ale majitel Jan Bušek sám už pro nemoc nemohl své řemeslo provozovat. Postupně tak hamr ztrácel na svém významu, neboť nesmírně namáhavá práce byla nahrazena novými technologiemi přímo v zemědělských dílnách tehdejších státních statků. Hamr fungoval až do roku 1950. Rekonstrukce do současné podoby proběhla díky několika technickým nadšencům v letech 1990 až 1995.

Zdroj: <https://buskuv-hamr.cz>

1 Freistadt – hamr Thurytal

Kdysi zněly údolím kladiva hamrů rodiny Thury, poháněných šelestícími vodními koly. Zemědělské a řemeslnické nástroje, ale především srpy a kosy, balené v těžkých pře-

pravních sudech, byly žádanými produkty i daleko za hranicemi. Hromadná průmyslová výroba zasadila hamrům v údolí Thurytal smrtelnou ránu. Pod nánosy naplavenin a zarostlé křovím téměř zmizely. Sdružení "Revitalisierung Thurytal" (Revitalizace údolí Thurytal) se pozůstatků hamrů ujalo a obnovilo tzv. "Druhý hamr" do té míry, že mohlo být kovářské řemeslo opět představeno v původní podobě. Od té doby je možné hamr včetně ukázek kovářské práce opět navštívit.

Zdroj: www.muehlviertel-almfreistadt.at

III. TEXTILNÍ MUZEA

17 Sedlice – muzeum sedlické krajky

Sedlické krajky se těšily veliké oblibě, byly proslulé svou kvalitou a traduje se, že až z Bavor přijížděli kupci, kteří

si zde nechávali paličkovat čepce ze zlatých nití, ke kterým se ještě na obrubu přidávaly tylové krajky. Základním materiálem pro výrobu paličkované krajky byla jemná bavlněná niť. Z ní se vyráběly krajky především k lidovému kroji – na holubinky, ke zlatým a stříbrným čepcům, ke košílkám a jiným částem oděvů. Některé krajkové motivy obtahovaly krajkářky silnější nití, které se říkalo „špalíček“. Loket těchto krajk stál 5 zlatých šajnů.

První písemné záznamy o sedlické krajkce najdeme ve starém spise o kraji prácheňském, kde se dovídáme,

že výroba krajk v Sedlici se datuje již v 15. století, čímž potvrzuje se domněnka, že právě sedlické krajkářství je původní slovanské.

V roce 2000 byl zpracován projekt revitalizace sedlické krajky v rámci programu SAPARD. Cílem projektu je zachování staleté tradice krajkářské výroby, vytvoření pracovních příležitostí a zajištění možnosti doplňkového příjmu pro místní obyvatele. Vzniká nový právní subjekt Sedlická krajka – veřejně prospěšná společnost. Majetek bývalé krajkářské školy je převeden pod správu obce.

V Sedlici byl v rámci tohoto projektu v roce 2003 slavnostně otevřen obchod, kde Sedlická krajka prezentuje své výrobky, nabízí k prodeji pomůcky určené na výrobu krajk a pořádá výukové kurzy pro děti i dospělé. Paličkovaná krajka ze Sedlice je nositelem certifikátu „Regionální produkt Prácheňsko“. Každý sudý rok se v Sedlici konají „Krajkářské slavnosti“.

Zdroj: www.krajky-sedlice.cz

11 Deštná – provaznické muzeum

Provazník Jiří Klik se v 70. letech 18. století přistěhoval do Deštné a dalších sedm generací dědilo toto řemeslo. Provaznické muzeum, jediné svého druhu v Čechách, bylo slavnostně otevřeno v roce 1998 a Karel Klik zde působil jako průvodce. Muzeum je ve dvou místnostech o celkovém rozměru 100 m² a je zde cca 260 exponátů a většina zdejších strojů a dalších exponátů je uváděna do provozu.

Ukazuje se zde výroba provazů z dnešní doby, a hlavně pak ukázka, jak se dělaly provazy dřívě, a to na strojích starých více jak 100 roků. Jedná se například o pletací stroj, jeden z nejstarších u nás, dále o stáčecí stroj ve stáří 80–100 roků, na kterém se vyrábí stáčené šňůrky, 80 roků stará zkoušečka pevnosti provazů, více jak 100 roků starý stroj na předení a stáčení provazů, vše se ukazuje v provozu. Dále je zde ukázka, jak se zpracovává len, ochranné sítě proti mouchám na koni (polystyrénového koně vyráběla pražská televize ve svých dílnách), ukázka, jak se dřívě pracovalo, když ještě nebyla elektřina a použí-

valy se transmise (pohon vodou a párou), dále pak je to síťování, výroba klubiček na ručním stroji, výroba rohožek a podobně.

Zdroj: www.destna.cz

10 Živé textilní muzeum Groß Siegharts

Groß Siegharts je město s rozvinutým textilním průmyslem. V místním zámku je textilní muzeum, které ukazuje

místní dějiny vývoje textilní výroby. Důraz je kladen na rozvoj tkaní stuh v Groß Siegharts a každodenní život lidí, kteří v této oblasti pracovali. V Živém textilním muzeu můžete spatřit jednotlivé stroje také v chodu. Na ploše 600 m² ve dvou podlažích je vystaveno 1 000 exponátů, které vás přivedou z minulosti někdejší „země pentliček“ až do současnosti.

Zvláštní součástí představuje také tkalcovský dům postavený jako replika v originální velikosti, ve kterém lze doslova cítit život někdejších domácích tkalců. Když spatříte tkalcovské stavy v malé černé kuchyni s jediným ohništěm, kolem něhož pracovalo alespoň tucet dělníků, bude vám jasné, za jak těžkých podmínek tu tkalci pracovali ještě asi před sto lety. Za směnu museli utkat 56 krát 15 metrů kalounů, aniž by se stroje na chvíli zastavily. Není divu, že na konci každého dne byli dočista vyčerpaní a zemdlení.

Zdroj: <https://snek-spol-s-r-o.webnode.cz/dolnirakousko/regiony-a-oblasti/waldviertel/>

9 Gutau – barvířské muzeum

Historická barvírna, provozovaná do roku 1968, ukazuje poutavým způsobem veškeré pracovní postupy modrotisku na lněných látkách. Barvířské řemeslo se v Mühlviertelu usadilo zřejmě již v 17. století. Svůj rozkvět zaznamenalo s pěstováním lnu a provozováním nesčetných domácích tkalcoven. Jedním z pozoruhodných památníků barvířského řemesla této doby je barvírna v Gutau. V jejích prostorech, které jsou dnes zařízeny jako muzeum, se barvilo až do roku 1968. Tato venkovská barokní stavba ze 17. století upoutá pozornost polovalbovou střechou a dřevěnou „oděvní chodbou“, odvětrávající sušárenskou půdu.

V barvicích komorách se v keramických nádobách skladovala kyselina. V zásuvkách skříní se uchovávala různá barvíva. Ve varně s ozdobnou studnou je znázorněno, jak se v měděných kotlích za varu barvila vlna a jiné textilní materiály. V mandlovně jsou vystaveny předlohy různých vzorů k tisku plátna. Ohromující je velký mandl,

historickým dokladem sklářské výroby v obci, je zde vystaven soubor předmětů z doby 1880–1980. Jedná se o pozůstatek rozsáhlých vzorkoven skla firmy Jan Meyr, později Kralík a dále poválečné vzorky výroby sklárny Český křišťál. Vedle prohlídky sklářského muzea můžete navštívit malou sklářskou huť nebo brusírnu skla.

Sbírka dokumentuje nejen výrobu jedné významné sklárny za více než sto let její existence, ale je i zrcadlem vývoje šumavského a českého sklářství s jeho vzestupy a pády. Zahrnuje také řadu unikátních dokladů o technikách používaných v Lenore.

Jsou to zejména skla s lesklým „kralikovským irsem“, hutně dekorované sklo, secesní lenorské sklo, dále leptané, broušené a malované sklo vytvořené v různých obdobích existence sklárny. Zajímavý je duplikát vrstvené a broušené soupravy na bowle z 22 dílů, která byla zhotovena pro anglickou královnu Alžbětu II., nebo váza s vyobrazením zámečku v Lenore zhotovená kombinovanou technikou leptání a malby v prvním desetiletí 20. století.

Zdroj: www.sumavanet.cz

8 Sandl – muzeum podmalby na sklo

Muzeum poskytuje informace o tradicích, historii a technice malování na sklo v Sandlu, které představovalo pro obec v 19. století důležitý zdroj obživy. Historie podmaleb na skle se zde datuje přibližně od roku 1800. V průběhu času se Sandl stal známým centrem podmaleb na skle v celé rakousko-uherské monarchii. Tento vývoj ilustruje celkem 140 cenných exponátů.

Postup malby u podmaleb je opačný oproti běžné malbě na plátno či papír. Nejprve malujeme detaily, postupně překrýváme a pozadí malujeme jako poslední. V malém ateliéru můžeme vidět dva malíře při práci. Ukázka dokumentuje to, jak vzniká skleněný obraz a jaké barvy se při podmalbě používají. Část expozice muzea je věnována také tehdejší distribuci a prodeji podmaleb. V minulosti spolupracovalo muzeum i na několika velkých výstavách, např. s Národním muzeem v Praze.

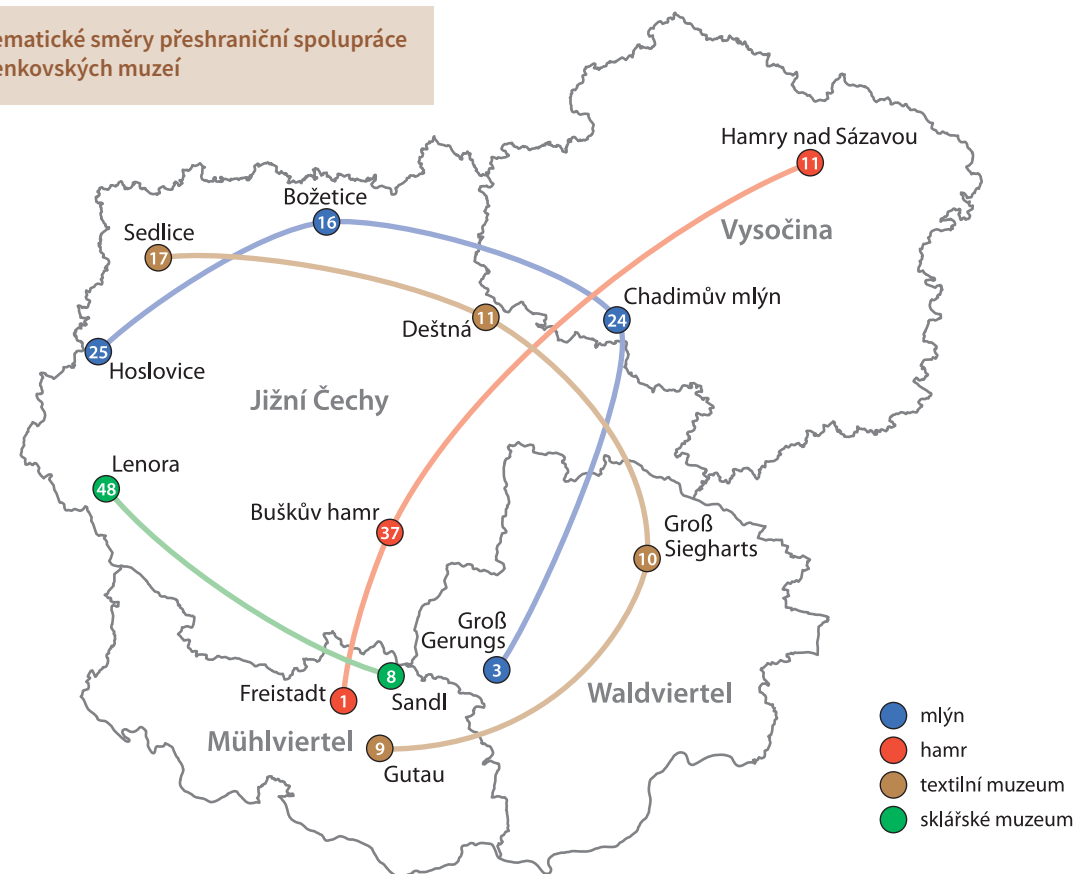

Malá světnice zařízená stolem a lavicí, nezbytným vybavením domácnosti, krucifix, několik podmaleb na skle a okna se záclonami utkanými v Sandlu, umožňuje

navštěvníku nahlédnout do prostého života malířů podmaleb.

Zdroj: www.hinterglasmuseum-sandl.at

Tematické směry přeshraniční spolupráce venkovských muzeí

dřevěná konstrukce o váze 12 t, ovládaná žentourem. Na válci navinuté plátno získalo mandlováním pěkný hedvábný lesk. V nadzemním podlaží najdete krásné modely a různé osobní předměty mistrů a tovaryšů.

Každý rok, vždy první neděle v květnu, se v Gutau koná „Mezinárodní barvířský trh“, na kterém se setkávají tkalci, barvíři modrotisku a umělci řemeslníci z pěti evropských zemí.

Zdroj: www.hornirakousko.cz

IV. SKLÁŘSKÁ MUZEA

48 Lenora – muzeum skla

Lenora je důležitým šumavským turistickým centrem. Sklářské muzeum se nachází v budově obecního úřadu hned vedle prodejny skla. Muzejní sbírka je unikátním

1 (B3)

Sezimovo Ústí - Zřícenina Kozí hrádek

Kozí hrádek - zřícenina
391 01 Sezimovo Ústí
Tel. +420 736 523 288

E-mail: infocentrum@sezimovo-usti.cz

<https://www.sezimovo-usti.cz/turisticke-informace-kozi-hradek>

Kozí hrádek je památným hradem Táborska, nejstarší zpráva sahají až do roku 1377. Svůj největší význam získal po bytem mistra Jana Husa v letech 1412-1414. Roku 1438 byl Kozí hrádek zničen požárem. Dnes je národní kulturní památkou, v majetku města Sezimovo Ústí. Spolu s přilehlou lesní restaurací je vyhledávaným turistickým cílem pro návštěvníky z blízkého okolí i ze zahraničí.

2 (B3)

Chýnov - Bílkova vila

Údolní 133
391 55 Chýnov
Tel. +420 774 204 388

E-mail: pr@ghmp.cz

www.ghmp.cz

Bílkova vila je atypická stavba od sochaře a architekta Františka Bílka postavená v roce 1898 ve městě Chýnov. Od roku 1958 patří mezi kulturní památky. František Bílek ji využíval jako své pracoviště, v roce 1939 se sem přestěhoval natrvalo. Po jeho smrti roku 1942 vila dlouho chátrala. V roce 1990 ji odkoupila Galerie hlavního města Prahy, která v ní zřídila památník a muzeální expozici děl Františka Bílka.

3 (B3)

Chýnov - Chýnovská jeskyňe

Chýnov 54
391 55 Chýnov
Tel. +420 381 299 034,
+420 724 330 365

E-mail: chynov@caves.cz

<https://www.caves.cz/jeskyne/chynovska-jeskyne>

Chýnovská jeskyňe byla objevena roku 1863 při práci v ložnici. Roku 1868 se po úpravách stala první turisticky přístupnou jeskyňou na území České republiky. Dodnes jsou zachována původní kamenná schodiště a prohlídka jeskyňe je malou romantickou exkurzí do historie. Délka turistické trasy je 260 metrů s převýšením 36 metrů, doba prohlídky 45 minut, teplota vzduchu 5-9 °C.

4 (B3)

Sudoměřice u Bechyně, Bechyňská Smoleč - vesnická památková zóna

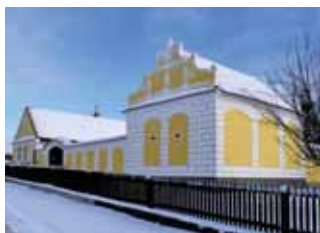
Sudoměřice u Bechyně
391 72, okres Tábor
Tel. +420 724 180 824

E-mail: obec@sudomerice.cz

<https://www.sudomerice.cz/>

Podél návsi s rybníčkem, který dnes slouží jako požární nádrž, stojí souvislá řada venkovských usedlostí. Architektonicky nejhodnotnější jsou tři stavení ve stylu selského baroka - č. p. 4 u rybníka se špýcharem, ohradní zdí, bránou a brankou, č. p. 10 se špýcharem a bránou a č. p. 16 u silnice.

5 (B3)

Vlastiboř - vesnická památková rezervace, Záluží u Vlastiboře

392 01 Soběslav
Vlastiboř 45
Tel. +420 381 591 090

E-mail: zaluzi1@email.cz, obecvlastibor@centrum.cz

<https://www.obecvlastibor.cz/obec/>

Historické jádro Vlastiboře bylo vyhlášeno vesnickou památkovou rezervací v roce 1995. Zachovala se zde stavení typická pro tuto oblast s bohatou plastickou výzdobou štítů i celých průčelí. Záluží je místní částí obce Vlastiboř a nalezneme zde stavení ve stylu selského baroka, je to soubor 25 obytných staveb okolo návsi s rybníčkem.

6 (B3)

Borkovická blata - přírodní rezervace

správní území
Vlastiboř, Zálší,
Komárov u Soběslavi

<https://www.visittabor.eu/vylet/naucna-stezka-borkovicka-blata>

Přírodní rezervace Borkovická blata nedaleko Soběslavi na Táborsku zahrnuje oblast ručně vytěženého rašeliniště, které vzniklo přibližně před 10 000 lety. Oblast je výjimečná v každém ročním období. Rezervaci prochází stejnojmenná naučná stezka s vybudovanými povalovými chodníčky.

7 (B3)

Komárov - vesnická památková rezervace

Komárov 32
39201 Soběslav
Tel. +420 381 591 365

E-mail: komarovobec@seznam.cz

<https://www.obeckomarov.cz/obec/o-obci/>

Usedlosti s dvouštitovým průčelím tvořící pravidelný půdorys návsi jsou cennou památkou vesnické památkové rezervace. Do souboru místní lidové architektury patří kaple a převážně zděné domy. Návěs lemují honosné selské statky, mezi které se vklíní jen jediná domkářská usedlost. Bohatě zdobené štíty s bílými štukovými reliéfy na barevné omítce působí dojmem jemně vyšíváné krajky. Zdobí nejen obytná stavení, ale i špýchary.

9 (A,B3)

Borotín - zřícenina hradu Borotín a barokní hospodářský dvůr

Borotín 120, 391 33 Borotín
Tel. +420 381 285 815

E-mail: starosta@borotin.cz

<https://www.borotin.cz/mestys/hrad-borotin-a-barokni-hospodarsky-dvur/>

Zřícenina hradu se tyčí na vyvýšenině, obklopena ze tří stran vodami Zámeckého rybníka a rybníka Babince. V historických pramenech se hrad poprvé uvádí k roku 1356 v predikátu Vítků z Borotína. Současnou podobu zřícenina získala po památkových úpravách na začátku 80. let 20. století. Barokní hospodářský dvůr v Borotíně je situován naproti zřícenině středověkého hradu zvaného Starý zámek.

11 (B3)

Deštná - Letecké a provaznické muzeum

nám. Míru č. p. 95
378 25 Deštná
(provaznické muzeum),
nám. Míru č. p. 61, 378 25 Deštná (letecké muzeum)

Tel. +420 723 518 377, E-mail: starosta@destna.cz
<https://www.destna.cz/volny-cas/muzea/>

Letecké muzeum vzniklo v bývalém kině v Deštné, zachycuje vývoj civilního i vojenského letectví na jihu Čech a osudy československých pilotů, kteří bojovali ve druhé světové válce. Provazník Jiří Klik se v 70. letech 18. století přestěhoval do Deštné a dalších sedm generací dědilo toto řemeslo. Provaznické muzeum, jediné svého druhu v Čechách, bylo slavnostně otevřeno v roce 1998 a Karel Klik zde působil jako průvodce.

8 (B3)

Mažice - vesnická památková rezervace

Mažice 87
391 81 Mažice
Tel. +420 381 580 131

E-mail: obec_mazice@volny.cz

<https://www.mazice.cz/obec/o-obci/>

Památková rezervace byla vyhlášena v roce 1995 a zahrnuje téměř celou obec. Malebná ves tvoří unikátně dochovaným soubor rozlehlých venkovských usedlostí i menších domů selského baroka se zdobenými štíty. Statky mají vjezdové brány, obytné budovy jsou datovány do poloviny 19. století. Mezi nejstarší stavby této oblasti patří sýpka z počátku 17. století ve dvoře statku č. p. 5.

10 (B3)

Choustník - zřícenina hradu

Choustník 16
391 18 Choustník
Tel. +420 381 591 117,
+420 724 167 477

E-mail: obec.choustnik@volny.cz

<https://www.obec-choustnik.cz/zivot-v-obci/hrad-choustnik/>

Choustník je zřícenina hradu ležící na vrcholku hory Choustník nad stejnojmennou obcí v okrese Tábor. Byl založen Benešem z Choustníka po roce 1262. Hrad je v Česku vzácnou ukázkou tzv. ganerbenburgu, neboli hradu tvořeném více jádry, ve kterých sídlilo několik různých majitelů. Zřícenina hradu je dnes zreštaurována a přístupná veřejnosti. Věž hradu slouží jako rozhledna.

12 (A,B2)

Milevsko - tvrz Vlksice

Vlksice 1
399 01 Vlksice
kontakt pouze e-mailem

majitel Jiří Šamalík
E-mail: info@vlksice.cz

<https://www.hrady.cz/tvrz-vlksice-pisek>

Dochovaná renesanční tvrz v obci Vlksice v okrese Písek vznikla kolem poloviny 16. století. Po roce 1689 byla připojena k Milevsku a dále sloužila jako sýpka. Před lety proběhla rekonstrukce tvrze a majitel umožňoval i její prohlídku. V prostorách tvrze bývají pořádána divadelní představení.

13 (B2)

Milevsko – muzeum maškar

nám. E. Beneše 6
399 01 Milevsko
Tel. +420 383 809 016,
+420 735 759 511
E-mail: muzeum@milevskem.cz
<https://muzeummaskar.cz/>

Muzeum bylo otevřeno v roce 2017 v návaznosti na dlouholetou tradici maškarního průvodu v Milevsku. Muzeum milevských maškar je českým unikátem, je jediným muzeem v ČR, které se zaměřuje na dějiny zdejší národopisné tradice – masopustních průvodů. Muzeum se věnuje tradici sahající až k lidovým hrám a středověkým městským slavnostem.

15 (A2)

Kovářov – usedlost Budař

Kovářov 201
398 55 Kovářov
Tel. +420 702 542 054
E-mail: info@zemeraj.cz
<https://www.zemeraj.cz/usedlost-budar/#>

Na místě nynější samoty Budař stával již před rokem 1604 vodní mlýn zvaný Hruškovský. V současnosti je usedlost Budař součástí zážitkového parku Zeměráj a v historických budovách naleznete prodejnu s upomínkovými předměty, občerstvení a venkovní i vnitřní posezení. V bývalé komoře je umístěna výstava věnovaná dějinám usedlosti Budař a obce Kovářov. Přístupná je i bývalá kuchyně s dobovým zařízením.

17 (B1)

Sedlice – sedlická krajka

nám. T. G. Masaryka 114
387 32 Sedlice
Tel. +420 383 493 095
E-mail: info@krajky-sedlice.cz
<http://www.krajky-sedlice.cz/>

Město Sedlice je neodmyslitelně spjata s krajkářstvím, které zde má více jak 450letou tradici. V roce 1899 byla založena první soukromá krajkářská škola, která byla v provozu až donedávna. V současnosti se zde pořádají zájmové kroužky pro děti i výukové kurzy pro dospělé. V roce 2003 byla otevřena vzorková prodejna, která nabízí jak tradiční ručně paličkované výrobky, tak veškeré pomůcky určené na výrobu krajek.

14 (B2)

Květov – vesnická památková zóna

Květov 7
399 01 Milevsko
Tel. +420 382 583 751
E-mail: obeckvetov@volny.cz
<https://www.obeckvetov.cz/obec>

Památková zóna byla vyhlášena v roce 1995 a zahrnuje téměř celou obec. Obec si zachovala kompaktní tvar rozložení budov kolem návsi. Je zde soustředěno několik malebných venkovských statků z přelomu 19. a 20. století s neorenesanční výzdobou.

16 (B2)

Muzeum Božetice

Božetice 24
399 01 Božetice
Tel. +420 777 197 336
E-mail: info@muzeumbozetice.cz
<http://www.muzeumbozetice.cz/>

První zmínka o mlýně v Božeticích na Písecku pochází z první poloviny 16. století. Na počátku 20. století prošel rozsáhlou modernizací. V roce 1998 celý mlýn koupil pan Zdeněk Stejskal a v roce 2014 byla zahájena fyzická realizace projektu „Vybudování muzea mlynářství – Božetice“ za podpory ROP NUTS II Jihozápad a je spolufinancován Evropskou unií. Projekt se zaměřil na rekonstrukci objektu mlýna do podoby Muzea mlynářství, pekařství a zemědělství.

18 (B2)

Putim – vesnická památková zóna

Obec Putim 198
397 01 Písek
Tel. +420 382 621 820
E-mail: obecepatim@volny.cz, <https://www.putim.cz/>

Památková zóna byla vyhlášena v roce 1995. Tvoří ji velká část obce, včetně rozlehlého Podkostelního rybníka. Dochoval se zde soubor zděných venkovských usedlostí s hospodářskými budovami, doplněný drobnějšími chalupami. Atmosféru dotváří panorama od říčky Blanice s kamenným mostem z druhé poloviny 19. století. Po něm přišel do obce dobrý voják Švejk na své pouti z Tábora do Českých Budějovic. Tuto filmovou fikci dokládá jeho socha vedle mostu, se kterou se rádi fotí turisté.

19 (B2)

Kestřany – Horní a Dolní tvrz

Kestřany 1
398 21 Staré Kestřany
Tel. +420 774 663 224
E-mail: tvrz@kestrany.cz, <https://www.kestrany.cz/>

Horní tvrz je unikátně dochovaná pozdně gotická tvrz, která je součástí jedinečného historického areálu Kestřan. Tvrz je otevřena celoročně a záměrem je i nadále pokračovat v započaté revitalizaci objektu a celého areálu s cílem vybudovat zde expozici „Život na středověké tvrzi“. Dolní tvrz pochází z konce 14. století. V polovině 16. století byla přestavěna a využívána jako pivovar, v 18. a 19. století jako hospodářské budovy.

21 (B2)

Čížová – špejchar

Čížová 75
398 31 Čížová
Tel. +420 382 279 233
E-mail: obec@cizova.cz
<https://www.cizova.cz/>

První písemná zpráva o Čížové pochází z roku 1401. Čížovskou kotlinu, ležící severně od Písku, vytváří seskupení většinou zalesněných kopcovitých pásem a návrší. Téměř uvnitř této kotliny vystupuje nepřehlédnutelná a jedinečná Čížovská hora (512 m n. m.), korunovaná stromovým a věžičkami církevních staveb spolu s kostelem sv. Jakuba Většího.

23 (B2)

Albrechtice nad Vltavou – kapličky hřbitov

398 16 Albrechtice nad Vltavou 79
Tel. +420 382 288 182
E-mail: ou@albrechticenadvltavou.cz
<https://www.albrechticenadvltavou.cz/kaplickovy-hrbitov>

Kolem kostela se rozprostírá vesnický hřbitov, který je zdombřen jednotně řešenými kapličkami s lidovými malbami a veršovanými náhrobními nápisy. Původcem myšlenky zbudovat zemřelým na ohradní zdi hřbitova pomníčky, byl farář Vít Cíza. Za jeho působení v letech 1819–1854 byly postaveny téměř všechny kapličky.

20 (B2)

Sudoměř – památník Jana Žižky

Sudoměř, u obce, mezi rybníky Markovcem a Škaredým
<https://cs.wikipedia.org/>

Památník Jana Žižky u Sudoměře je monumentální socha vojevůdce Jana Žižky, připomínající jeho vítězství v bitvě u Sudoměře. Nachází se mezi rybníky Markovcem a Škaredým, nedaleko jihočeské obce Sudoměř. Autorem je akademický sochař Emanuel Kodet, na stavbě se podílel stavitel František Kulíř. Památník byl dostavěn v roce 1925, je sestavený z kamenných kvádrů a vysoký je 16 metrů.

22 (B2)

Skočice – Muzeum obilnářství Skočice

Skočice 13
387 75 Skočice
Tel. +420 739 482 426
E-mail: obec.skocice@seznam.cz
<https://muzeum-skocice.cz>

Expozice představuje řadu nástrojů, které pomáhaly v procesu pěstování obilí – od přípravy půdy, setí, až po sklizeň. Dozvíte se zde, jak se zpracovávalo obilí, jak lidem usnadňovaly větrné a vodní mlýny těžkou práci.

24 (B2)

Ražice – Muzeum špejchar Ražice – stanice Řežabinec

Ražice 98, 398 22 Ražice
Tel. +420 704 746 679
E-mail: muzeum@razice.cz
<https://www.razice.cz/obec/muzeum-spejchar/>

Ve zrekonstruované budově bývalé sýpky můžete navštívit stálou expozici. Její první část se týká nedaleké Národní přírodní rezervace Řežabinec a Řežabinecké tůně. Druhá část je věnována železnici vzhledem k poloze obce Ražice, která leží na křižovatce dvou významných regionálních železničních tratí – České Budějovice – Plzeň a Ražice – Tábor. Součástí expozice je kolejiště, po kterém v pravidelných intervalech projíždí vláček.

25 (B1)

Muzeum středního Pootaví – vodní mlýn Hoslovice

Hoslovice 36
387 19 Hoslovice
Tel. +420 731 907 308
E-mail: informace@muzeum-st.cz
<http://muzeum-st.cz/mlyn-hoslovice>

První zmínka o hoslovickém mlýně pochází již z roku 1352. Poslední majitel **Karel Harant zemřel v lednu 2004**. V roce 2005 schválilo zastupitelstvo Jihočeského kraje odkoupení této jedinečné technické památky a majetek předalo do správy **strakonického Muzea středního Pootaví**, které je jím zřizováno. V červnu 2008 byl areál prohlášen **národní kulturní památkou**. V současné době je možné vodní mlýn navštívit sezonně od začátku dubna do konce října.

27 (C2)

Velešín – Rožmberská lazebna

Družstevní 596
382 32 Velešín
Tel. +420 725 919 382
E-mail: info@pomalsi.cz
<https://www.kicvelesin.cz/rozmberska-lazebna-velesin/>

Interaktivní expozice **Rožmberská lazebna** je umístěna v historickém Domě U Kantůrků ve Velešíně a nabízí návštěvníkovi možnost nahlédnout a lépe poznat prostředí historické renesanční lazebny. A to nejen prostřednictvím autentických prostor expozice společně s vybavením, ale také pomocí interaktivních prvků, které jsou nedílnou součástí této expozice.

29 (C3)

Hrady na Malši – Sokolčí

katastrální území
Děkanšské Skaliny
Radek Kocanda
Tel. +420 720 342 950, E-mail: webmaster@hradynamalsi.cz
<https://www.hradynamalsi.cz/hrad-sokolci/>

Sokolčí je zřícenina hradu asi 4,5 km východně od Kaplice v okrese Český Krumlov. Kromě terénních reliktnů se z hradu dochovaly části hradeb a dvou věží. Dle vlastnických poměrů okolních panství mohl Sokolčí založit Jindřich z Velešína po roce 1358, ve kterém prodal svůj podíl na Velešíně svému bratru Benešovi. Později hrad pravděpodobně získali Rožmberkové, kteří ho nechali zpustnout. Jako zbořený se připomíná v roce 1541.

26 (B1,2)

Bavorov – zřícenina hradu Helfenburk

Helfenburk u Bavorova
387 73 Krajníčko
Tel. +420 604 630 966
E-mail: hrad-helfenburk@seznam.cz
<https://www.helfenburk.com/>

Helfenburk se nachází nedaleko Bavorova v okrese Strakonice. Hrad postavili v polovině 14. století Rožmberkové. Roku 1593 poslední z Rožmberků, Petr Vok, prodává hrad městu Prachatice. Po roce 1945 je Helfenburk zařazen mezi státní hrady a zámky. V 90. letech minulého století je na základě zákona o obcích převeden do majetku města Bavorov, které je jeho vlastníkem i v současnosti a pokračuje v záchraně památky pro budoucí generace návštěvníků.

28 (C2,3)

Hrady na Malši – Velešín

Hrady na Malši z.s.
Pořešín hrad 1
382 41 Kaplice
Radek Kocanda, Tel. +420 720 342 950
E-mail: webmaster@hradynamalsi.cz
<https://www.hradynamalsi.cz/hrad-velesin>

Velešín je zřícenina hradu poblíž vesnice Sedlce v okrese České Budějovice. První písemná zmínka pochází z roku 1421. Z hradu se dochovaly terénní zbytky opevnění a malé fragmenty zdí. Od roku 1963 je chráněn jako kulturní památka. Hrad Velešín byl zařazen mezi zastavení na česko-rakouské stezce po hradech a zámcích, nazvané Zemská cesta a je volně přístupný po vyznačené turistické stezce.

30 (C2)

Hrady na Malši – Louzek

Hrady na Malši z.s.
Pořešín hrad 1
382 41 Kaplice
Radek Kocanda
Tel. +420 720 342 950
E-mail: webmaster@hradynamalsi.cz
<https://www.hradynamalsi.cz/hrad-louzek/>

Louzek je zřícenina hradu v okrese Český Krumlov. Z hradu se dochovaly terénní pozůstatky opevnění a zříceniny staveb v hradním jádře. Podle rozboru sídelní struktury a známých vlastníků okolních panství je považován za zakladatele hradu Jan z Maršovic, který ho mohl postavit pravděpodobně po roce 1382.

31 (C2,3)

Hrady na Malši – Pořešín

Pořešín
Radek Kocanda
Tel. +420 720 342 950
E-mail: webmaster@hradynamalsi.cz
<https://www.hradynamalsi.cz/hrad-poresin/>

Hrad založili ve třináctém stoléní příslušníci rodu Bavorů ze Strakonice. První písemná zmínka pochází z roku 1312. V roce 1434 císař Zikmund Lucemburský daruje Oldřichovi z Rožmberka pořešínský hrad, ten ho nechává téhož roku vypálit a srovnat se zemí. Pořešín dnes představuje nejvýznamnější šlechtické sídlo mezi Českým Krumlovem a Třeboní. Díky nadšení mnoha dobrovolníků od roku 2006 doslova vstává z popela.

33 (C3)

Nové Hrady – přírodní památka Terčino údolí

Nové Hrady
Tel. +420 386 362 195
E-mail: kic@novehrady.cz
<http://www.kicnovehrady.cz/informacni-centrum/pamatky-a-expozice/tercino-udoli-tereziino-udoli>

Terčino údolí je lesopark ležící asi 1 km od Nových Hradů v údolí říčky Stropnice v Novohradských horách. Údolí zpočátku sloužilo šlechtě jako buquoyská lovecká obora či bažantnice, jejíž původ je možné hledat již v roce 1667. Dnes je vyhledávaným turistickým cílem a je veřejnosti volně přístupný. Parkem prochází naučná stezka, která seznamuje návštěvníky s historií parku i se zajímavostmi, které se zde vyskytují.

35 (C2,3)

Doudleby – vesnická památková zóna, lidové tradice

Tel. +420 387 988 957
E-mail: doudleby@volny.cz
<https://www.doudleby.com/tradice>

Obec se nachází asi 10 km jižně od Českých Budějovic na řece Malši. Doudleby dýchají dávnou historií, první písemná zmínka o existenci Doudleb pochází od nejstaršího kronikáře Kosmy, který svou kroniku sepsal na začátku 12. století. Tradice v obci udržují soubory Doudleban a Doudlebánek. Soubor Doudleban vznikl již v roce 1943, od té doby nepřetržitě pracuje a je pokládán za nejstarší jihočeský folklorní soubor.

32 (C3)

Hrady na Malši – tvrz Tichá

Tichá 41
382 41 Dolní Dvořiště
Radek Kocanda
Tel. +420 720 342 950
E-mail: webmaster@hradynamalsi.cz
<https://www.hradynamalsi.cz/tvrz-ticha/>

První písemná zmínka o tvrzi je z roku 1360, kdy patřila Janovi a Benešovi z Velešína. V letech 1687 a 1707 byla tvrz těžce poškozena požáry. Jan Buquoy ji v roce 1789 nechal přestavět na pivovar. V roce 1978 se pohraničníci neúspěšně pokusili vyhodit věž do povětří, protože stála 40 metrů od hraničního elektrického plotu. V roce 2008 tvrz koupilo sdružení Hrady na Malši společně s obcí Dolní Dvořiště.

34 (C2,3)

Římov – křížová cesta

Obec Římov, 373 24
náměstí J. Gureho
Tel. +420 387 987 236
E-mail: starosta@rimov.cz
<https://www.rimov.cz/obec/pamatky/krizova-cesta/>

V druhé polovině 17. století v Římově vzniklo na popud jezuity Jana Gurra poutní místo s loretánskou kaplí a křížovou cestou. V okolí kaple bylo vystavěno 25 barokních kapliček křížové cesty (tzv. Římovské pašije) s většinou dřevěnými sochami. Kapličky jsou nápaditě rozmístěny v okruhu 5 km v rozmanitě členěném terénu a podle legendy jejich umístění odpovídá zastavením tradiční křížové cesty v Jeruzalémě.

36 (C2)

Rožmitál na Šumavě – muzeum

Obecní úřad – Rožmitál na Šumavě 131
382 92 Rožmitál na Šumavě
Tel. +420 380 327 134, +420 737 407 917, +420 720 330 231
E-mail: ourozmital@ka.gin.cz
<https://www.rozmitalnasumave.cz/obec-1/muzeum/>

V muzeu jsou nainstalované expozice – telegrafu, telefonu a rádia, Historie dobrovolného hasičského sboru a Obecní historie od roku 1259 po současnost. Můžete si prohlédnout historické telefony, měřící přístroje, manuální telefonní ústředny či telegrafy z dvacátých let 20. století a navštívit vesnickou školní třídu z doby před sto lety a expozici pohádkových postav.

37 (C3)

Trhové Sviny – Buškův hamr

374 01 Trhové Sviny 332
Tel. +420 702 013 139
E-mail: domecek@domecek.org
<https://buskuv-hamr.cz/>

Buškův hamr je kovárna na vodní pohon a nachází se u Trhových Svinů na toku Klenského potoka. Byl založen v roce 1780 a je jedním se tří zachovalých funkčních hamrů na území České republiky. Součástí expozice výrobní části hamru je i jedinečná kolekce nářadí hamerníka. Dochovaná klavna a kleště jsou předměty s velkou historickou hodnotou. Rekonstrukce do současné podoby proběhla v letech 1990 až 1995.

39 (C3)

Trocnov u Borovan – památník Jana Žižky

373 12 Trocnov u Borovan
Tel. +420 727 822 571
E-mail: trocnov@muzeumcb.cz
<https://www.muzeumcb.cz/navstivte-nas/pobocky/pamatnik-jana-zizky-z-trocnova/>

Trocnov je rodištěm husitského vojevůdce Jana Žižky, leží 16 km od Českých Budějovic. Nalezneme zde stálou expozici o Janu Žižkovi, o jeho působení a historickém významu. Naučně-vzdělávací stezka v délce 4 km s 10 informačními panely mapuje významné milníky husitství. Areálu dominuje 13 m vysoký žulový pomník Jana Žižky od profesora Josefa Malejovského z roku 1960 a nově vybudovaný středověký skanzen.

41 (C3)

Komařice – kovářská dílna manželů Čížkových, muzeum dveřních zámků

Komařice 6, 374 01 Komařice
Tel. +420 604 524 472, E-mail: cizcizkomarice@seznam.cz
<https://www.komarice.cz/firmy-a-zivnosti>

Unikátní muzeum zámků můžete navštívit v kovárně v Komařicích na Českbudejovicku. Kovárna se nachází nedaleko Komařického zámku původně tvrze. Vedle ukázek současných kovářských prací uměleckého kováře Jaromíra Čížka si zde můžete prohlédnout i jeho sbírku historických zámků, klíčů, nožů, dýk a dalších zajímavých předmětů. Nejstarší exemplář pochází z 16. století. Kovárna je součástí „Stezky kovářství“, která v destinaci Novohradská seznamuje s kovářstvím.

38 (C3)

Svatý Jan nad Malší – Muzeum loutek

Svatý Jan nad Malší 13
737 23 Svátý Jan nad Malší
Tel. +420 387 962 266,
+420 387 962 175
E-mail: podatelna@svjan.cz
<https://www.jiznicechy.cz/turisticke-cile/1172-muzeum-loutek-a-stala-expozice-obce-svaty-jan-nad-malsi>

Smyslem projektu bylo využití obecního domu ve Svatém Janu nad Malší č. p. 16 v centru obce pro účely zřízení Muzea loutek. Projekt by měl přispět především k propagaci unikátních historicky cenných loutek, k rozvoji atraktivit v regionu a ke zvýšení nabídky cestovního ruchu v Jihočeském kraji.

40 (C3)

Chlum u Třeboně – Lutová a Žíteč – vesnická památková zóna

Městys Chlum u Třeboně
Náměstí 115, 378 04 Chlum u Třeboně
Tel. +420 384 797 677, E-mail: davidova@chlum-ut.cz
<https://www.trebonsko.cz/lutova-obecni-cast-chlumu-u-trebone>

Obě obce byly v roce 1990 vyhlášeny vesnickou památkovou zónou. Dominantou Lutové je kostel Všem svatých. Za zmínku stojí křížová cesta či výklenková kaple sv. Jana Nepomuckého na návsi. Žíteč si uchovála půdorys typické jihočeské vesnice s velkoryse prostornou obdélnou návsi, kolem níž volněji stojí větší třístanné štítové orientované usedlosti z přelomu 19. a 20. století a nově vybudovaný středověký skanzen.

42 (C2)

Vyšší Brod – poštovní muzeum, křížová cesta Maria Rast

Klášteř 136, 382 73 Vyšší Brod (muzeum), Náměstí 104
382 73 Vyšší Brod, Tel. +420 954 401 297 (muzeum), +420 724 336 980 (infocentrum Vyšší Brod), E-mail: pm.vyssibrod@cpost.cz, infocentrum@mestovysibrod.cz
<https://www.postovnimuzeum.cz/expozice/muzeum-vyssibrod>
<http://www.ivyssibrod.cz/vylety/>

Poštovní muzeum v areálu cisterciáckého kláštera nabízí rozsáhlou expozici dějin poštovníctví u nás od roku 1526 do současnosti na ploše téměř 2000 m². Obsahuje i unikátní sbírku vozů, kočárů a saní z 19. století a další autentické předměty. Součástí expozice je interaktivní sál pro děti. Další zajímavostí města je křížová cesta vybudovaná v roce 1898 se 14 zastaveními na jejímž konci se nachází poutní kostelík Maria Rast s obrazárnou.

43 (C2)

Hořice na Šumavě – Muzeum pašijových her

382 22 Hořice na Šumavě 40
Tel. +420 606 571 714 –
pan Winzig, E-mail: info@horicenasumave.cz
<http://www.horickepasije.cz/>

Expozice muzea je věnována historii obce a detailní historii pašijových her od 19. století. Je doplněna bohatou fotografickou a obrazovou dokumentací, obsahuje také velký model pašijového areálu. Dále můžete navštívit výstavu o starých řemeslech a zajímavé muzeum radiopřijímačů. Městys nabízí i krátkou naučnou stezku vedoucí po obnovené křížové cestě. Historické jádro obce je vyhlášeno památkovou zónou (chráněné objekty – kostel sv. Kateřiny, pranýř, soustava sedmi kamenných kašen, boží muka a další).

45 (C2)

Horní Planá – rodný dům Adalberta Stiftera

Palackého 21
382 26 Horní Planá
Tel. +420 380 711 674, E-mail: info@muzeumck.cz
<https://muzeumck.cz/o-muzeu/pamatnik-a-stiftera/>

Památník Adalberta Stiftera v Horní Plané je pobočkou Regionálního muzea v Českém Krumlově. Byl otevřen v roce 1960 a mapuje život a dílo slavného šumavského spisovatele. Je k vidění řada autentických dokumentů, fotografií a citátů s dějinami rodného domu, města a památných míst v okolí. Životopisná část expozice se věnuje Stifterovu rodu, blízkým osobám a událostem, které měly vliv na formování jeho osobnosti a díla. Expozice je kompletně dvojjazyčná. Domek je chráněný památkový objekt.

47 (C1)

Volary – vesnická památková rezervace, roubené domy

TIC Náměstí 325
384 51 Volary
Tel. +420 910 001 810, E-mail: info@kic-volary.cz
<https://www.mestovolary.cz/turistika/mistni-vychazkove-trasy/>

Památková rezervace roubených domů volarského typu – tzv. alpských horských dvorců, je jediná v ČR. Soubor neobvykle širokých polodřevěných patrových staveb soustředí celé hospodářství pod společnou střechu. V jednom z nich se nachází Městské muzeum, kde je možná prohlídka interiérů alpského domu. Mezi další zajímavosti města patří kostel sv. Kateřiny, více jak 30 dřevěných soch umístěných po městě, křížová cesta nebo památkově chráněné dřevěné seníky.

44 (C2)

Zřícenina hradu Vítkův hrádek

hora Vítkův hrádek, Přední Výtoň, Jan Kovačičin
Tel. +420 721 327 951
E-mail: kovacin@komi.cz, <http://www.vitkuvhradek.cz/>

Zřícenina nejvýše položeného hradu v Čechách. Vznikl ve 14. století jako hraniční pevnost. Hrad byl udržován až do poloviny 18. století, kdy vyhořel. V roce 1869 byl opraven a jeho hradní věž byla upravena na rozhlednu. Vyhlídková plošina skýtá výhled na Lipno, Novohradské hory a Alpy. Pod hradem je kostel sv. Tomáše ze 14. století. Kolem kopce vede asi 7 km dlouhá naučná stezka. Zde se dozvíme o přírodě, geologii nebo o zaniklých obcích v pohraničí. Památkově chráněný objekt. Přístupný veřejnosti.

46 (C1)

Stožec – Stožecká kaple

Stožec – pod Stožeckou skálou, OÚ Stožec
Stožec 25, 384 44 Stožec
Tel. +420 388 335 162, E-mail: podatelna@stozec.eu
<https://www.stozec.net/stozec/>

Obec Stožec leží na území Národního parku Šumava, v údolí řeky Studené Vltavy. Kaple Panny Marie známá jako Stožecká kaple je dřevěná poutní kaple z roku 1791. Nádherně vyřezávaná svatyně je doplněna o dřevěnou přístavbu v alpském stylu. Je vyzdobena dřevorezby. Při úpatí kaple nalezneme upravenou studánku s pramenem léčivé vody. Ke kapli vede obnovená Křížová cesta. Kousek od kaple lze vylézt na vrchol Stožecké skály, odkud je dobrý výhled do okolí. Kaple je chráněná kulturní památka.

48 (C1)

Lenora – muzeum skla

Obecní úřad – Lenora 36
384 42 Lenora
Tel. +420 388 438 804
E-mail: obec@lenora.cz
<https://www.jiznicechy.cz/turisticke-cile/541-sklarske-muzeum-lenora>

Lenora je důležitým šumavským turistickým centrem. Sklářské muzeum se nachází v budově obecního úřadu hned vedle prodejny skla. Muzejní sbírka je unikátním historickým dokladem sklářské výroby v obci, je zde vystaven soubor předmětů z doby 1880–1980. Jedná se o pozůstatek rozsáhlých vzorkoven skla firmy Jan Meyr, později Kralík a dále poválečné vzorky výroby sklárny Český křišťál. Vedle prohlídky sklářského muzea můžete navštívit malou sklářskou huť nebo brusírnou skla.

49 (C1)

Zřícenina hradu Hus

Záblatí, Křišťanovice
majitel Lesy ČR –
tel. +420 956 999 111
E-mail: majitel Lesy ČR –
lesycr@lesycr.cz
<https://www.kudyznudy.cz/aktivity/zricenina-hradu-hus>

Zbytky gotického hradu stojí na strmém ostrohu nad řekou Blanicí asi 8 km od Prachatic. Gotický hrad z poloviny 14. století sloužil k obraně okolních vsí, fungoval však pouze jedno století. Poté byl dobyt, zapálen a pobořen. Dnes na místě najdete zachovalé zbytky hradeb, vysokou zeď hradního paláce, příčný příkop a trhlínu vedoucí do sklepů. U hradu jsou ve skalní stěně přímo u cesty různě velké nekrasové jeskyně. Hrad je chráněn jako kulturní památka, je volně přístupný.

51 (B2)

Hluboká nad Vltavou – Bavorovice – selské baroko

Hluboká nad Vltavou – místní část, MÚ Masarykova 36
373 41 Hluboká nad Vltavou, Tel. +420 387 001 322
E-mail: podat@hluboka.cz, <http://www.selskebaroko.cz/selskebaroko/bavorovice/bavorovice.htm>

Bavorovice leží u řeky Vltavy. Vesnice je vyhlášena jako vesnická památková zóna. Náves a celá původní ulice je lemována souvislou řadou zachovalých statků a kovárnou. Ve vsi se vyskytují jak statky Hlubockého typu, s mohutnými volutami, tak i novější s geometrickou výzdobou, zřejmě inspirované tzv. nádražní architekturou. V katastrálním území Bavorovice je přírodní památka a evropsky významná lokalita Hlubocké hráze. Vesnicí prochází cyklistická stezka na Hlubokou.

53 (B2)

Hluboká nad Vltavou – Munice – selské baroko

Hluboká nad Vltavou – místní část
MÚ Masarykova 36
373 41 Hluboká nad Vltavou, Tel. +420 387 001 322
E-mail: podat@hluboka.cz
<http://www.selskebaroko.cz/selskebaroko/munice/munice.htm>

Munice jsou místní částí města Hluboká nad Vltavou. Na části katastrálního území je evropsky významná lokalita Hlubocké obory. Ozdobou obce je náves se zachovalými stavbami selského baroka, statky s mohutnými volutami. Návštěvníky zaujme i novorománská kaple uprostřed návsi a také objekt bývalé hasičské zbrojnice. Tradiční jihočeská stavení byla důvodem k vyhlášení vesnické památkové zóny v roce 1990.

50 (B1,2)

Československá církev husitská – Husinec – Muzeum Jana Husa

Husava 37, 384 21 Husinec
Tel. +420 725 062 066
E-mail: info@cmjh.cz, <http://www.janhus.cz/domek>

Historické jádro města je od roku 2003 památkovou zónou. V centru nalezneme Husovu sochu. Za městem pak vodní nádrž Husinec a Husovu skálu. V roce 2015 obnovila husitská církev Památník Mistra Jana Husa, nyní nazývaný Centrum. Areal tří stávajících měšťanských domů, stávající stodoly a nové provozní budovy slouží pro kulturně vzdělávací účely. Součástí je rodný dům kněze a kazatele Jana Husa, který je národní kulturní památkou. Navštívit můžete jeho rodnou světničku, výstavu vystihující jeho život a dílo nebo muzejní park.

52 (B2)

Hluboká nad Vltavou – Opatovice – selské baroko

místní část obce Hrdějovice
Tel. +420 387 220 648
E-mail: obecniurad@hrdejovice-opatovice.cz
<https://www.selskebaroko.cz/selskebaroko/opatovice/opatovice.htm>

Opatovice jsou malou a krásnou vesničkou poblíž Hluboké nad Vltavou. Náves je obklopena krásnými statky, z nichž některé jsou určité dílem Matěje Cívky z Hluboké. Ty mají zcela hladké štíty bez výzdoby, ale s bohatým tvarováním obrysů. Známá je i místní kovárna. Od roku 1990 jsou Opatovice chráněnou vesnickou památkovou zónou.

54 (B2)

Purkarec – muzeum voroplavby, zřícenina Karlova Hrádku

Purkarec 86, 373 43 Hluboká nad Vltavou (muzeum)
Tel. +420 723 626 874 (muzeum), +420 387 001 322 (Karlův Hrádek)
E-mail: peslak@centrum.cz (muzeum), podat@hluboka.cz (Karlův Hrádek)
<https://www.vltavan-purkarec.cz/muzeum/>
<https://karluvhradek.cz/historie/>

Ves známá z dřívějších dob jako plavecká a voražská se rozkládá na břehu Vltavy 8 km od Hluboké nad Vltavou. Historii voražství připomíná „Pamětní síň voražství a plavectví“ a balvan s pamětní deskou vyneseny z Vltavy a umístěny proti kostelu sv. Jiří. Ve vsi je několik staveb ve stylu jihočeského lidového baroka. V lesích okolo Purkarce bylo objeveno několik pravěkých mohyl. Nedaleko se nachází i volně přístupná zřícenina gotického loveckého hradu z 2. pol. 14. stol. – Karlův Hrádek.

55 (B,C2)

Jankov-Holašovice – UNESCO – Selské baroko

Jankov 46, 373 84 Dubné
Tel. +420 387 982 133
E-mail: obec@jankovcb.cz
<https://www.regiontourist.cz/co-podniknout/holasovice-selske-baroko/>

Holašovice je vesnice v okrese České Budějovice. Je součástí obce Jankov. Zdejší unikátní soubor budov ve stylu tzv. selského baroka ze 70. let 19. století tvoří jedinečný celek, který je od roku 1995 vesnickou památkovou rezervací a roku 1998 byl zapsán do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Unikátní je dosud neporušená forma půdorysného řešení, parcelace i struktura zástavby, která je příkladem vesnického urbanismu.

57 (B2)

Malé Chrástany-Sedlec – selské baroko

místní část obce Sedlec
OÚ Sedlec 48, 37347 Sedlec
Tel. +420 387 983 057,
+420 387 983 147, E-mail: obec_sedlec@sedlec.cz
<http://www.selskebaroko.cz/selskebaroko/sedlec/sedlec.htm>

Malé Chrástany jsou součástí obce Sedlec. Zástavba vsi s řadou cenných příkladů lidové architektury tzv. selského baroka je od roku 1995 chráněna jako vesnická památková rezervace. Vesnička je tvořena pouze obdélníkovou návší. Ta je ale plná krásných a zajímavých průčelí statků a domků, včetně tzv. roubenky v kožichu. Nechybí kovárna a jednoduchá návěsní kaple. Autorem zdejších staveb je asi převážně Šebestián Brenner.

59 (B,C2)

Lhenice – vesnická památková rezervace Vodice, selské baroko

Lhenice – místní část
Vodice, MÚ, Školní 124
384 02 Lhenice, Tel. +420 388 321 104, E-mail: obec@lhenice.cz
<http://www.selskebaroko.cz/selskebaroko/vodice/vodice.htm>

Historické jádro obce Vodice bylo vyhlášeno vesnickou památkovou rezervací v roce 1995. Je součástí městyse Lhenice. Protáhla svažité návěsní kaple si prakticky zachovala nenarušený vzhled z 2. poloviny 19. století. Její stavení se ale odlišují od typických blatských staveb v sousedních obcích. Motiv výzdoby se ale k blatům přibližují. Nachází se zde usedlosti se zděnými patrovými dvorci i typické jednopatrové dvouštitové usedlosti s průjezdem. Památkově chráněných je 8 usedlostí a kovárna.

56 (B2)

Dívčice-Zbudov – vesnická památková zóna, muzeum, pomník Jakuba Kubaty

místní část obce Dívčice
obec Dívčice č. p. 41, 373 48
Tel. +420 387 999 260,
+420 727 944 662, E-mail: starosta@divcice.cz
<https://www.jihoceskyvenkov.cz/vylety/selske-baroko/zbudov>
<https://www.hrady.cz/pomnik-pamatnik-kubatuv-pomnik>

Zbudov je jedna z nejznámějších vesnic na Blatech. Celá Blata se jmenují po něm, tzv. Zbudovská blata. Od roku 1990 je vesnickou památkovou zónou. Nejznámějším rodákem je místní rychtář Jakub Kubata a legenda o něm. Kubatův statek dosud stojí. Nyní je v něm jeho muzeum. Typické Blatské statky se nacházejí kolem návsi. Většina štítů byla postavena po požáru v roce 1842 a zřejmě jedním stavitel. Na louce za vsí stojí pomník J. Kubaty z roku 1904.

58 (C2)

Křemže – zřícenina hradu Dívčí kámen

Holubov, Třisov 382 03
Tel. +420 775 213 959
E-mail: zdenka.tuckova@divcikamen.cz
<http://www.divcikamen.cz/uvodni-strana/>

Monumentální romantická zřícenina rozprostřená na vysoké skále v překrásné přírodě nad soutokem Křemžského potoka a řeky Vltavy mezi městy České Budějovice a Český Krumlov. Hrad je jednou z nejrozsáhlejších a nejlépe dochovaných středověkých památek v ČR. Oblast hradu byla vyhlášena přírodní rezervací. Hrad je otevřen celoročně. Pořádají se zde různé kulturní akce (koncerty, historická, šermířská a divadelní vystoupení, středověké trhy, přednášky a výstavy).

60 (C2)

Záboří-Záboří, Dobčice, Lipanovice – zóny lidové architektury

Záboří 15, 373 84 Dubné
místní části Dobčice
Lipanovice, Tel. +420 387 982 141, E-mail: info@obeczabori.cz
<https://www.obeczabori.cz/obec/o-obci/>

Obec Záboří leží 16 km od Českých Budějovic. Skládá se ze 3 místních částí známých svou lidovou architekturou. V roce 1995 byly vyhlášeny vesnickou památkovou rezervací. Pro vesnice jsou typické zemědělské usedlosti ve stylu blatské architektury 19. století, návěsní kaple se zvonicí nebo třeba i drobná sakrální architektura a mohylníky. V obcích Záboří a Dobčice natáčel své komedie Babovřesky 1, 2, 3 známý režisér Zdeněk Troška.

61 (C2)

Holubovský mlýn – Ing. Pavel Šíma

Holubov 29
382 03 Holubov
Tel. +420 731 118 742, E-mail: sima@mosled.cz
<https://www.kudyznudy.cz/aktivity/holubovsky-mlyn>

Areál původně renesančního vodního mlýna v Holubově je vzácně zachovanou připomínkou místního rozvoje mlynářství od 16. do 20. století. V roce 1999 byl mlýn prohlášen za kulturní památku. Od roku 2014 prochází rozsáhlou obnovou, díky níž po mnoha letech chátrání opět ožívá a nachází nové využití. V roce 2016 byla zprovozněna generálková elektrárna a tak slouží i k výrobě elektrické energie. Přístupný po domluvě.

63 (B2,3)

Elišova dědičná stola

Obecní úřad Úsilné
Úsilné 43
370 10 České Budějovice 10
Radek Doležal – průvodce
Elišovou stolou
Tel. +420 776 156 888, E-mail: info@usilne.cz
<http://www.eliasovastola.cz/cz/index.htm>

V obci Úsilné ležící 5 km od Českých Budějovic můžete navštívit Eliášovu dědičnou stolu. Zatím je zpřístupněna první část štoly v délce asi 400 m. Štola je pozůstatkem odvodňování nedalekých dolů tzv. rudolfovského rudního revíru a Eliášova proto, že se začalo razit na den sv. Eliáše. Ražení Eliášovy štoly trvalo s přestávkami asi 200 let. Od roku 1958 je rudný důl kulturní nemovitou památkou. Po zahájení rekonstrukce v roce 2008 byla zpřístupněna veřejnosti.

1 (A4)

Pohled – Selské muzeum Michalův statek

Pohled 16
582 91 Světlá nad Sázavou
Tel. +420 776 771 203
E-mail: JindrichPohledi@seznam.cz
<http://www.michaluvstatek.cz/>

Národní kulturní památka Michalův statek v obci Pohled nabízí návštěvníkům návrat do života selského lidu na haberském panství v období po konci třicetileté války až do zrušení poddanství v českých zemích v roce 1848. Návštěvníci zde vidí, jak se žilo našim předkům za poddanských dob a poslechnou si zajímavý výklad našich dějin.

62 (B,C2)

Vladimír Záluský – Dobčická tvrz – muzeum americké armády

Záboří, 373 84 Dobčice 10
Tel. +420 720 024 003
E-mail: dobcickatvrz1945@seznam.cz
<http://www.dobcickatvrz1945.cz/>

Obec Dobčice na Netolicku je známá svými malebnými domy ve stylu selského baroka a středověkou tvrzí. Ta ukrývá muzeum s expozicí věnovanou vojenské výstroji a vybavení americké armády ve 2. světové válce. V soukromé sbírce V. Záluského najdete i vojenská válečná vozidla, pojízdnou polní kapli, kancelářské vybavení štábu, ošetřovny, spojovací a měřicí techniky, razicí stroj na identifikační štítky, uniformy, odznaky a spoustu dalších zajímavostí.

64 (B3)

Mazelov – vesnická památková rezervace

Mazelov 40
373 63 Ševětín
Tel. +420 380 123 221
E-mail: starosta@mazelov.cz
<https://www.mazelov.cz/soucasnost-a-historie>

Mazelov je vesnice ležící zhruba 7 km od Lomnice nad Lužnicí se zachovaným historickým půdorysem i architekturou. Tvoří ji náves s kapličkou, která je obklopena venkovskými usedlostmi a menšími domy. Mezi nejceněnější stavby patří zděné zdobené dvouštitové usedlosti s vjezdovými branami. Představují soubor budov selského baroka 19. století. Památková zóna byla vyhlášena v roce 1995.

2 (A5)

Maleč – památník F. L. Riegra a F. Palackého

Zámek Maleč č. p. 1, 582 76
Tel. +420 605 354 536
E-mail: vaclavmachacek@volny.cz, obu@malec.cz
<https://www.zamekmalec.cz/>

Zámek Maleč nabízí návštěvníkům prohlídku expozice s audio doprovodem odborného textu historika a předního znalce 19. století, profesora Jiřího Štaifa z Univerzity Karlovy. K vidění jsou zrestaurované zámecké interiéry s původním mobiliářem, včetně dochovaných pracoven obou osobností – Františka Ladislava Riegra a Františka Palackého. Prohlídka je určena opravdovými zájemcům o počátky české politiky.

3 (A4)

Tasice – Sklárna Huť Jakub Tasice

Tasice 1, Bělá – Tasice
584 01 Ledeč nad Sázavou
Tel. +420 732 501 816,
+420 774 813 851
E-mail: f.milichovsky@seznam.cz, sklarna.tasice@o2active.cz
<http://www.sklarnatasice.cz/>

Sklářská huť Jakub Tasice se nachází na Českomoravské vysočině v malé vesnici Tasice. Sklárna byla uvedena do provozu roku 1796, v současné době je zde unikátní sklářský skanzen. Areál sklárny je od roku 2014 Národní kulturní památkou České republiky a od roku 2016 je ve sklárně obnovena malá výroba skla. Natáčel se zde například televizní seriál *Synové a dcery Jakuba Skláře*.

5 (A5)

Žižkovo Pole – Žižkova mohyla

582 22 Žižkovo Pole
Tel. +420 739 447 386,
+420 569 484 257
E-mail: starosta@pribyslav.cz
<https://www.pribyslav.cz/>

Žižkovo Pole je typická obec horáckého typu rozdělena na dvě návsi, kde středem protéká potok. V roce 1424 nedaleko obce zemřel husitský vojevůdce Jan Žižka z Trocnova. V roce 1874 byl u příležitosti 450. výročí Žižkova úmrtí slavnostně odhalen Žižkův pomník. Desetimetrová mohyla se nachází jižně od obce u silnice do Přibyslavi.

7 (A5)

Pohled – poutní areál svaté Anny

Pohled
582 21 Pohled
Tel. +420 724 189 741
E-mail: starosta@obecpohled.cz, farnosthb@seznam.cz
<https://www.obecpohled.cz/svata-anna-poutni-areal>

Poutní místo u sv. Anny se nachází asi 1,5 km od obce Pohled v upravené části lesa. Vznik poutního místa je spojen s legendou o klášterním písaři, který při pronásledování jelena zapadl do bažiny. V nouzi slíbil, že zachrání-li se, postaví na místě kapli ke cti svaté Anny. Při kopání základů byl objeven léčivý pramen. Areál zahrnuje kostel sv. Anny, kapli a 14 kapliček křížové cesty, bývalý hostinec a lázeňskou budovu.

4 (A5)

Havlíčková Borová – rodný dům Karla Havlíčka Borovského

Havlíčková 163, 582 23 Havlíčková Borová, Tel. +420 569 642 123
E-mail: karaskovasimca@seznam.cz, starosta@havlickovaborova.cz, Kaja.Vencova@seznam.cz
<https://www.havlickovaborova.cz/>

Havlíčková Borová se nachází v Českomoravské vrchovině a název získala v roce 1949 podle svého rodáka Karla Havlíčka. Karel Havlíček Borovský byl jedním z našich nejvýznamnějších novinářů, básníků, satiriků a kritiků 19. století. Narodil se 31. října 1821 v Borové jako druhorozený syn místního kupce Matěje Havlíčka. V roce 1931 zde bylo slavnostně otevřeno muzeum s expozicí věnovanou K. H. Borovskému.

6 (A4)

Lipnice nad Sázavou – památník Jaroslava Haška

Lipnice nad Sázavou 185
582 32 Lipnice nad Sázavou
Tel. +420 569 486 139, E-mail: mesto@lipnicens.cz
<https://www.lipnicens.cz/>

V Lipnici nad Sázavou prožil Jaroslav Hašek poslední léta svého života, zemřel v roce 1923 a je pochován na místním starém hřbitově v blízkosti náměstí. V jeho domku je zřízen památník s expozicí vztahující se k jeho životu a dílu. K vidění jsou novinové výstřižky, knihy a autorovy osobní věci. Ve svém domku napsal převážnou část svého nejslavnějšího díla *Osudy dobrého vojáka Švejka*.

8 (A4)

Dolní Město, Loukov, Řečice – Podlipnické kostely

kostel sv. Markéty v Loukově: tel. +420 725 067 072
kostel sv. Martina v Dolním Městě: tel. +420 728 029 899
kostel sv. Jiří v Řečici: tel. +420 608 027 691, +420 565 564 148
E-mail: lipnice@npu.cz, liza.mach@gmail.com
<https://www.podlipnickekostely.cz/>

Podlipnické kostely, kostel sv. Martina v Dolním Městě, kostel sv. Jiří v Řečici a kostel sv. Markéty v Loukově, se nacházejí poblíž Lipnice nad Sázavou. Kostely pocházejí ze 14. století a vzácně jsou především díky velkému množství dochovaných nástěnných maleb ze středověku. V roce 2001 bylo založeno Občanské sdružení Přátel podlipnických kostelů, které aktivně podporuje tyto tři poklady středověké Vysočiny.

9 (A6)

Jimramov - mlýn a pila Trhonice

Trhonice 15
592 42 Jimramov-Trhonice
Tel. +420 566 562 516
E-mail: hopoko@seznam.cz
<https://www.vodnimlyny.cz/mlyny/objekty/>

Patří k nejstarším mlýnům v této oblasti. Je zmiňovaný již od roku 1552, fungoval do roku 1941 a pila do let sedmdesátých. Mlýn stojí v jižní dolní části obce Trhonice, západně od cesty do Ubušína. Vodní energii mu zajišťoval jednoduchý stav na Hraničním potoce. Ani tento mlýn neunikl modernizaci a v roce 1908 zde byl instalován naftový motor, podle pamětníků se tady mlelo až do roku 1941. Mlýn je technickou památkou.

11 (A5)

Šlakhamr v Hamrech nad Sázavou

Šlakhamry 222
591 01 Hamry nad Sázavou - Šlakhamry
Tel. +420 602 225 243
E-mail: motalova@tmbrno.cz, <https://www.tmbrno.cz/pamatky/slakhamr-v-hamrech-nad-sazavou/>

Památka se nachází nedaleko města Žďár nad Sázavou v katastru obce Hamry nad Sázavou. Původně středověký hamr - mechanická kovárna, měl za úkol zpracovávat železnou rudu těženou v okolí. V roce 2011 zde Technické muzeum v Brně otevřelo expozici věnovanou hamernictví a dřevařství. Jádrem expozice je plně funkční hamerské zařízení, při prohlídkách je návštěvníkům předváděna činnost vodního kola.

13 (A6)

České Milovy - Skelmistrovský dům

České Milovy 32
592 02 Křižánky-České Milovy
Tel. +420 566 598 760, E-mail: exposklo@seznam.cz
<https://www.korunavysociny.cz/turisticke-cile/1617-milovy>

České Milovy jsou vesnice, místní část Křižánek v Kraji Vysočina a okrese Žďár nad Sázavou. České Milovy vznikly v roce 1648, kdy si zde začali dělníci z blízké železářské huti na Březinách stavět domky. Od svého vzniku patřily k rychmburskému panství. V roce 1835 zde byla postavena sklářská huť. Později přibyla škola a dále pekárna, masný krám a domky pro skláře a jejich pomocníky.

10 (A6)

Zřícenina hradu Zubštejn

Bystřice nad Pernštejnem-Pivonice
Tel. +420 566 590 388
E-mail: muzeum.bystricko@tiscali.cz, info@bystricenp.cz
<https://info.bystricenp.cz/zricenina-hradu-zubstejn>

Rozlehlý hrad založený ve 13. století chránil, stejně jako ostatní hrady v okolí, obchodní stezku podél řeky Svatky. Zřícenina hradu Zubštejna, zvaného původně Kámen, je dominantou obce Pivonice. Jako pustý je hrad uváděn od 16. století. Do současnosti se zachovaly mohutné pozůstatky zdí, dochovaná jsou dokonce i některá patra paláce a původní studna. Hrad je pro návštěvníky volně přístupný.

12 (A6)

Dům přírody Žďárských vrchů

Krátká 2
592 03 Sněžné
Tel. +420 734 523 758
E-mail: starosta@snezne.cz, kratka@chaloupky.cz
<https://www.chaloupky.cz/kratka/>

Dům přírody našel své sídlo v obci Krátká v historickém statku č. p. 2 z druhé poloviny 19. století. Název obce nemůže být výstižnější a možná i díky své velikosti si obec svůj původní ráz zachovala natolik, že byla vyhlášena vesnickou památkovou rezervací. Malebnost lidových staveb je umocněna jejich přirozeným začleněním do krajiny. Dům přírody představuje návštěvníkům oblast po všech stránkách a inspiruje je, aby ji vnímali všemi smysly.

14 (A6)

Svratka - Městské muzeum a galerie

U Zbrojnice 347
592 02 Svratka
Tel. +420 777 224 205
E-mail: mudroch@svratka.cz, <http://muzeum.svratka.cz/>
[starosta@svratka.cz](http://muzeum.svratka.cz/)

Městské muzeum a galerie ve Svratce se věnuje především meziválečné době, obchodu doby poválečné a regionální historii a řemeslům. V jednotlivých domcích lze vidět expozice domácnosti, klempíře, hrnčiče, spořitelny, ševce, výrobce lyží, školy, kloboučníka, kožešníka a krejčího a koloniálního obchodu s trafikou. Po chodbách jsou rozmístěny dobové plakáty a reklamy, které ilustrují návštěvníkovi cestu časem.

15 (A6)

Jimramov - městská památková zóna

Městys Jimramov
592 42 Jimramov
Tel. +420 566 562 516
E-mail: mestys@jimramov.cz, prochazkova@jimramov.cz
<http://jimramov.cz/index.php/mestys/pamatky-a-zajimavosti/>

Název Jimramov je odvozen od pravděpodobného zakladatele obce Jimrama z Medlova (též z Kamene). První písemná zmínka pochází z roku 1361. Historické jádro městyse bylo vyhlášeno městskou památkovou zónou v roce 1990. Kolem podlouhlého náměstí se nachází několik zachovalých měšťanských domů. Dominantou Jimramova je kostel Narození Panny Marie a zámek spolu se zámeckým parkem.

17 (B6)

Hrotovice - Muzeum Hrotovicka

Náměstí 8. května 2
675 55 Hrotovice
Tel. +420 568 860 002
E-mail: muzeum@hrotovice.cz
<https://muzeumhrotovice.cz/>

Muzeum bylo slavnostně otevřeno v září 2018, rekonstrukce objektu proběhla v letech 2016-2018. Muzeum Hrotovicka se nachází v blízkosti zámku v rodném domě vynikajícího malíře Františka Bohumíra Zvěřiny. Připomíná bohatou historii města a jeho okolí, nechybí zde ani archeologické nálezy z regionu. Muzeum je v duchu současného trendu interaktivní, aby zaujalo nejen dospělé návštěvníky, ale i děti a mládež.

19 (B6)

Památková zóna Náměstí nad Oslavou

675 71 Náměstí nad Oslavou
Tel. +420 568 620 493
E-mail: mks@namestnosl.cz, starosta@mesto-namest.cz
<https://www.namestnosl.cz/index.asp>

První písemná zpráva o městě pochází z roku 1234. Historické jádro Náměstí nad Oslavou spolu se zámeckým parkem a barokním mostem bylo vyhlášeno městskou památkovou rezervací v roce 1990. Most spojující levý a pravý břeh řeky je osazený sochami světců. Na pravém břehu řeky stojí na náměstí převážně jednopatrové domy a kostel sv. Jana Křtitele, na levém břehu se rozkládá areál zámeckého parku.

16 (A6)

Daňkovice - toleranční modlitebna

Daňkovice 4
592 03 Sněžné na Moravě
Tel. +420 739 244 815, +420 736 685 472
E-mail: dankovice@evangnet.cz, zeleni@seznam.cz
<https://www.ccedankovice.cz/>

Daňkovice je malebná obec nacházející se v okrese Žďár nad Sázavou v Kraji Vysočina. V obci se nachází vzácný toleranční kostel. Původní modlitebna z roku 1786 byla jen dřevěná, v roce 1818 byl dokončen nový zděný kostel. Do dnešních dnů plně odpovídá tolerančním předpisům pro nekatolické církevní stavby. Stojí na kraji zástavby, nemá věž ani zvony, vchod je od polí.

18 (B6)

Rozhledna Babylon

675 75 Kramolín
Tel. +420 601 593 051
E-mail: j.vaskova@email.cz
<http://obeckramolin.cz/rozhledna-babylon/ms-1155/p1=1155>

Jedna z nejkrásnějších kamenných rozhleden stojí na Zeleném kopci nad Kramolínem v kraji Vysočina v okrese Třebíč. Je druhou nejstarší kamennou rozhlednou u nás a nechal ji postavit hrabě Jindřich Vilém Haugwitz začátkem 19. století. Rozhledna má 105 schodů do výšky 18 metrů. Z rozhledny je výhled na Pavlovské vrchy, Českomoravskou vrchovinu, kraj Brna a při pěkném počasí je vidět i Vídeň a vrcholky Alp.

20 (B5)

Dešov - vesnická památková zóna + Dašovský mlýn

Štěměchy 32
675 27 Štěměchy
Tel. +420 606 788 244
E-mail: obec@desov.cz, mlynmuzeum@seznam.cz
http://mastna.com/_old/mlyn/mlyn.htm

Soubor dešovských domů představuje typické lidové stavitelství jihozápadní Moravy. Nízká stavení kolem návsi se pyšní zdobenými štíty, z nichž vyniká č. p. 17 se štítem v duchu baroka. První písemná zmínka o Dašovském mlýně je před rokem 1536. V roce 2011 zde bylo otevřeno soukromé Muzeum mlynářství a venkovského života, kde jsou mlýnské stroje doplněny dalšími expozicemi o životě v dřívějších dobách.

21 (B5)

Boňov – vesnická památková zóna

Boňov, 675 51 Jaroměřice nad Rokytnou
Tel. +420 568 408 011
E-mail: muller@jaromericenr.cz, mesto@jaromericenr.cz
<https://www.jaromericenr.cz/bonov/d-65976>

Boňov, místní část Jaroměřic nad Rokytnou, je obec horského návesního typu, která leží na pravém břehu Ostrého potoka. První zmínka je z roku 1361. V roce 1995 byla obec vyhlášena památkovou zónou. Malebná náves je obklopena štítově orientovanými uzavřenými statky s branou a příženními, delší stranou do ulice řazenými domy se zdobenými vjezdovými branami. Uprostřed návsi se nachází kaple sv. Cyrila a Metoděje se zvoničkou.

23 (B5)

Příseka – muzeum autíček

Příseka 18
588 32 Brtnice
Tel. +420 565 556 846
E-mail: helena.vlkova@muzeumauticek.cz
<https://www.muzeumauticek.cz/>

Muzeum autíček se nachází na zámku Příseka nedaleko Jihlavy. Jedná se o unikátní muzeum autíček a starých hraček. Ve čtyřech podlažích zrekonstruovaného zámku je vystaveno více než 11 500 raritních exponátů – téměř kompletní sbírka autíček a modelů vyrobených na území Československa ve 20. století, a to jak od desítek výrobců tuzemských, tak i těch zahraničních.

25 (B5)

Nová Říše – křížová cesta

588 65 Nová Říše
Tel. +420 567 318 128
E-mail: pmagdalenac@centrum.cz, dolezalova.i@centrum.cz, obecniurad@novarise.cz
<https://www.novarise.cz/>

Křížová cesta v Nové Řiši na Jihlavsku je tvořena křížem a třinácti zděnými výklenkovými kapličkami shodného architektonického tvarosloví z druhé poloviny 19. století. Roku 2010 začala obnova poutního místa. V letech 2010 a 2011 došlo k úpravám okolí křížové cesty a v roce 2012 byl obnoven žulový kříž na konci křížové cesty. V roce 2013 restaurátoři opravili dalších sedm kapliček.

22 (B5)

Moravské Budějovice – městská památková zóna

676 02 Moravské Budějovice
Tel. +420 568 421 322
+420 603 207 511
E-mail: jtumova@mbudejovice.cz, starosta@mbudejovice.cz
<https://www.mbudejovice.cz/mestska-pamatkova-zona-moravske-budejovice/d-448982>

Historicky první písemná zpráva je z roku 1231. Moravské Budějovice byly povýšeny na město zřejmě za vlády Přemysla Otakara II. Historické jádro města je od roku 1990 městskou památkovou zónou. Dochovaly se zbytky městského opevnění. Nejstarší památkou je románský kámen sv. Michala. Dalšími cennými památkami jsou zámek, kostel sv. Jiljí a klasicistní Masné krámy z roku 1837.

24 (B4)

Horní Dubenky – Chadimův mlýn

Horní Dubenky 33
588 52 Horní Dubenky
Tel. +420 724 374 167,
+420 567 374 167
E-mail: info@chadimmlyn.cz, starosta@hornidubenky.cz
<https://www.chadimmlyn.cz/>

První záznam o mlýně je datován rokem 1508 a rod Chadimů sídlí v Horních Dubenkách na Jihlavsku již od roku 1644. Mlýnářské muzeum v původní mlýnici představuje zařízení pocházející z roku 1926. V současné době je zde nainstalováno české mléčnické zařízení, expozice je doplněna dobovým zemědělským náčiním. Ve mlýně funguje také ubytování s kempem a majitelé zde provozují rodinnou ekofarmu.

26 (B5)

Brtnice – Muzeum Josefa Hoffmanna

nám. Svobody 263
588 32 Brtnice
Tel. +420 567 216 128
E-mail: starostka@brtnice.cz
<https://moravska-galerie.cz/kontakt/muzeum-josefa-hoffmanna/>

Muzeum Josefa Hoffmanna je dům a muzeum v Brtnici, dům je ve vlastnictví města Brtnice a je spravován Moravskou galerií v Brně. Je společným pracovištěm Moravské galerie v Brně a Muzea užitého umění ve Vídni. Dům je umístěn na Náměstí Svobody čp. 263 a pravděpodobně vznikl spojením dvou domů, starší z nich pochází z doby zhruba kolem roku 1500, domy byly spojeny v barokní dům po požáru v roce 1760.

27 (B4)

Kostelní Myslová – Expozice Genius loci

Kostelní Myslová 36
588 56 Kostelní Myslová
Tel. +420 770 145 113, +420 603 887 290
E-mail: lesko.michael@email.cz, starosta@kostelnimyslova.cz
<http://kostelnimyslova.cz/>

Expozice Genius loci v Kostelní Myslové je umístěna v budově fary v čp. 36. Založena byla v roce 2012 v rámci projektu Regionem Renesance. Dům, ve kterém se expozice nachází je nejstarším domem v obci, měl být postaven v roce 1785, je postaven v barokním stylu a je chráněn jako kulturní památka. Expozice je zaměřena na obnovu duše a meditativní zastavení, nicméně v expozici jsou představeny i exponáty z historie obce.

29 (B4)

Dolní Cerekev – expozice městyse

Dolní Cerekev 36
588 45 Dolní Cerekev
Tel. +420 567 315 014
E-mail: houckova.a@dolnicerekev.cz, dolnicerekev@dolnicerekev.cz, starosta@dolnicerekev.cz
<https://www.dolnicerekev.cz/expozice/>

Expozice městyse Dolní Cerekev je muzejní expozice, která se nachází v rodném domě hudebního skladatele Karla Pádívého. Vznikla v roce 2012 v rámci projektu Regionem Renesance. Zobrazuje historii městyse, život a práci jeho obyvatel na přelomu 19. a 20. století a vzhled okolní krajiny. Součástí expozice je prezentace života čtyř rodáků z městyse, Antonína Ptáčka, Františka Prášila, Karla Pádívého a Blahoslava Smíšovského.

31 (B4)

Mrákotín – Muzeum kamenictví

Mrákotín 49, 588 54 Mrákotín
Tel. +420 567 317 514
E-mail: mestys.mrakotin@seznam.cz
<https://www.mestysmrakotin.cz/>

V okolí Mrákotína na Jihlavsku se těžil kámen již od nepaměti. Největšího věhlasu místní kameníci dosáhli v 20. letech minulého století. Mrákotínská žula patří k nejkvalitnějším ve střední Evropě, proto byla vybrána i na výrobu monolitu pro Pražský hrad. Na počest tohoto nerostného bohatství vzniklo muzeum. Návštěvníci expozice se mohou seznámit s historií a současností městyse i s historií kamenictví.

28 (B5)

Jechovec – bleduliště

588 56 Olšany
Tel. +420 567 377 028
E-mail: vesely@klasternovarise.cz
<https://www.stararise.cz/turistika-v-okoli>

Největší bleduliště na Vysočině – Jechovec na Jihlavsku, se nachází v lesním celku 1,5 km západně od obce Stará Říše. V lesním podrostu se zde vyskytuje bledule jarní a dřípátka horská. Rozloha přírodní rezervace je 3,08 ha a vyhlášena byla v roce 1982. V období měsíců března a dubna kvetou po celé lokalitě tisíce a tisíce bledulí.

30 (A,B4)

Větrný Jeníkov – Muzeum RAF

Větrný Jeníkov 5
588 42 Větrný Jeníkov
Tel. +420 567 275 294
E-mail: csc-spolek@seznam.cz, starostka@vetrnyjenikov.eu
<http://www.vetrnyjenikov.eu/muzeum-raf/>

Muzeum československých letců RAF se nachází ve Větrném Jeníkově poblíž Jihlavy. Hlavním cílem výstavy je přiblížit návštěvníkům odkaz 2500 československých letců a vojáků, kteří za 2. světové války bojovali za naši svobodu v řadách britského královského letectva RAF. V patnácti sekcích jsou k vidění modely letadel, uniformy, vybavení pilotů, radiostanice, významní, mapy a řadu dalších zajímavostí.

32 (B4)

Praskolesy – vesnická památková zóna

Praskolesy
588 54 Mrákotín
Tel. +420 567 317 514
E-mail: mestys.mrakotin@seznam.cz
https://www.mestysmrakotin.cz

Praskolesy jsou malá obec na Jihlavsku s typickými selskými statky a památnými lipami na návsi. Největší ze všech lip v Praskolesích – dutá lípa je stará asi 800 let. Obvod jejího kmene měří 10,5 m a do dutiny v jejím kmeni se vejde 12 osob. Obec si dodnes zachovává svůj ráz v podobě místních čtvercových statků bez výrazných novodobých zásahů. K unikátně dochovaným prvkům patří na sucho zděné kamenné tarasní zídky.

33 (B5)

Stonařov – muzeum meteoritů + křížová cesta

Tel. +420 731 415 219
E-mail: stonarov@ji.cz
<https://www.stonarov.cz/#>

V roce 2012 bylo otevřeno malé muzeum městyse s expozicí věnovanou „stonařovským“ meteoritům. Expozice byla vybudována v rámci projektu Regionem Renesance nejen po stopách historie. Další zajímavostí Stonařova je Křížová cesta, která je tvořena čtrnácti kamennými kapličkami. K obnově celého poutního místa došlo v roce 2014.

35 (B5)

Rokštejn – zřícenina hradu

Tel. +420 567 571 722,
+420 727 978 049
E-mail: starostka@brtnice.cz
<https://www.brtnice.cz/hrad-rokstejn/>

Rokštejn je zřícenina hradu z 80. let 13. století, nachází se poblíž města Brtnice v okrese Jihlava. Torza dvou hradních paláců s hranolovou věží a zbytky hospodářských budov tvoří jednu z největších hradních zřícenin na Českomoravské vrchovině. Rokštejn je majetkem města Brtnice, stále zde probíhá archeologický výzkum. Areál hradu je volně přístupný a v letní turistické sezóně je zde pořádána řada kulturních akcí.

37 (B4,5)

Třešť – městská památková zóna

Tel. +420 567 584 920
E-mail: info@trest.cz,
stastny@muzeumtesla.cz,
info@trest.cz, mesto@trest.cz, maly@muzeum.ji.cz,
matulova@muzeum.ji.cz, <https://www.trest.cz/>

Historické jádro města Třešť bylo prohlášeno městskou památkovou zónou v roce 1995. Centrum, jehož vznik se odhaduje na období 13. století, je charakteristické typickou přízemní i jednopatrovou zástavbou v renesančním stylu. Mezi zajímavosti města a okolí patří rodný dům J. A. Schumpeřtera, jednoho z nejvýznamnějších ekonomů 20. století, Muzeum Tesla, které je největší sbírkou exponátů s podobným zaměřením v Evropě a Křížová cesta, jejíž oprava proběhla v roce 1991.

34 (B5)

Brtnice – Panská sýpka

Horní Město 63
588 32 Brtnice
Tel. +420 567 571 722,
727 978 049
E-mail: starostka@brtnice.cz, infocentrum@brtnice.cz
<https://www.brtnice.cz/panska-sypka/d-132048>

Sýpka je součástí areálu někdejšího panského dvora v Brtnici na Jihlavsku. Vznik a počátky objektu jsou spojeny s rozvojem vrchnostenské ekonomiky z konce 16. století. V roce 2014 město Brtnice získalo budovu sýpky v dražbě a od roku 2016, kdy byla prohlášena za památku, začalo s její celkovou obnovou. Nyní jsou uvnitř výstavní prostory s částí technického vybavení sýpky a expozice věnované životu ve městě.

36 (A,B5)

Polná – městská památková zóna

Tel. +420 567 559 200
E-mail: Klara.Holasova@mu-polna.cz,
starosta@mu-polna.cz,
infocentrum@mu-polna.cz, <https://www.mesto-polna.cz/>

Město Polná leží v srdci Vysočiny. Nejstarší písemnou zprávou o Polné je majetková listina Jana I. z Polmny z roku 1242. Památková zóna byla vyhlášena v roce 1990. Zahrnuje širší centrum města včetně zámku a bývalého pivovaru se souborem barokních budov a vjezdovou branou. Náměstí dominuje barokní kostel Panny Marie, lemují ho patrové měšťanské domy. Zajímavostí je dochovaná židovská čtvrť se synagogou v jihovýchodní části památkové zóny.

38 (A,B5)

Petrovice (Štoky) – vesnická památková zóna

Tel. +420 569 459 101
E-mail: kralovec@stoky.cz, mistostarosta@stoky.cz,
podatelna@stoky.cz
<https://www.stoky.cz/index.asp>

Památková zóna byla vyhlášena v roce 1995 a zahrnuje historické centrum obce. Podlouhlá náves je obestavěna rozlehlými zděnými venkovskými usedlostmi s vjezdovými branami. Vystavěny byly v 18. a 19. století. Na návsi stojí drobný kostel Povýšení sv. Kříže, na okraji obce kaplička.

39 (B4)

Židovská synagoga v Nové Cerekvi

Nová Cerekev 137
394 15 Nová Cerekev
Tel. +420 733 142 151
E-mail: synagoga-noce@seznam.cz
<https://www.10hvezd.cz/cs/objekt/nova-cerekev/>

Synagoga v obci Nová Cerekev byla postavena před rokem 1855 na místě původní menší modlitebny. Oproti okolní zástavbě se jedná o mohutnou stavbu v orientálním mauráckém stylu. Svému účelu sloužila do II. světové války. Od té doby byla využívána jen jako skladiště. V roce 1998 byla navrátna židovské obci v Praze. Na jaře 2014 byla po kompletní rekonstrukci znovu otevřena.

41 (A4)

Humpolec – skanzen Zichpil

Zichpil 338, 396 01 Humpolec
Tel. +420 607 461 131
E-mail: info@zichpil.cz,
karel.kratochvil@mesto-humpolec.cz,
mekis@infohumpolec.cz
<https://www.castrum.cz/skanzen-zichpil/>

Skanzen se nachází v starobylé čtvrti Zichpil, která je z části židovským městem. Prohlídka začíná v Nápravníkově stavení, kde se seznámíte s počátky osídlení regionu, vzniku města Humpolce a historií lokality Zichpil. Dále zde uvidíte artefakty hmotné lidové kultury a seznámíte se s životem místních obyvatel, především tkalců, na přelomu 19. a 20. století. Druhá část prohlídky pokračuje v tzv. Tolerančním kostele, která je věnována soužití křesťanské, evangelické a židovské kultury na Zichpilu.

43 (A,B3,4)

Pacov – městská památková zóna, Zhoř – vesnická památková zóna, Městské muzeum Antonína Sovy

Tel. +420 565 455 111
E-mail: muzeum@mestopacov.cz, infocentrum@mestopacov.cz,
kocour@mestopacov.cz, <https://www.mestopacov.cz/>

Dominanty města tvoří zámek a kostely sv. Václava a sv. Archanděla Michaela. Zajímavé jsou i barokní selské domy, kostel sv. Barbory, kaple sv. Anny, synagoga a židovský hřbitov. Kolem čtvercového náměstí stojí převážně jednopatrové domy s empírovými a novogotickými fasádami. Stálá expozice Městského muzea Antonína Sovy zahrnuje galerii Jana Autengruba, dějiny Pacova, síň básníka Antonína Sovy a motocyklový sport v Pacově. Místní část Zhoř je pro svou dochovanou historickou zástavbu vesnickou památkovou zónou.

40 (A4)

Humpolec – zřícenina hradu Orlik

Tel. +420 607 461 131
E-mail: info@castrum.cz
<https://www.castrum.cz/>

V horním patře objektu můžete navštívit hradní muzeum, jehož expozice vás provede historií hradu a představí vám archeologické nálezy. Zajímavostí je zrekonstruovaná hradní kuchyň. Prohlédnout si můžete i starý palác, hradní věž, nový palác a bastion, zrekonstruovanou chlebovou pec či novodobou funkční repliku středověké keramické pece. V roce 2014 byla opravena věž a byla dostavěna železnou konstrukcí. Slouží jako rozhledna. Od roku 1963 je zřícenina chráněna jako kulturní památka.

42 (B4)

Žirovnice – špýchar v zámeckém areálu

Tel. +420 565 494 095
E-mail: zamek@zironvice.cz,
tic@zironvice.cz, starosta@zironvice.cz
<https://zironvice.cz/spychar/>

Zámecký špýchar slouží jako muzeum. V roce 2007 prošel rekonstrukcí. Ve třech podlažích, kde byly zachovány i původní dřevěné, barokní sloupy, je nyní téměř 1200 m² výstavní plochy. Můžete si zde prohlédnout expozici venkovských tradic a řemesel, zařízenou venkovskou světničku nebo keramický betlém se 700 postavkami znázorňující život lidí na vesnici během čtyř ročních období. Součástí špýcharu jsou také sezónní výstavy.

44 (B4)

Počátky – městská památková zóna

Tel. +420 561 034 901
E-mail: kultura@pocatky.cz,
infocentrum@pocatky.cz,
starosta@pocatky.cz, <https://www.pocatky.cz/>

Památková zóna byla vyhlášena v roce 1990. Zahrnuje malebné historické centrum obce, které si zachovalo charakter venkovského sídla. Protáhlé náměstí lemují patrové měšťanské barokní domy. Zástavba v přilehlých ulicích je tvořena drobnějšími řadovými i samostatně stojícími domky a usedlostmi. Naleznete zde také torzo městských hradeb. K návštěvě se nabízí také Městské muzeum a Rodný dům básníka Otokara Březiny.

1 (C3)

Freistadt – Hamr Thurytal

4240 Freistadt
Graben 20
Herr Sepp Ahorner
Tel. +43 664 5612418
E-mail: office@freistadt.city
<https://freistadt.city>

Thurytal – Jediné údolí s vlastní hymnou a přírodní klenot, který nadchne. Stará kovárna a hamry v údolí Thurytal. Údolí Thurytal je přírodní klenot v údolí řeky Feldaist poblíž Freistadtu – a jediné údolí, které se objevuje v jedné hymně. Stará kovárna a hamry – Kdysi zněly údolím kladiva hamrů rodiny Thury, poháněných šelestícími vodními koly. Zemědělské a řemeslnické nástroje, ale především srpy a kosy, balené v těžkých přepravních sudech, byly žádanými produkty i daleko za hranicemi. Hromadná průmyslová výroba zasadila hamrům v údolí Thurytal smrtelnou ránu. Pod nánosy naplavenin a zarostlé křovím téměř zmizely. Sdružení “Revitalisierung Thurytal” (Revitalizace údolí Thurytal) se pozůstatků hamrů ujalo a obnovilo tzv. “Druhý hamr” do té míry, že mohlo být kovářské řemeslo opět představeno v původní podobě. Od té doby je možné hamry včetně ukávek kovářské práce opět navštívit.

2 (C3)

Windhaag bei Freistadt – pila Leithenmühle

4263 Windhaag bei Freistadt
Riemetschlag 27
Tel. +43 7943 495 nebo +43 676 4113591
E-mail: leithen.muehle@aon.at
www.windhaag.at

Domácí mlýn s tzv. benátskou pilou, jehož počátky sahají do konce 13. století, funguje dodnes. Ukázková pila „Felbermühle“ sestavená ze starých dílů je plně funkční a předvádí jednoduchý, ale velmi dobře propracovaný mechanismus jednoplátové pily. Vodní kolo poháněné vodou roztáčí hřídel, která přenáší sílu na ozubená dřevěná kola. Díky tomu lze provádět tři pracovní kroky současně. Tato technologie se rozšířila po celé Evropě a ještě dnes se používá v Riemetschlagu, části obce Windhaag bei Freistadt na pile „Leithenmühle“ (07943/495 0676/4113591). Skupinové prohlídky jsou možné po předchozím ohlášení. Pila Leithenmühle Windhaag se nachází u pěší turistické trasy W3 „Steinerlebnisweg“ (zážitková cesta kamenů).

5 (C3)

Grünbach – Poutní kostel svatého Michaela (St. Michael ob Rauchenödt)

4264 Grünbach, Oberrauchenödt 32
Pfarre Grünbach, Tel. +43 7942 72824
E-mail: pfarre.gruenbach@dioezese-linz.at
www.muehliertel-urlaub.at/ausflug

Na vrcholu kupy složené z prahornin východně od obce Grünbach se tyčí filiální kostel svatého Michaela, německy zvaný St. Michael ob Rauchenödt. Od roku 1122 byl kostel filiální farností s právem pohřbívání, což připomíná bývalý hřbitov kolem kostela obehnaný zdí. Zpočátku zde stál dřevěný kostel, který byl také zasvěcený archandělu Michaelovi. V roce 1510 vznikla gotická stavba v podobě, jakou známe dodnes. Největší pozoruhodnost tohoto dvojloďného kostela představuje pozdě gotický křídlový oltář. Sochy ve skříni oltáře představují svatého Michaela, Mikuláše a Štěpána. Vnitřní strany vyřezávaných křídel přibližují legendy zobrazených svatých. Po předchozím ohlášení je možné absolvovat také fundované prohlídky kostela.

6 (D3)

Lasberg – Pálení smolného oleje

4292 Lasberg
Elz
Hermann Sandner
Tel. +43 7947 7255 0
E-mail: sandner01@aon.at
www.muehliertel.at/magazin/pechoelbrennen

V roce 1992 byl v osadě Elz znovu objeven kámen pro získávání smolného oleje a tento impuls znamenal nový život pro rozvoj venkova. Od té doby se ve vsi opět pálí smolný olej. Stezku smolného oleje (Pechölweg) v délce cca 1,8 kilometru je možné absolvovat i s dětským kočárkem a trasa nabízí dobrou příležitost znovu se seznámit s téměř zapomenutým přírodním léčivým prostředkem, jaký smolný olej představuje. Jak staré jsou historické kameny pro jeho získávání, nevíme, většinou jsou tyto kameny ze žuly a mají na svém hladkém povrchu vroubkované drážky, podobně jako žebrovní listu. Znalosti o pálení smolného oleje ve východním Mühlviertelu (okres Freistadt) jsou staré celá staletí a byly široce rozšířené. O tom svědčí přibližně 90 kamenů pro jeho získávání, které je ještě nutné v regionu najít.

3 (C,D2)

Hirschbach – selské usedlosti z kamene

4242 Hirschbach im Mühlkreis, Museumsweg 7
Josef Plöchl in Hirschbach
Tel. +43 664 2230330, E-mail: ploechl.4242@aon.at
www.muehliertel.at/magazin/steinbloss

*Jednoduše typický Mühlviertel – Cesta po stopách kamenných pokladů
V regionu Mühlviertler Alm Freistadt, který je ideální pro trávení dovolené, je velký počet kamenných domů, nejnámější je obec Hirschbach se svou stezkou Steinbloß-Mauer-Weg. Ale také Neumarkt a Lasberg jsou proslulé svými „flekatými statky“. O způsobu stavby „Steinbloßbauweise“ (tzn. využití hrubých bloků zdejší žuly) se u této hezké podoby zdíva hovoří proto, že vznikl díky přírodním podmínkám v Mühlviertelu. Na jedné straně je to důsledek dostatku kamene a na druhé nedostatku vápna, které se používalo k omítání zdí. Protože se vápno nakupovalo v oblastech ležících jižně od Dunaje a muselo se složité dopravovat do výše položených oblastí, vystačili si obyvatelé pouhým omítáním mezer mezi kamennými bloky. Díky tomu vznikl pravděpodobně světově unikát těchto staveb, které tu můžeme obdivovat. Velká část těchto krásných kamenných usedlostí vznikla v polovině 19. století tak, jak je dnes vidíme. Jsou to usedlosti, které vyhořely po úderu blesku nebo v důsledku neopatrnosti sedláků či čeledínů.*

4A, (D2,3)
4B

Lasberg a Neumarkt – kamenné selské usedlosti

4212 Neumarkt im Mühlkreis & 4261 Lasberg
Lasberg Hr. Wittinghofer Josef
Tel. +43 664 2308273, E-mail: gasthof@gh-stadler.at
www.muehliertel.at/magazin/steinbloss

V obci Neumarkt se nacházejí četné kamenné selské usedlosti. Jedná se o selské dvory a stavby, jejichž fasády se skládají z volných žulových bloků, které mají spáry jen úsporně vyplněné vápnem. Důvod tohoto způsobu výstavby spočíval původně v tom, že ve středověku bylo vápno vzácné. Kamenů byl ale v celém regionu k dispozici nadbytek. Sedláci vkládali do zdíva co největší bloky kamenů, ty ale neomítali. Tento stavební styl zdomácněl pouze v oblasti Mühlviertelu. Opracování kamenů prováděli výhradně sedláci, a ne kameníci. Převládající tvar dvorce je trojboký (německy Dreiseit- nebo Tormauerhof). Především v osadě Stiftung patří k Neumarktu byly všechny usedlosti příkladně zrestaurovány a nabízejí jednotný obrázek těchto staveb typických pro Mühlviertel.

7 (C2)

Rainbach im Mühlkreis – Koněspřežka

4261 Rainbach im Mühlkreis
Kerschbaum 61
Bettina Preinfalk
Tel. +43 7949 6800
E-mail: tourismus@rainbach.at
www.pferdeisenbahn.at

*Na cestě s koňskou silou – jemně kočírovaný výlet do minulosti.
Muzeum koněspřežky:
Nádherný rámec muzea tvoří láskyplně zrestaurované klenuté stáje někdejšího nádraží. Návštěvník se tu seznámí s historií koněspřežky, technikou a životním stylem prvních železničářů. Odborný personál vše názorně představí v rámci prohlídek zaměřených na konkrétní cílové skupiny.*

- speciální nápoj na přivítanou „Gleichupfa“
- nostalgická jízda koněspřežkou
- prohlídka muzea koněspřežky
- koněspřežná maturita se svačinkou
- dárek „Kutscherküsschen“ (polibek kočího)
- káva se zákuskem (koňské koblížky) v „Kutscher-Stub'm“ (jizbě kočího) nebo v elegantní biedermeierovské jizbě „Biedermeier-Stüberl“

8 (C3)

Sandl – Muzeum podmalby na skle, nehmotné kulturní dědictví

4251 Sandl, Sandl 17
Gemeinde Sandl
Tel. +43 7944 8255
E-mail: gemeinde@sandl.ooe.gv.at
<http://hinterglasmuseum-sandl.at>

Návštěvníci zdaleka proudí do Muzea podmalby na skle v Sandlu, kde je zdokumentován vznik této komplikované malířské techniky. V muzeu se vedle prezentace podmaleb na skle přibližuje také, jak tyto obrazy kdysi vznikaly, proč se malovaly právě v Sandlu, jak žili malíři před 200 lety a co bylo důvodem zániku podmalby na skle. Přibližně 140 chronologicky řazených podmaleb na skle informuje o vzhledu a proměnách obrazů v časovém rozpětí 140 let. U podmalby na skle – jak název prozradí – jsou barvy nanášeny na zadní stranu obrazového nosiče vrstvou za vrstvou, přičemž nejdříve se namaluje popředí, pak dále ležící části obrazu a nakonec se celoplošně nanese základní nátěr. Pro bližší informace o muzeu a pořádaných akcích navštivte webové stránky www.hinterglasmuseum-sandl.at

9 (D3)

Gutau – Muzeum barvířství, nehmotné kulturní dědictví

4293 Gutau
St. Leonhardstraße 3
Alfred Atteneder
Obmann Verein Färbermuseum Gutau, Tel. +43 676 6854983
E-mail: info@faerbermuseum.at
www.gutau.at/tourismus-freizeit/faerbermuseum

Historická budova přibližuje velmi působivě veškeré pracovní postupy barvířny, která byla v provozu až do roku 1968. Barvířské řemeslo zdomácnělo v oblasti Mühlviertelu přibližně od 17. století. Zažilo svůj rozkvět spolu s pěstováním lnu a nesčetnými domácími tkalcovkami. Jednou z pozoruhodných stavebních památek barvířského řemesla té doby je barvířna v Gutau, v jejíž prostorách se dnes Muzeum barvířství nachází. Na této venkovské barokní stavbě ze 17. století, jejíž základy pocházejí ze 14. století, je velká polovalbová střecha s dřevěným „ochozem“, který sloužil k větrání půdní sušárny. V horním podlaží jsou k vidění překrásné formy také různé osobní předměty mistra a tovaryšů. Každý rok, vždy první neděli v květnu, se v Gutau koná „Mezinárodní barvířský trh“, na kterém se setkávají tkalci, barvíři modrotisku a umělci řemeslníci z pěti evropských zemí.

11 (D3)

Bad Zell – Pálení smolného oleje

4283 Bad Zell
Hans Hinterreiter
Obmann Kulturforum
Bad Zell, Tel. +43 664/4420851
E-mail: hinterreiter@kulturforum-badzell.at
www.muehlviertel.at/magazin/pechoelbrennen

Při toulkách lesy je možné občas narazit na kámen, do jehož téměř rovného povrchu jsou vyryty tajemné značky. Lehce přístupný kámen určený k pálení smolného oleje se nachází u studánky svaté Hedviky „Hedwigsbründl“ v obci Bad Zell. Tyto zvláštní kameny sloužily k pálení smolného oleje, které se v oblasti Mühlviertelu provádělo od nepaměti. Využívaly se k tomu borovicové výrůstky bohaté na pryskyřici. Ty se rovnaly do tvaru jehlanu podle druhu milíře. Postavený milíř se pak pečlivě zakryl smrkovými větvemi a utěsnil drny a zemínou. Odkapávající olej pak stékal drážkami k níže položenému konci kamene, kde stála nádoba na jeho zachycování. Hojivý olej se používal buď v čistém stavu, nebo se spolu s máslem a včelím medem zpracovával na mast a používal především k léčení zvířat. Pro léčbu lidí se olej používá jako protizánětlivá mast na rány. **Smolný olej (Pechöl) z obce Bad Zell je k dostání v Informačním centru Bad Zell za € 8,-!**

10 (D3)

Bad Zell – Selské usedlosti z kamene

4283 Bad Zell
Hans Hinterreiter
Obmann Kulturforum
Bad Zell
Tel. +43 664/4420851
E-mail: hinterreiter@kulturforum-badzell.at
www.muehlviertel.at/magazin/steinbloss

V obci Bad Zell se nacházejí četné selské usedlosti postavené z kamene. Jedná se o statky a selské stavby, jejichž fasády tvoří volně uložené žulové kvádry, mezi kterými jsou spáry vyplněné vápnem jen velmi spoře. Původním důvodem tohoto způsobu stavby byla skutečnost, že vápno bylo ve středověku vzácné. Naopak kamene byl v regionu nadbytek. Sedláci integrovali do zdiva co největší kameny, které zůstaly neomítnuté. Tento stavební sloh zdomácněl pouze v Mühlviertelu. Kameny opracovávali výhradně sedláci, a ne kameníci. Převládající tvar dvorce v oblasti Mühlviertel je trojboký (německy Dreiseit- nebo Tormauerhof). Dvůr vznikl mezi třemi trakty budov uzavírá zed s integrovanou vjezdovou branou, která je v horní části většinou zakončena obloukem.

12 (D3)

Rechberg – Großdöllnerhof / kamenný statek

Gemeinde Rechberg
Tel. +43 7264 4655
E-mail: gemeindeamt@rechberg.ooe.gv.at
www.naturpark-muehlviertel.at/programm/ausstellung

Uprostřed nádherného přírodního a krajinného parku leží skanzen Freilichtmuseum Großdöllnerhof. Tento 400 let starý památkově chráněný statek je přírodním a kulturním vzdělávacím centrem, které svým návštěvníkům nabízí originální prostředí, zajímavou expozici a vybrané workshopy v prostředí přírodního parku a kurzy. Statek „Großdöllnerhof“ je typickým trojbokým statkem oblasti Mühlviertel. Naposledy na něm do roku 1968 v plném rozsahu hospodařila rodina Pehböck. Původní vzhled obytných místností zůstal zachován, originální zařízení evokuje dojem chudých sociálních poměrů. Pracovní činnosti, jako výroba košťat, předení vlny, draní peří, výroba dřeváků atd., probíhaly v jizbě. Dcery hospodáře a děvečky spaly v místnosti nad jizbou, synové hospodáře a pacholci naproti tomu neměli vyhrazenou žádnou speciální místnost. Prohlídky muzea jsou možné od 12 osob po předchozím ohlášení.

13 (D3)

Windhaag bei Perg – Zřícenina hradu Windhaag

4322 Windhaag bei Perg
Burgstraße 17
Gemeinde Windhaag bei Perg, Herr Ing. Fritz Schmidtbauer
Tel. +43 7264 4255 (Gemeindeamt Windhaag bei Perg)
E-mail: burgruine@windhaag-perg.at
<https://burgruine.windhaag-perg.at>

Zřícenina hradu Windhaag nepatří k „velkým“ hradům oblasti Mühlviertel. Nepředstavuje ani díky své poloze dominantu krajiny, jako například hrady Rutenstein nebo Waxenberg. Díky rekonstrukci v posledních letech a desetiletích ale právě tento hrad jako žádný jiný umožňuje pohled na jednotlivé stavební objekty běžného středověkého šlechtického sídla, a má svou mimořádnou hodnotu právě z tohoto důvodu. V listinách se Windhaag poprvé objevuje roku 1287 jako „Winthag im Machland“. Heinrichus a Freitel von Winthag stojí u zrodu pánů z Windhaagu. Pozdějšími majiteli byli Tanpeckenové, Pragerové a Schütterové. Pracovní sdružení za podpory obyvatelestva pracuje od roku 1992 v rámci dobrovolné činnosti na udržení dochovaných staveb. V roce 2012 byla návštěvníkům zpřístupněna věž (bergfrit), aby všem, kdo hrad navštíví, umožnila krásný výhled na obec Windhaag bei Perg a její blízké okolí.

15 (D3)

Pierbach – Zřícenina hradu Rutenstein

4282 Pierbach
Eignerweg 4
Rutensteiner
Erhaltungsverein
Obmann: Erwin Himmelbauer
Tel. +43 680/55 099 25
E-mail: verein@rutenstein.at
www.rutenstein.at

Z historických pramenů vyplývá, že hrad byl zmiňován už v roce 1160 jako „castrum Rotenstein“ s bamberskou držbou. Písemně je ale zmiňován až roku 1209 v listině vystavené vévodou Leopoldem pro klášter Baumgartenberg pod názvem Rotenstein. Podoba staveb jádra hradu ale ukazuje na skutečnost, že je hrad podstatně starší. Doba výstavby hradu spadá pravděpodobně do 12. století – možná do 1. poloviny 12. století, což ale není listinami doloženo. Pravděpodobně se jedná o založení hradu hrabětem Clam-Velburg, potomkem pánů z Machlandu kolem roku 1210.

14 (C,D3)

Weitersfelden – Kaple „Kammerer Kreuz“ (Kammererův kříž)

4272 Weitersfelden
Knaußner
Gemeinde Weitersfelden
Tel. +43 7952 6255
E-mail: gemeinde@weitersfelden.ooe.gv.at
www.muehlviertel-urlaub.at/ausflug

Kaple pro přibližně 70 osob stojí na vrchu Kammererberg na sever od Kammererhof. Kaple je postavena v tradičním stavebním stylu využívajícím žulové kamenné bloky, obloučková okna a dveře jsou zapuštěny do žulových stěn. V roce 1937 byl do poutní kaple přemístěn novogotický dřevěný oltář z farního kostela Weitersfelden. Horská kaple „Kammerer-Kreuz“ se nachází na kopci Kammererberg v nadmořské výšce 980 metrů v obci Weitersfelden, na hranici místních částí Silberberg a Kaltenberg. Poutní kaple byla postavena na místě památného stromu o obrazem svaté Trojice poté, co byl strom poškozen úderem blesku. Obraz zůstal jako zázrakem nepoškozený. Za pěkného počasí se otevírá nádherný výhled na Alpy. Kaple „Kammerer Kreuz“ leží na cestě svatého Jana, něm. Johannesweg.

16 (D3)

Unterweißenbach – Kovárna Karlinger Hammerschmiede

4273 Unterweißenbach
Grafenschlag 16
Herr Friedrich Karlinger
Tel. +43 7956 7354
www.ooemuseen.at/museum/98-karlinger-hammerschmiede

Vykovejte si svůj vlastní hřeb v kovárně Karlinger Hammerschmiede. Tato stará kovárna a hamr získala kolem roku 1600 císařská privilegia. Ale nejen listiny sahají svým původem tak hluboko do dějin. Například výheň je datována rokem 1698 a trámová konstrukce kovářského zařízení rokem 1796. Původní buchar patří k nejstarším v celém Rakousku. Staré vodní kolo kvůli dlouhodobé absenci využití ztrouchnivělo a muselo být nahrazeno novým, které bylo v provozu v letech 1978 až 1996. Za podpory Země Horní Rakousko bylo v roce 2004 vodní kolo nově zrestaurováno a opět uvedeno do provozu.

17 (D3)

Unterweißenbach – Königswiesen – soutěska Klammleitschlucht

280 Königswiesen
Markt 22
Gemeinde Königswiesen
Tel. +43 7955 6255

E-mail: marktgemeinde@koenigswiesen.at

www.muehlviertel-urlaub.at/ausflug

Na sever od obce Königswiesen nabízí romantická turistická trasa v údolí Klammleital zážitkovou trasu všem milovníkům přírody. Trasa měří 5,5 km, je ale také možné si ji zkrátit. Zajímavými zastávkami na trase jsou: Einsiedlmauer (Waldandacht), Teufelsmühle (Kindlstein), Coburgbründl, Gefluderkopf, Himmelsleiter, Kanzelstein, Herberge, Reindlmühle a Diesmühle. Mlýn Reindlmühle je starý 80 let a teprve v roce 1999 byl zrekonstruován. Jeho kolo se otáčí stejně, jako tomu bylo v minulosti. Také kanál pro plavení dřeva byl v roce 2003 nově upraven. Toto koryto má přiblížit náročnou přepravu dřeva v dobách minulých. S Čertovým mlýnem, v němčině zvaným „Teufelsmühle“, je spojená také legenda. Najdete ji v prospektu o turistické pěší trase údolím Klammleiten.

19 (D3)

Schönau im Mühlkreis – Zřícenina hradu Prandegg

4293 Schönau im Mühlkreis, Prandegg 3
Berthold Moser

Tel. +43 7261 7541, macht Führungen vor Ort

E-mail: office@prandegg.com

www.prandegg.com

Zřícenina hradu Prandegg je druhou největší a nejlépe dochovanou hradní zříceninou v Horním Rakousku s dominantní polohou na horském hřebenu v údolí řeky Waldaist. Hradní areál se rozkládá na ploše 2 435 m² a má délku 150 m. Zpřístupněná výrazná kruhová věž vysoká 23 m nabízí nádherný výhled do dalekého okolí. Prandegg představoval centrum pro zúrodnování půdy a mýcení lesů ve 12. století. Hrad změnil několikrát vlastníky, kteří pocházeli z významných panských a rytířských rodů. V roce 1823 přešel hrad do vlastnictví vévodů Sachsen-Coburg-Gotha, ve kterém zůstal dodnes. Od roku 1996 se na zachování hradu podílí sdružení Burgverein Prandegg za pomoci mnoha dobrovolníků. Sanační opatření se provádějí v úzké spolupráci se Spolkovým památkovým úřadem Horního Rakouska. Prohlídky hradu jsou možné po dohodě se zástupci sdružení Burgverein Prandegg.

18 (C3)

Liebenau – Rašeliniště Tannermoor

4252 Liebenau
Naturschutzgebiet
Tanner Moor
Tel. +43 7953 8111

E-mail: marktgemeinde@liebenau.at

www.muehlviertel-urlaub.at/ausflug

Rašeliniště Tannermoor je nejvýše položeným lesním vrchovištěm v Rakousku. Vzniklo po poslední době ledové přibližně před 12 000 lety. Nachází se v nadmořské výšce 930 metrů a leží kompletně v oblasti weinsberské žuly, která je na mnoha místech prostoupená jemnozrnnou žilovitou žulou. Ta vytváří muldy nepropouštějící vodu, ve kterých mohlo vzniknout toto rašeliniště s mocností až 10 metrů. Rybník Rubner Teich je napájen potokem Tannerbach, který přitéká z vrchoviště – odtud tmavě hnědé zbarvení přírodního rašelinového rybníka s možností koupání. V rybníku Rubner Teich je také možné rybařit. Bohaté zastoupení vzácných rostlin a živočichů je cenným pokladem rašeliniště Tannermoor. Rybník Rubner Teich je romantické, odlehle jezero na koupání s přírodní rašelinou s malými zátokami a tichými místy nacházející se vedle rašeliniště Tannermoor.

20 (C,D3)

Kaltenberg – Pálení smolného oleje v ekologickém lihovaru a na ekologické farmě Thauerböck

4273 Kaltenberg
Silberberg 8

BioBrennerei & Biohof Thauerböck

Tel. +43 664 1020999

E-mail: brennerei@thauerboeck.com

www.thauerboeck.com

V ekologickém lihovaru Thauerböck v Kaltenbergu lze kromě výroby jemných destilátů oživit staré řemeslo: destilaci smolného oleje. Při prohlídce farmy můžete navštívit smolný olejový kámen. Na výstavní tabuli se dozvíte, jak se získává odvěký léčivý prostředek smolný olej. Smolný olej je k dostání v obchodě na ekologické farmě, který je otevřen od pondělí do soboty. Léčivý smolný olej je k dostání na různých řemeslných a farmářských trzích v regionu nebo ve farmářském obchodě rodiny Thauerböck – BioBrennerei & Biohof Thauerböck Silberberg 8, 4273 Kaltenberg, tel. +43 (0)664/1020999, brennerei@thauerboeck.com

1 (C4)

Železniční depo, bývalé nádraží Waldkirchen/Thaya

Waldkirchen 28
3844 Waldkirchen/
Thaya

Tel. +43 (0) 2843 26 135

E-mail: office@thayaland.at

Železniční depo bylo postavené v roce 1923 pro vytápění parních lokomotiv železnice Thayatal-Bahn (Podyjské dráhy), která mezitím ukončila provoz, a je zachované téměř v originálním stavu. V současné době depo slouží jako dílna a skladiště vlakového hotelu ve Waldkirchenu (ubytování ve starých drážních vagonách) a má být v příštích letech zrestaurováno a bude možné jeho využití pro pořádání akcí.

3 (C5)

Zřícenina hradu Kollmitz

Ruine Kollmitz
3820 Raabs an der
Thaya

Tel. +43 (0) 664 86 32 001

www.kollmitz.at

Zřícenina hradu Kollmitz stojí na ostrožně východním směrem od města Raabs an der Thaya, na prudce spadajícím skalním ostrohu, který obtéká řeka Dyje velkým meandrem.

Mohutné zdi se dvěma kruhovými nárožními věžemi představují zbytky největšího, kdysi rozlehlého středověkého, nejvýznamnějšího hradního areálu v Dolním Rakousku. Zůstaly z něho dochovány polokruhová věž s branou s lomeným obloukem, hladomorna, bergfrit (obrná věž) a zbytky dvoupatřího obytného paláce a rovněž další stavební části. Na severozápadní straně se zvedá 110 metrů dlouhá tzv. Česká zeď postavená kolem roku 1450 na obranu proti Jiřímu z Poděbrad, která je asi 300 metrů předsunutá vlastnímu hradu.

Od roku 1974 se o celý areál stará Sdružení na zachování hradní zříceniny Kollmitz (Verein zur Erhaltung der Burgruine Kollmitz). V létě je ve zřícenině v provozu občerstvení.

2 (C4)

Opevněný kostel Kleinzwettl (kostelní tvrz)

Kleinzwettl 1
3852 Gastern

Tel.: +43 (0) 2864 23 38

E-mail: gemeinde@gastern.gv.at

Opevněný kostel Kleinzwettl s dobře zachovaným hřbitovem stojí na návrší jihozápadně od vesnice Kleinzwettl a je součástí městyse Gastern, okres Waidhofen an der Thaya v Dolním Rakousku.

V jádru románský halový kostel goticky přestavěný nese mohutný sanktusník a stojí uprostřed hřbitova obehnaného polygonálně zdí z lomového kamene, která se dochovala v téměř původní výšce.

Hřbitov se vstupem na východní straně byl původně dodatečně chráněn předsunutým zemním valem a příkopem. Předsunutá, o něco vyšší a na zadní straně otevřená obdélníková věž s branou je postavena z lomového kamene s cimbuřím z 15. století, po stranách obloukové brány jsou dodnes vidět stopy po drážce navíjejí řetězu někdejšího padacího mostu. Na západě poskytoval další ochranu proti stoupajícímu terénu polokruhový zemní val s uměle vybudovaným příkopem. Pod kostelem zůstaly dochovány zbytky štoly, která není veřejnosti přístupná.

4 (C4)

Zaniklá osada Hard

3842 Thaya

Tel. +43 (0) 2842 526 63

www.thaya.gv.at/Ausgrabung_Hard_2

Zaniklá osada Hard je středověká osada v Dolním Rakousku, která byla jako jediná v celém Rakousku kompletně archeologicky prozkoumána a nachází se cca 4 km východně od města Thaya v území zvaném Hardwald.

Pravděpodobně na počátku 12. století vznikl v terénní proláklíně s pramenem na tomto území kamenný dům s věží a dvěma místnostmi, v jehož okolí bylo prokázáno také zpracování železa. Tento dům nazývaný Kleinhard byl ale přibližně v letech 1230/40 opuštěn. Při druhém, rozsáhlejší období mýcení kolem roku 1250 vznikla z deseti selských dvorců postavených ze suchého zdiva vesnice Hard, přičemž každou stranu úzké návsi lemovalo vždy pět dvorců, které byly na jihu ohraničené velkým opevněným panským dvorcem. Centrum představoval již zmíněný pramen na přístupu do vesnice a na protilehlé straně se nacházel také panský dvorec. V poslední čtvrtině 14. století bylo sídlo opuštěno.

V roce 1976 byly na zalesněném hřebenu odhaleny zdi, které byly následně identifikovány jako pozůstatky budov opuštěné vesnice. Vesnici si lze od té doby prohlédnout, nálezy jsou vystaveny ve Vesnickém muzeu obce Thaya.

5A (C4)

Městys Thaya – Hauptplatz (Hlavní náměstí)
3843 Thaya
Tel. +43 (0) 2842 526 63

Vzestup tržní osady Thaya: Prasečí baroni

V 19. století zažila tržní osada období rozkvětu díky obchodu s prasaty v rámci monarchie prostřednictvím tzv. „prasečích baronů“. Handlíři kupovali velká stáda prasat na jihovýchodě monarchie, nechali je hnát až do Waldviertelu, což trvalo několik týdnů, prodávali zvířata dál do Čech, na Moravu a do Mühlviertelu. O bohatství obchodníků s vepří svědčí četné domy s historickými průčelími a rovněž nádherné náhrobky na hřbitově. Tito obchodníci umožnili svým synům vystudovat a jejich dcery byly u dohazovačů velmi žádané jako „dobrá partie“. Muzeum městysu Thaya prezentuje fotografie, listiny, dopisy a nástroje těchto „prasečích baronů“. Muzeum má sídlo v nejstarší budově v obci, bývalém opevněném domě, kde se odváděl desátek, který patřil klášteru St. Georgen/Herzogenburg. Tato forma obchodu s dobyt看em a také doba rozkvětu městysu Thaya skončila na počátku 20. století přijetím veterinárního zákona.

5B (C4)

Sklepení Haidlkeller v městysu Thaya
Bahnhofstr. 2
3842 Thaya
Tel. +43 (0) 2842 526 68
www.haidl.at

Stará sklepení představují stavební zajímavost historické části městysu Thaya. Některá sklepení pocházejí pravděpodobně až z doby středověku a patří k nejstarším stavbám ve městě. Sklepení Haidlkeller je značně rozsáhlé, což vyvolává otázku jeho dřívějšího účelu využití.

Sklepení sloužilo určitě ke skladování potravin a nápojů vzhledem k nízkým a především konstantním teplotám. Kromě toho mohlo sloužit ochraně cenného majetku před případnými požáry.

Jízda člunem dnes umožňuje sklepení Haidlkeller prozkoumat. Kvůli spojení se starou studnou vedle kaple kostnice je zatopené. Je nejasné, kdy sem voda pronikla. Chodby spojovaly některá sklepení navzájem.

Chodby spojující jednotlivé sklepy přinášely praktický užitek. Díky systému chodeb mohlo dojít k odvedení prosakující spodní vody. Chodby nabízely kromě toho možnost úniku a jsou dnes přepažené cihlovými zdmi. Přístup do sklepení je z hostince Haidl, zde je také umístěno několik informačních tabulí.

6 (C4)

Waldviertelská selská usedlost ve vesnici Merkengersch
3843 Merkengersch 34

Selská usedlost ve vesnici Merkengersch (číslo 34) je typickou selskou stavbou pro oblast Waldviertelu v podobě, v jaké se tu dříve vyskytovaly. V přední části postavené z kamene bydlela sedlácká rodina a případně pacholci a děvečky. Zadní dřevěná část sloužila zvířatům a jako skladovací prostor. Domy byly většinou kryté slámou, která se v době nouze v zimním období zkrmlila několika málo kusům dobytka.

Části usedlosti určené lidem byly v této oblasti malé, domy poskytovaly málo místa a byly výrazem chudých poměrů v této oblasti. Téměř všechny tyto domy byly během posledních staletí zbourány a nahrazeny novými moderními budovami.

Usedlost zůstala před takovým osudem uchráněna, protože ji dlouhou dobu obýval hlídač lokální Podyjské dráhy Thayatal-Bahn, která mezitím svůj provoz ukončila. Hlídač tu choval se svou rodinou kozy, které spásaly trávu na železničním náspu. Potom usedlost využívala rodina z Vídně jako své druhé bydliště a s láskou ji zrestaurovala. Aktuální majitelé jsou hrdí na typickou waldviertelskou selskou usedlost (hovorově se usedlost nazývá „Keischen“) a pečují o ni dál. Kolemjdoucím návštěvníkům rádi vyprávějí o historii domu.

7 (C4)

Kautzen – Škorpionovo místo (kameny ve tvaru škorpiona/štíra)
3851 Engelbrechts 52
www.waldviertel.at/natur-platz-des-skorpions

Škorpionovo místo je mystický soubor kamenů – známá formace žulových kamenů – v lese na kopci u Engelbrechts. O kamenech se říká, že představují místo silné energie s vysokou frekvencí a spirituální místo setkávání. Kameny jsou uspořádány do tvaru znamení zvěrokruhu Štíra (Škorpion). Informační tabule popisují jednotlivé kameny. Jednotlivým kamenům a celému místu je připisován léčivý a energetický účinek. V blízkosti se mimoto toho nachází údajné místo přistání UFO. Lidé, kteří se zajímají o spirituální věci, toto místo rádi vyhledávají. Nabízí ale i „bezvěrcům“ mimořádný zážitek.

K tomuto místu vede asi 15 km dlouhá turistická okružní trasa kolem kamenů (po modré turistické značce), případně cesta č. 1 a č. 4 vedoucí z městysu Kautzen.

8A (C4)

Weikertschlag – Hradní zřícenina
3823 Weikertschlag/Thaya
https://de.wikipedia.org/wiki/Burg_Weikertschlag

Doba vzniku hradu Weikertschlag na kopci zvaném Pankratiushügel není známa. Nepřímo je ale hrad zmiňován prostřednictvím svých majitelů v listině z roku 1178.

Po roce 1232 přešlo místo a hrad do vlastnictví Babenberků. Po jejich vymření požadoval král Přemysl Otakar II. hrad od Rudolfa Habsburského zpět jako svůj majetek, ale se svým požadavkem neuspěl.

V roce 1404 vlastnili hrad Hynek I. Suchý Čert z Kunštátu a Jevišovic a také Oldřich z Hradce a Albrecht z Bítova. Reakcí na tuto skutečnost bylo obléhání hradu vévody Vilémem a Albrechtem, kteří hrad zničili. Kdy přesně k těmto událostem došlo, není ovšem jasné, neboť jako moment úspěšného obléhání je uváděn také rok 1399.

Hrad nebyl znovu obnoven, a proto se jeho ruiny využívaly v průběhu času jako stavební materiál pro jiné budovy, takže se z vlastního hradu dodnes dochovalo jen velmi málo. Zachovaný a viditelný ústl zbytek věže připomínající bergfrit v oblasti předhradí.

9 (C4)

Kaple Mautkapelle Vitis
Hornerstr. 4
3902 Vitis
Tel. +43 (0) 2841 8214
www.tinyurl.com/Mautkapelle

Na příjezdu do obce z východní strany se nachází tato „cibulová kaple“ nazývaná „Mautkapelle“, která je jednou z mála historických stavebních památek ve Vitis. Jedná se o barokní stavbu z 18. až 19. století s cibulovou střechou, která byla v roce 2010 za pomoci obyvatelstva a místních firem rozsáhle opravena.

8B (C4,5)

Kostnice ve Weikertschlagu
3823 Weikertschlag 1
Tel. +43 (0) 2845 203
https://de.wikipedia.org/wiki/Pfarrkirche_Weikertschlag

Bývalou kostnicí na hřbitově u farního kostela svatého Štěpána je možné datovat do 1. poloviny 13. století. Z původně dvoupatrové budovy dnes existuje pouze suterén, tzv. osárium. Má průměr cca 10 metrů a vyčnívá ještě 2 metry nad dnešní úrovní terénu. Na severní straně se nachází primární otvor, tzv. „skluzavka na kosti“, po které byly ostatky ze hřbitova spouštěny do suterénu. Hloubku suterénu je možné pouze odhadnout, až do začátku primární kopule je vyplněn lidskými ostatky a otvory je možné nahlédnout dovnitř.

10 (C4)

Živé textilní muzeum Groß-Siegharts
Karlsteinerstr. 6
3812 Gross Siegharts
Tel. +43 (0) 664 163 28 11
www.siegharts.at/de/Lebendes-Textilmuseum-2

Část budovy u silnice (dnes Karlsteiner Straße 4) byla vybudována kolem roku 1865 Josefem Hnatkem jako továrna na stuhu.

V Živém textilním muzeu na ploše 600 m² přivede návštěvníka 1 000 exponátů na dvou podlažích z minulosti někdejší „země pentliček“ až do současnosti.

Zvláštní součástí představuje také tkalcovský dům postavený jako replika v originální velikosti, ve kterém lze doslova cítit život někdejších domácích tkalců.

Otevírací doba: 1. května až 31. října, čtvrtek, pátek a sobota od 14 do 16 hodin, neděle od 13 do 17 hodin a kdykoli po předchozím objednání na telefonu: +43-664-1632811 (Maria Wiesinger).

11A, (C4)
11B

Vysídlené dvorce Schellings a Pfaffenschlag u města Raabs

Vysídlené dvorce Schellings, 3843 Schellings
Vysídlené dvorce u Raabsu (Lipové dvorce, tzv. Lindenhöfe), 3820 Oberndorf bei Raabs
www.tinyurl.com/lindenhoefer

V průběhu zakládání vojenského výcvikového prostoru Döllersheim/Allentsteig bylo nuceně vysídleno cca 1 100 rodin. Velký počet z nich se usadil v okolí, některé rodiny opustily Waldviertel a usadily se na území bývalé Východní marky. Tento proces probíhal ve třech etapách: Během prvních dvou ještě rodiny dostaly odškodnění, ve třetí fázi se jednalo pouze o brutální vyhnání.

Na řídké obydlených a nebo Židům či šlechtě zkonfiskovaných plochách vznikly na několika místech dvojité usedlosti vybudované vedením říše v severoněmeckém stylu pro dvě rodiny, které tam pak byly umístěny. Vzhledem ke stavebnímu stylu, který se zásadním způsobem liší od architektury Waldviertelu, jsou tyto stavby nápadnými svědky temné epochy v Evropě.

13A, (C4)
13B, 13C

Letoviska v obcích Thaya, Dobersberg, Waidhofen/Thaya

Thaya, 3842 Badgasse 5, Tel. +43 (0) 2842 526 63,
https://www.thaya.gv.at/Flussbad_und_Beachvolleyballplatz
Dobersberg, 3843 Karlsteinerstr. 12a, Tel. +43 (0) 664 115 44 98,
<https://www.waldviertel.at/ausflugsziele/a-naturpark-dobersberg>
Waidhofen/Thaya, 3830 Badgasse 9, Tel. +43 (0) 664 590 44 33,
<http://www.waidhofen-thaya-stadt.at/>

Letoviska mají v Rakousku dlouhou tradici. Šlechta a později i měšťanstvo stěhovalo v letním období často svou veškerou domácnost spolu se zaměstnanci pryč z horkých (a často hygienicky nevyhovujících) aglomerací. S výstavbou mnoha železničních tratí počínaje rokem 1850 bylo takové opuštění městského prostředí stále komfortnější a bezpečnější.

Podél nových železničních tratí se rozvíjely u velkých řek v bývalých selských vesničkách první formy cestovního ruchu, na vhodných místech se budovaly říční plovárny, které měly říční pláže. Tyto stálé plovárny vznikly v jednoduché podobě také v Podjíví. Ve Waidhofen an der Thaya se nachází reprezentativní dřevěná stavba, v obcích Dobersberg a Thaya se postavily jednodušší dřevěné stavby, které mají původní využití i dnes.

12 (B,C4)

Muzeum Humanum ve Fratres

3844 Fratres 11
Tel. +43 (0) 664 150 82 82
www.kulturbruecke.com

V severním Waldviertelu leží na horském hřebenu v široké krajině mezi řekou Dyjí a jihočeskými lesními rybníky malá pohraniční obec Fratres. Stará selská usedlost, ve které údajně přenocovala ještě císařovna Marie Terezie, je dnes sídlem instituce KULTURBRÜCKE FRATRES a místem setkávání zájemců o umění z několika regionů střední Evropy. Sdružení tu vytvořilo otevřené fórum pro přeshraniční kulturní práci a místo setkávání se zvláštní atmosférou.

Prostřednictvím sbírky stovek malých plastik, kultovních předmětů, insignií, amuletů a raných nástrojů z pěti kontinentů nabízí MUSEUM HUMANUM ve Fratres šanci mimořádného setkání se vzácnými kulturními svědectvími, která – formou prezentace ve skupinách podle různých motivů – vyzývají k přímému srovnání.

14A, (C4)
14B

Palírny ve Vitis a Dobersbergu

Palírny v Dobersbergu,
Lagerhausstr. 8,
3844 Dobersberg, Tel. +43 (0) 2843 23 32
Palírny ve Vitis, Bahnhofstr. 35, 3902 Vitis

Všechny palírny vznikaly v období mezi první světovou válkou a dobou hospodářské krize. Měly sedlákům ve strukturálně slabém regionu nabídnout dodatečný odbyt brambor (alkohol se pářil z brambor), vytvořit pracovní místa a postarat se o další vytváření přidané hodnoty v regionu. Podniky se staly na konci 20. století nerentabilní, a proto byla jejich činnost ukončena. Výrazné komíny a budovy dnes zůstávají i nadále viditelným reliktem této doby.

15 (C4)

Kaple svatého Šebestiána v Liebenbergu

3814 Liebenberg
https://www.ludweis-aigen.at/Liebenberg_Sebastiankapelle_Ruine_Liebenberg

Kaple svatého Šebestiána, která má románské jádro, je pravděpodobně nejstarší kompletně dochovanou stavbou v obci. Stojí mimo území obce v lese, severně od někdejšího opevnění. V polovině 15. století byl Liebenberg farností, nyní kaple tedy představovala farní kostel.

Stísněně působící stavba s nápadně silným zdívkem má polokruhovou apsidu. Umělé úpravy terénu a strategicky výhodná poloha v místě před prudkým svahem zdůrazňují obranyschopnost celého areálu – hradu (ze kterého se dochovaly jen malé zbytky zdí) a kaple.

Sídlo pánů z Liebenbergu mělo velký význam, když byl „císařský rada“ Johann Andreas zvolen starostou Vídně a získal velké zásluhy během morové epidemie a při druhém obléhání Vídně vojsky Osmanské říše roku 1683. Liebenberg samotný požíval v té době nepochybně velké důležitosti v pozici farnosti.

1 (C4)

Zwettl – Zřícenina Lichtenfels

Infozentrum Region
Kampseen
Peygarten-Ottenstein 215 215, 3532 Rastenfeld
Tel. +43 664 4940814, E-mail: info@kampseen.at
www.kampseen.at

Na idylickém poloostrově na přehradě Ottenstein. Zřícenina, která se kdysi nacházela na zalesněném skalním výběžku nad levým břehem řeky Kamp, dnes stojí na poloostrově uprostřed přehradního jezera Ottenstein a z mostu vedoucího přes přehradu se na ni nabízí malebný pohled. V roce 1159 věnoval vévoda Jindřich II. Babenberský (zvaný též Jasomirgott) svému služebníkově Hartungovi z Rauheneggu spolu s jeho syny jako léno hrad Lichtenfels. V roce 1427 přemístil klášter ve Zwettlu svůj archiv a cenosti do hradu ukrytého v lesích, aby tyto poklady zachránil před drancujícími husity. Lichtenfels byl ještě v roce 1670 obranyschopným hradem.

Od poloviny 18. století byly budovy zanedbávány. V blízkosti zříceniny se nacházejí koupaliště a kemp. Zříceninu hradu je možné si prohlédnout pouze zvenku!

16 (C4)

Zvonice v regionu (Klein Eberharts, Alt-Weidhofen, Arnolz, Markl, Sarning, Wohlfahrts, Hanfal)

Zvonice ve Waldviertelu jsou symbolem chudoby, která v tomto drsném a chudém regionu po dlouhou dobu převládala. Mnoho vesnic si nemohlo dovolit stavbu kaple, přesto byla zbožnost tak velká, že se postavila alespoň věž se zvonem. K obvyklému vyzvání zvonů přistupovalo zvonění i při určitých událostech, jaké představovaly narození dítěte či něčí smrt, což je tradice, která v mnoha vesnicích přetrvává dodnes.

17 (C4)

Dřevěná kaple Radschin

Radschin 10, 3852 Kautzen

Dřevěná kaple v Radschin je někdejší zvonice, která byla v době 1. světové války přestavěna na dřevěnou kapli.

Zvon je starý přibližně 300 let, jsou k dispozici pozůstatky starého zařízení pro ruční zvonění. V roce 2020 byla zahájena rekonstrukce kaple.

Poblíž se nachází kámen, který označuje hlavní evropské rozvodí (mezi Severním a Černým mořem).

2 (C4)

Zwettl – Farní kostel Friedersbach s márníci

3533 Friedersbach
Tel. +43 2822 503 0
E-mail: stadamt@zwettl.gv.at
www.zwettl.gv.at/Pfarrkirche_Friedersbach

Na návrší, trochu stranou jižně od do délky rozprostřená vesnice oválného tvaru Friedersbach leží soubor staveb zajímavých z kunsthistorického a historického hlediska. Skládá se z farního dvora, pocházejícího částečně ze středověku, márníce z pozdního 13. století a mohutného, původně románského farního kostela. Tento soubor staveb je obklopen hřbitovním zářím, která má částečný původ ve 12. století. Farní kostel ve Friedersbachu je zasvěcen svatému Vavřinci, novogotický oltář pochází z roku 1894. Na bočních oltářích najdeme barokní sochy svatého Josefa, Donáta, Linharta a Markéty z dílny sochaře Franze Josepha Steinhofera ze Zwettlu († 1786).

3 (C3,4)

Groß Gerungs - Hypolzův mlýn (muzeum)

Hypolzmühle
Familie Fritze
Hypolz 1, 3920 Hypolz
Tel. +43 650 4786661
E-mail: office@hypolzmuehle.at, www.hypolzmuehle.at

Více než 600 let se v Hypolzově mlýně mlela mouka. První písemná zmínka o mlýně je z roku 1382. Aktuální mlýnské zařízení je kompletně zachované a odpovídá stavu techniky z 1. poloviny 20. století.

V obytné budově i ve mlýně se dochoval velký počet starých detailů – například okna ve tvaru střelen, stropní trámy s letopočtem 1656, barokní kování dveří a pec na 25 bochníků chleba. Mlýn, vedle stojící pilu a valchu původně poháněla vodní kola na vrchní vodu. Dochoval se ještě starý jez a mlýnský náhon, který má ještě dnes provedení jako žlab z bloků kamene. V roce 1941 došlo k výměně vodního kola za Francisovu turbínu, která dodává elektřinu do mlýna a obytné budovy dodnes.

Návštěvníci se během prohlídky seznámí s životem mlynářské rodiny a dozvědí se, jak po celá staletí vznikala z obilí základ jejího živobytí. Prohlídka nabízí témata: historie, sociální aspekty, mlynářské nářadí a stroje, dějiny stavby a vodní síla. Pro pokrytí režijních nákladů na organizaci prohlídky je požadován dobrovolný dar ve výši € 4,-. (Prohlídka jsou možné po předchozím ohlášení.)

5 (C4,5)

Neupölla - Zřícenina Schauenstein

Neupölla 4
3593 Neupölla
Tel. +43 2988 6220
E-mail: gemeinde@poella.at, www.poella.at

Mezi údolím řeky Kamp a centrálním Waldviertelem.

Zřícenina hradu Schauenstein se nachází v srdci Waldviertelu s nádherným pohledem přes údolí řeky Kamp. Návštěvu významné historické zříceniny lze skvěle spojit s přímým výletem po trase cesty „Schauensteinweg“.

Hradní zřícenina Schauenstein u obce Neupölla leží na strmě spadajícím výběžku kopce Buchberg a nabízí nádherný pohled na okolní údolí řeky Kamp.

Stavba hradu pochází z 11. a 12. století a vznikla tehdy z podnětu Babenberků jako ochrana proti Čechům. Za třicetileté války byl ale hrad z velké části zničen.

Zřícenina hradu je dnes opět přístupná kdykoli. Kromě toho byla hradní věž, tzv. bergfrit, přebudována na rozhlednu. Na ni můžete vystoupat s vypůjčeným klíčem po uhrazení mírného vstupného. Ten získáte na adrese 3593 Pölla, Krug č. 18 (dům u kaple), nebo zavoláte na telefonní číslo +43 664 1451527.

4 (C,D3)

Arbesbach - Zřícenina hradu Arbesbach

Burgruine Arbesbach
Arbesbach 3
3925 Arbesbach
Tel. +43 2813 7000
E-mail: gemeinde@arbesbach.at, www.arbesbach.at

Z někdejšího hradu šlechtického rodu Kueringů v Arbesbachu zbyl dnes jen zřícený zbytek věže. Ta dnes slouží jako oblíbená rozhledna pro pěší turisty a návštěvníky, kteří si chtějí vychutnat pohled z výšky na Waldviertel.

Zřícenina hradu Arbesbach, nazývaná také „zubní stolička Waldviertelu“, se zdvihá na mohutné žulové skále ve tvaru kužele uprostřed městečka.

Informace pro návštěvníky

Pozůstatek věže rodu Kueringů vysoký 25 m, který byl přebudovaný na vyhlídkovou plošinu, nabízí nádherný kruhový výhled na typickou krajinu vysokého Waldviertelu.

Po zdolání 176 schodů přes žulové skály a na věž zvanou bergfrit se za jasných dní otevírá dechberoucí pohled až po řetězec Alp od Schneebergu až po Dachstein.

Klíč od vyhlídkové věže si můžete kdykoli vyzvednout a vypůjčit za malý poplatek v pekařství Huber (Bäckerei Huber), na adrese 3925 Arbesbach 27.

6 (C4)

Neupölla - Zřícenina Dobra

Herr Johann Müllner
Dobra
3594 Franzen
Tel. +43 664 3529914
E-mail: jmschmerbach@gmail.com, ruine-dobra@gmx.at
www.ruine-dobra.at

Zřícenina hradu Dobra leží na poloostrově přehrady Dobra a ještě dnes poskytuje názorný obrázek o velikosti někdejšího panského sídla.

Pří návštěvě můžete zažít na vlastní kůži paralelně atmosféru středověku mezi starými zdmi, sklepními klenbami a věžemi, stejně jako moderní svět v novém prostoru pro konání akcí!

Hradní zřícenina představuje výletní cíl, pódium, slavnostní sál, obřadní síň a fotografickou kulisu současně! Vychutnejte si výhled z hradní věže na přehradní jezero Dobra a bohaté lesy v okolí. Klíče pro výstup na ni jsou k dispozici v obcerstvení blízkého kempu Dobra, hostinci Gasthaus Trapel v části Schmerbach a hostinci Teichstüberl Franzen.

Zřícenina sama není zamčená a je možné si ji zdarma prohlédnout.

7 (C3)

Groß Gerungs - Energetická místa Groß Gerungs

Hauptplatz 18
3920 Groß Gerungs
Tel. +43 2812 86110
E-mail: info@gerungs.at
www.gerungs.at/kraftarena

Pět energetických míst soustředěných na jednom místě – zeměkoule, kaple Klauskapelle, skalní útvar Kierlingstein, obětní kámen a kamenná pyramida

Waldviertelu vždy předcházela pověst tajemné krajiny. Tzv. Energetická aréna v obci Groß Gerungs s pěti energetickými místy k této přitažlivosti s konečnou platností přispívá! Zvláštní energetická místa kolem skalních útvarů vyznačují aktivační či uklidňující energii.

Uprostřed lesů leží kameny bizarních tvarů porostlé mechem. Žádný div, že mají energetická místa Energetické arény pro lidi magickou přitažlivost.

9 (C4)

Litschau - Hamr Gopprechts

Inhaber Willi Ernszt
Gopprechts 64
3874 Gopprechts
Tel. +43 676 477 9954
E-mail: ernstwilli@gmail.com
www.williernst.at

Nový majitel Willi Ernszt probudil starý hamr v Gopprechts k novému životu.

Návštěva hamru probudí v člověku dojem cesty do dob dávno minulých. Už zdaleka je slyšet klapání a tukání vodního kola. Leží tu trochu zasněná, stará hamernická dílna. Obklopený zelení je před domem vidět i starý buchar, který k lítosti nového majitele nepochází přímo z tohoto hamru, ale pravděpodobně se sem dostal z výstavních důvodů.

Willi Ernszt chce zprostředkovávat kovářské řemeslo formou speciálních kovářských workshopů. Pro návštěvy má hamr otevřeno od pátku do neděle, dále jsou na objednání možné i jiné termíny návštěv a ukázky kovářské práce!

8 (C3)

Weitra - Údolí Gabrielental (Gabrielino údolí)

Weitra 165
3970 Weitra
Tel. +43 2856 5006-50,
+43 2856 5006-51
E-mail: info@weitra-tourismus.at
www.weitra-tourismus.at

Je libo část krajiny v údolí Lužnice?

Kdyby šlechta z 19. století věděla, že se její láska založený krajinný park stále ještě čile využívá, byla by na to určitě hrdá. Proti proudu Lužnice směrem od Weitry se rozkládá nádherný přírodní krajinný park s loukami, nivami a smíšenými lesy, údolí Gabrielental (Gabrielino údolí).

Údolí Gabrielental vděčí za svůj název hraběnce Fürstenberkové (1821–1895). Kvůli ní změnilo údolí Lužnice citlivě svou podobu. Za tuto změnu neslo odpovědnost její šlechtické prostředí, přesněji vrchní správni úředník Franz Weyringer. Dnes je údolí Gabrielental známé především díky pestrým možnostem pěší turistiky.

10 (C3,4)

Gmünd - Přírodní park Blockheide

Naturpark Blockheide
Gmünd-Eibenstein
Blockheideweg 10
3950 Gmünd
Tel. +43 2852 52506111
E-mail: blockheide@gmuend.at
www.blockheide.at

Na severozápadě Waldviertelu se viklají kameny.

Bizarní žulové formace, tiché lesy, jemná krajina luk a vřesovišť, skryté lesní rybníky a přírodní údolí potoka. Nechte se okouzlit bizarními viklany a druhově bohatou kulturní krajinou v přírodním parku Blockheide, kterou si nejlépe vychutnáte z rozhledny 30 metrů nad zemí!

Mimo svůj region je severozápadní Waldviertel známý mimo jiné svými viklany – jedinečnými přírodními památkami formovanými přírodou. Zvětráváním vznikaly po miliony let skalní bloky, které na svém podkladu „balancují“. Je to proctví nebo hračka nějakého obra? Nežádka jsou tyto monumenty usilující o rovnováhu opředeny mýty a pověstmi.

11 (B,C4)

Haugschlag – Farní kostel Haugschlag s farským dvorem

Haugschlag, 3874
Haugschlag
Tel. +43 2865 8206
E-mail: gemeinde@haugschlag.gv.at
www.haugschlag.gv.at

V roce 1784 vznikla farnost Haugschlag, ale kostel byl postaven až v roce 1787. Kostel Povýšení svatého Kříže představuje josefínskou církevní stavbu, jednoduchý halový kostel. Hlavní oltář z 2. poloviny 18. století pochází ze zrušeného dominikánského kláštera v Kremsu.

12 (C3)

Moorbad Harbach – hora Nebelstein

Tourismusverein
Moorbad Harbach
Hirschenwies 32
3970 Moorbad Harbach
Tel. +43 680 2382939, E-mail: info@moorbad-harbach.at
www.moorbad-harbach.at

Snad nejkrásnější výhled z Waldviertelu. Kdo si jednou vychutnal výhled z plošiny na vrcholu Nebelsteinu, může jen souhlasit: Toto panorama je úchvatné! Ještě lepší je užít si přestávku, když zdoláte Nebelstein v rámci pěší túry, například na 11 km dlouhé pěší zážitkové trase kolem Nebelsteinu (Nebelstein-Erlebnis-Wanderweg). Tato nezapomenutelná trasa nabízí zábavu a jedinečnou hru přírody se šesti různými zážitkovými zastaveními určenými pro každou věkovou skupinu! S nadmořskou výškou 1 017 metrů je Nebelstein poblíž lázeňské obce Moorbad Harbach jedním z nejvyšších a zároveň nejkrásnějších vyvýšených míst ve Waldviertelu. Proto se ne lze divit, že se odtud za jasných dní otevírají netušené obzory. Na jedné straně se zdají být vrcholy hustě zalesněných Novohradských hor téměř na dosah. Na severu je vidět nížina podél Lužnice a také Waldviertlerská pahorkatina na východě a jihu. Když je opravdu jasno, je vidět až k alpskému vrcholu Ötischer.

13 (D4)

Bad Traunstein – hora Wachtstein

Marktgemeinde Bad Traunstein
Wiegensteinstraße 2
3632 Bad Traunstein
Tel. +43 2878 6077
E-mail: office@bad-traunstein.at
www.bad-traunstein.at

Na vrcholu Wachtsteinu v nadmořské výšce 958 metrů se pěší turisté kochají úžasným výhledem – za jasných dní je vidět až do Alp, k vrcholům Ötischer a Schneeberg. Gigantické žulové bloky v horní části, na které dnes vede zajištěná stezka, jsou staré miliony let. Tektonické síly a působení vody uvolnily skalní formace z hercynského pohoří, prahory, které se dříve nacházely ve střední Evropě místo Českého masívu. Vrchol Wachtsteinu sloužil jako vyhlídkový bod pro strážce důležité stavby, která stávala na místě dnešního farského dvora. Předpokládá se, že název vrcholu je odvozen právě od této funkce. Vyhlídkový vrch v Bad Traunsteinu je přirozeným ideálním cílem pro pěší turisty. Konají se tady různé akce, např. festivaly Wachtsteinfest nebo Brasssteinfestival.

14 (C3)

Moorbad Harbach – hora Mandelstein

Tourismusverein
Moorbad Harbach
Hirschenwies 32
3970 Moorbad Harbach
Tel. +43 680 2382939, E-mail: info@moorbad-harbach.at
www.moorbad-harbach.at

Mimořádné místo, kde člověk zažije výhledy „bez hranic“. Z plošiny na vrcholu Mandelsteinu klouže pohled po uklidňující krajině Waldviertelu – až hluboko do jižních Čech a Novohradských hor v České republice! Nejintenzivnější je prožitek přírody na Mandelsteinu, když se na něj vypravíte po turistických trasách, například z Harbachu. Kdo se nechce namáhat, dostane se k vyhlídkové plošině „Two Fingers“ (Dva prsty) na 874 metrů vysokém Mandelsteinu za 20 minut z parkoviště. Cesta na vrchol, kde se nachází vrcholový kříž, vede kolem malé zvonice a pamětní kaple. Pod vrcholovou skalou vytvořilo zvětrávání velmi vzácný fenomén, působivou „Kamennou bránu“. Turistická trasa, popř. 550 metrů dlouhá okružní trasa, vede přímo touto branou. Za své jméno vděčí Mandelstein žulovým kamenným blokům na vrcholu, které připomínají mandle.

15 (C3)

Großschönau – Skalní útvary Großschönau

TDW Großschönau,
Großschönau 120
3922 Großschönau
Tel. +43 2815 7003
E-mail: tdw@gross.schoenau.at
www.grossschoenau.gv.at

Tři zakletá místa ze žuly s mimořádnými geomantickými vlastnostmi: Kamenná jizba / Steinerne Stube: Nahromaděné žulové kamenné bloky tvoří něco na způsob průchozí místnosti – odtud také označení „jizba“ / Stube. Ženský dům / Frauhaus: Na zalesněném kopci se mezi stromy zdvihají mohutné žulové bloky. Pod jedním skalním převisem hledaly v době švédských válek ochranu dvě šlechtičny. Krkavčí díra / Rabenloch: Přesně vzato se jedná o jeskyni tři krát sedm metrů v ještě větším skalním útvaru. Skalní stěny kolem jeskyně se zvedají dokonce do výšky 12 metrů, jsou porostlé mechem a působí velmi mysteriózně.

17 (C4)

Schrems – Přírodní park Vrchoviště Schrems

Naturpark Hochmoor Schrems
UnterwasserReich Schrems, Moorbadstraße 4
3943 Schrems, Tel. +43 2853 76334
E-mail: info@unterwasserreich.at, www.unterwasserreich.at

Půvabné rašeliniště mající severský charakter, které leží mezi obcemi Langschwarza, Gebharts a Schrems, se rozkládá na ploše 300 hektarů. Lesy s borovicí blatkou, mechové polštáře, rojovník bahenní a někdejší těžba rašeliny. Celková plocha 119 hektarů byla prohlášena Přírodním parkem vrchoviště Schrems. Mimoto je oblast rašeliniště součástí území waldviertlerských rybníků, rašelinišť a řek chráněného podle Ramsarské úmluvy a soustavy chráněných území Natura 2000. Kdysi se tu intenzivně těžila rašelina, nyní má citlivý ekosystém rašeliniště už několik let opět možnost obnovy. Centrum přírodního parku „UnterwasserReich“ (Podvodní říše) je informačním centrem podle Ramsarské úmluvy. Díky výstavě a vodní zahradě přibližuje všem zájemcům zajímavosti o waldviertlerských rybnících a rašeliništích. Dalším lákadlem je povalová stezka. Přírodní park vrchoviště Schrems je možné obdivovat také z ptačí perspektivy. Umožňuje to „žebřík do nebe“, 20 metrů vysoká vyhlídková plošina.

16 (C4)

Heidenreichstein – Přírodní park Rašeliniště Heidenreichstein

Naturpark
Heidenreichsteiner Moor
Waidhofener Straße 80, 3860 Heidenreichstein
Tel. +43 664 3582759, +43 2862 52432
E-mail: office@moornaturpark.at
www.naturpark-heidenreichsteiner-moor.at

Rašeliniště Heidenreichsteiner Moor na ploše 30 hektarů je přírodním parkem, chráněnou přírodní oblastí a územím Natura 2000 s ochranou biotopů a ptáků současně. Na naučné stezce rašeliništěm, která vede napříč přírodním parkem, se člověk ocitne uprostřed rašeliniště s jeho bohatou faunou a flórou. Tajnou hvězdou rašeliniště je ale kámen. Lépe řečeno „Visící kámen“ („Hängende Stein“), který vypadá, jako kdyby téměř levitoval ve vzduchu. Rašeliniště se vytvořila po poslední době ledové před více než 10 000 lety ve vlhkých muldách a proláklínách. Skládají se z rostlinných zbytků, které jsou nahromaděné v mokřém tělese rašeliniště bez přístupu vzduchu. V létě nabízí vstup na rašeliniště a přírodní rybník s možností koupání vítané ochlazení! Muzeum rašeliniště v Centru přírodního parku přibližuje hravou formou, jak rašeliniště vzniklo a proč je pro klima tak důležité.

18 (C3)

Bad Großpertholz – Přírodní park Nordwald

Naturpark Nordwald
Bad Großpertholz 138
3972 Bad Großpertholz
Tel. +43 660 7381404
E-mail: hermannhahnjun@gmail.com
www.naturpark-nordwald-grosspertholz.at

Rozlehlé jehličnaté lesy porostlé borůvkám s početnými skalními skupinami, rybník Stierhüblteich s jedinečnou rašelinnou vodou – kdo touží po severských slatích, najde jejich malou část i v Rakousku. Přírodní park Nordwald ve Waldviertelu je něco jako rakouský Bullerbyn. Rozsáhlá oblast lesů na západním okraji Waldviertlerské hornatiny je domovem Přírodního parku Nordwald. Mezi městy Bad Großpertholz a Karlstift najdou pěší turisté osvěžující útočiště hlavně v letních měsících. V oblasti Scheiben poblíž Bad Großpertholz mohou obdivovat skalní útvary a zažít zvířata v oborách. Louky plné kopretin, arniky, zvonečků, hvozdíků nebo jestřabin patří k nejcenějším ekologickým pokladům přírodního parku. Nejlepší přehled o líbezném kulturní krajině získáte z rozhledny u obce Scheiben. Vodní plochy v severském stylu lákají k lenošení a plavání.

MAPA

Venkovské památky

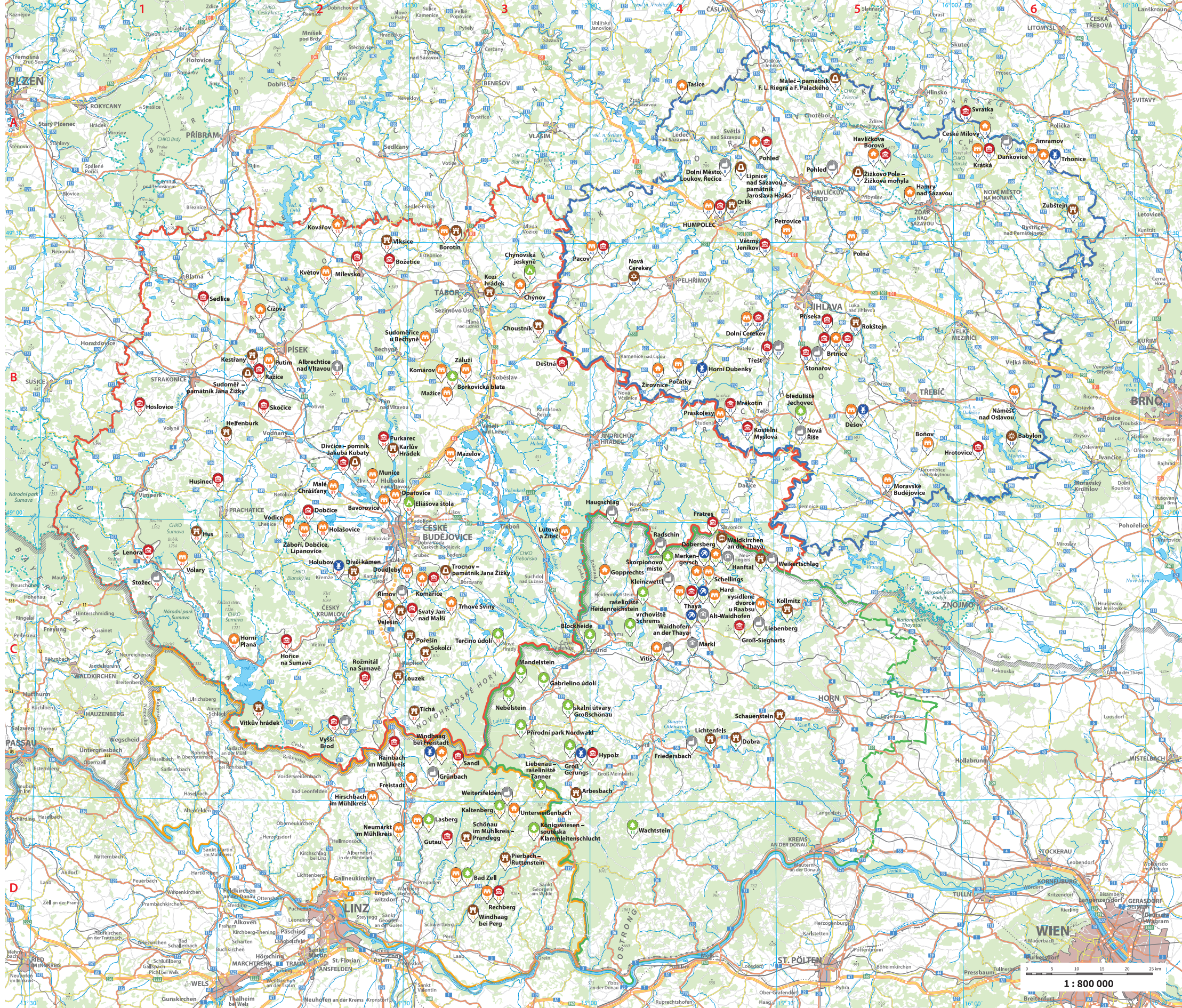
- zřícenina hradu, tvrz
- kostel, kaple, křížová cesta, poutní místo, modlitebna, kostelní tvrz, márnice
- vila, usedlost, statek, dvůr, špejchar/sýpka, lazebná, hamr, dílna, kovárna, pila, palírna, sklárna
- zóna lidové architektury, památková zóna nebo rezervace, skanzen, zaniklá vesnice, sklepení, dvory, dvorce (sídlá)
- jeskyně, štola
- muzeum, galerie, expozice
- přírodní památka, soutěska, rašeliníště, údolí, přírodní park, vyhlídka, skalní útvar
- památník
- hřbitov
- mlýn
- rozhledna
- židovská synagoga
- zvonička
- železniční depo, nádraží
- letoviště

Hranice regionů

- Jižní Čechy
- Vysočina
- Mühlviertel
- Waldviertel

Čísla památek

- 1-64 Jižní Čechy
- 1-44 Vysočina
- 1-20 Mühlviertel
- 1-17 Waldviertel - Thayaland
- 1-18 Waldviertel - Gmünd/Zwettl

Venkovské památky / Ländliche Denkmäler

Kulturní a přírodní památky – šance pro obnovu přeshraničního cestovního ruchu po ukončení pandemie koronaviru /

Kultur- und Naturdenkmäler – eine Chance für die Erneuerung des grenzüberschreitenden Tourismus nach der Beendigung der Coronavirus-Pandemie

Venkovský charakter většiny česko-rakouského příhraničí v sobě skrývá značné množství menších vesnických památek různého typu – lidová architektura, technické památky, zříceniny, poutní místa, přírodní a kulturní památníky apod. Návštěvnost těchto malých památek je velmi nízká, nepřekračuje 20 tisíc osob na památku ročně. Společnou výzvou je rozptýlit vysoký počet návštěvníků ze známých hradů, zámků a klášterů do méně navštěvovaných míst venkovského prostoru.

Nový projekt „Venkovské památky“ si klade za hlavní cíl zvýšení návštěvnosti na malých venkovských památkách, rozptýlení návštěvníků v česko-rakouském území a zvýšení počtu přenocování v projektovém regionu.

Do projektu je zapojeno 163 památkových objektů, z nich 64 leží v Jihočeském kraji, 44 v Kraji Vysočina, 35 v regionu Waldviertel v Dolním Rakousku a 20 v regionu Mühlviertel v Horním Rakousku. Z těchto 163 objektů je 63 domů a míst lidové architektury, 27 hradních zřícenin,

36 vesnických muzeí, 21 přírodních památníků a 16 dalších památkových objektů (poutní místo, mlýn, rozhledna apod.).

V rámci projektu jsou realizovány tyto aktivity:

- Studie – analýza zapojených venkovských památek v českém a rakouském příhraničí, rozhovory a dotazníkové šetření, nalezení vzájemných vazeb a propojení
- Propagační aktivity – inzeráty v tisku, videospoty, propagační materiály (letáky, brožura, mapa), motivační texty (storytelling), geolokační hra, účast na veletrzích cestovního ruchu apod.
- Online přístup k památkám – webové stránky
- Vzdělávací aktivity – workshopy, semináře, konference, exkurze
- Návrh na tematické propojení venkovských center mezi Jižními Čechami, Vysočinou, Waldviertelem a Mühlviertelem

Venkovské památky

Vydala Jihočeská Silva Nortica, www.silvanortica.com, Jindřichův Hradec ©

Jihočeská Silva Nortica, Janderova 147/II, 377 01 Jindřichův Hradec

Fotografie: zdroj – zapojené památky, partneři projektu

© Výletní trasy – zdroj: text a fotografie – Vysočina Tourism, příspěvková organizace

Mapa: © Kartografie Praha, a. s., 2022

Grafika a produkce: Kartografie Praha, a. s., www.kartografie.cz

Tisk: Triangl, a. s.

Rok: 2022, 1. vydání, náklad 6 000 ks, neprodejné

Tiskové chyby vyhrazeny

Kontakty – partneři projektu:

- 1) Jihočeská Silva Nortica, Janderova 147/II, 377 01 Jindřichův Hradec, www.silvanortica.com
- 2) Jihočeská centrála cestovního ruchu, U Zimního stadionu 1952/2, 370 76 České Budějovice, www.jccr.cz
- 3) Vysočina Tourism, příspěvková organizace, Na Stoupách 144/3, 586 01 Jihlava, www.vysocinatourism.cz
- 4) Universität für Weiterbildung Krems, Dr.-Karl-Dorrek-Straße 30, 3500 Krems, www.donau-uni.ac.at/dbu
- 5) Tourismusverband Mühlviertler Alm Freistadt, Lebensquellplatz 1, 4283 Bad Zell, www.muehlviertel-almfreistadt.at
- 6) Zukunftsraum Thayaland, Lagerhausstraße 4, 3843 Dobersberg, www.thayaland.at

ISBN 978-80-7393-556-6

